

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**11-14 YAŞ GRUBU HENTBOLCULARIN
SPORA BAŞLAMA NEDENLERİ VE YAŞAM
DOYUMLARININ İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İLYAS GÖRGÜT**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜLLÜ**

MALATYA-2012

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**11-14 YAŞ GRUBU HENTBOLCULARIN
SPORA BAŞLAMA NEDENLERİ VE YAŞAM
DOYUMLARININ İNCELENMESİ**

İLYAS GÖRGÜT

Danışman Öğretim Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜLLÜ

MALATYA-2012

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Doç.Dr. Cengiz ARSLAN	
Danışman	Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÜLLÜ	
Üye	Yrd.Doç.Dr. Murat ŞENTUNA	

ONAY :

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu...../...../2012 tarih ve 2012/.....sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yusuf TÜRKÖZ
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam süresince konu seçimi, araştırma yöntemi, analizler ve benzeri tüm aşamalarda sağladığı katkılarla bana sürekli olarak destek olan değerli hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜLLÜ' ye sonsuz teşekkür ediyorum.

Lisansüstü Eğitime başlayarak akademi dünyasına adım atmama vesile olan, hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen hocam Sayın Doç. Dr. Cengiz ARSLAN' a teşekkür ediyorum.

Anket yapılacak okulların belirlenmesinde ve anketlerin uygulanması noktasında her türlü desteği sağlayan, tezimin kolay bir şekilde ilerlemesi için gerekli olan ortamın oluşmasında büyük faydaları olan Bursa, İstanbul, İzmir, Manisa, Samsun, Trabzon, Antalya, Mersin, Ankara, Kayseri, Elazığ, Van, Batman, Diyarbakır illerinde çalışan ve hentbola gönül vermiş saygı değer hocalarıma, il temsilcilerine şükranlarımı sunuyorum.

Anketleri uygulayacak illere ulaşmam konusunda desteklerini gördüğüm Öğretim Görevlisi Binnur ÇELEBİ ve Öğretim Görevlisi Ayşe Aslı YÜZGENÇ, İstatistik işlemler konusunda yardımlarını gördüğüm Bioistatistik Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Saim YOLOĞLU ve değerli arkadaşım Cihad GÜZEL' e sonsuz teşekkür ediyorum.

Bugünlere ulaşmamda desteklerini hiçbir zaman eksiltmeyen Fethi AYDIN hocama ve aileme saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Saygılarımla

İlyas GÖRGÜT

Mart 2012

ÖZET

Bu araştırmanın amacı ilköğretim okulları ikinci kademede okuyan hentbolcuların spora başlama nedenleri ve yaşam doyumlarını bazı değişkenlere göre incelemektir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan anket formu uygulanmıştır. Birinci bölüm: 14 sorudan oluşan kişisel bilgi formu, ikinci bölüm: Türkçe' ye uyarlaması Yetim (1993) tarafından yapılan Yaşam Doyum Ölçeği (Diener and other 1985) ve üçüncü bölüm: Türkçe uyarlaması Mülazımoğlu (2001) tarafından yapılan Katılım Motivasyonu Envanterinden (Gill, Gross, Huddleston, 1983) oluşmuştur. Araştırmada ikili karşılaştırmalar için ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında Kruskal Wallis varyans analizi, grupların ikili karşılaştırılmalarında ise Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Spor katılım güdüsü ile yaşam doyumu arasındaki ilişki düzeyi için ise Sperman Korelasyon analizi yapılmıştır.

Çalışmanın evrenini Türkiye'nin yedi bölgesinden ve bölgenin nüfus bakımından büyük iki ile alınarak seçilen 14 il oluştururken, örneklem grubunu 11-14 yaş arasındaki 350 kız ve 350 erkek toplamda 700 hentbolcu ilköğretim öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem grubunda 11 yaşında 127 kişi (% 18,1), 12 yaşında 190 kişi (%27,1), 13 yaşında 238 kişi (% 34,0), 14 yaş ve üzerinde 145 kişi (% 20,8) bulunmaktadır. Eğitim kademelerine bakıldığında 6. Sınıf öğrencisi 223 kişi (% 31,9), 7. Sınıf öğrencisi 241 kişi (% 34,4), 8. Sınıf öğrencisi 236 kişi (% 33,7) bulunmaktadır. 11-14 yaş arasındaki ilköğretim hentbolcularının spora katılım alt boyutları incelendiğinde; cinsiyet, bölge, ebeveyn eğitim düzeyi, kardeş sayısı, ilerde seçmeyi düşündükleri meslek ve gelir durumu değişkenleri anlamlı ($p<0.05$) görülmüş, yaşam doyum puanlarının dağılımı incelendiğinde; bölge, anne eğitim düzeyi ve gelir durumlarında ($p<0.05$) anlamlılık görülmüş, spora katılımları ve yaşam doyumları arasındaki ilişki incelendiğinde ise bütün alt boyutlarda zayıf yönlü, anlamlı ve ters bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak İlköğretim hentbolcuların spora eğlence amaçlı katıldıkları, yaşam doyumlarının orta seviyede olduğu ve spora katılımları ile yaşam doyumları arasında çok zayıf ters yönlü, anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Yaşam doyumunu yükselirken spora katılımın düştüğü görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Hentbol, Yaşam Doyumu, Spora Katılım

ABSTRACT

Examination of 11-14 Years Old Handball Player's Reasons for Starting Sport and Life Satisfaction

The purpose of this study was to determine the reasons for starting sport and life satisfaction of secondary school handball players according to some variables

In study, questionnaire form which consists of three parts, was used for collecting datas. It was composed of personal information form which consists of fourteen questions in the first part, Life Satisfaction Scale which was adapted in Turkish by Yetim in 1993 in the second part and Participation Motivation Questionnaire which was adapted in Turkish by Mülazımoğlu, et al. in 2001 in the third part. For bilateral comparisons, in more than two groups comparisons Kruskal Wallis variance analysis, in bilateral comparisons Bonferroni Mann Whitney U tests were used in the study. Spearman Correlation analysis was done for the level of relationships between Participation Motivation Questionnaire and Life satisfaction.

While study population was composed of 14 province of turkey from seven regions by taking two big cities from the each region, sample group was occurred with 350 girls and 350 boys in total 700 11-14 years old secondary student handball players. There were 11 ages 127(% 18,1), 12 ages 190 (%27,1), 13 ages 238 (% 34,0), 14 ages and above 145 (% 20,8) students in the study group. When we looked the education levels of the students, there was 223 (% 31,9) in the 6. class, 24 (% 34,4) in the 7. class and 236 (% 33,7) students in the 8. class. When the participating in sport subscale of 11-14 years old secondary school handballplayer's was determine; sex, region, parent, education levels, number of siblings, job choice and income variables ($p<0.05$) were found significant. When distribution of life satisfaction scores was determined; Significance was observed in region, mother education level and income variables ($p<0.05$). When we determined relationships between the sport participation and life satisfaction, it was seen that there was negative and weak relationships on the all subscales.

In conclusion, It was determined that primary school handball players participated in sports for entertainment, they had middle life satisfaction and the relationships between participating sport and life satisfaction was negative and weak. It was seen that despite the increasing in the life satisfaction, sport participating decreased.

Keywords: Secondary School, Handball, Life Satisfaction, Sport Participation

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	III
TEŞEKKÜR.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	XI
TABLolar DİZİNİ.....	XII
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Önemi	4
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Problem Cümlesi.....	6
1.4. Alt Problemler.....	6
1.5. Sayıtlılar.....	8
1.6. Sınırlılıklar.....	8
1.7. Tanımlar.....	8
2. GENEL BİLGİLER.....	11
2.1. Sporun Tanımı	11
2.1.1. Dünyada Spor	12
2.1.2. Türklerde Spor.....	14
2.1.2.1. Eski Türklerde Spor.....	14
2.1.2.2. Osmanlı Döneminde Spor.....	15
2.2. Hentbolun Tarihçesi.....	19
2.2.1. Hentbol Nedir?.....	19
2.2.1.1. Dünyada Hentbol.....	21
2.2.1.2. Türkiye’de Hentbol.....	22
2.3. Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Hentbol.....	23
2.3.1. Ortaöğretim Okullarında Hentbol.....	23
2.3.2. İlköğretim Okullarında Hentbol.....	23
2.4. Hentbol Branşı İle İlgili Psiko-Sosyal Alanda Yapılmış Çalışmalar...	24
2.5. Yaşam Doyumu.....	25
2.6. Yaşam Doyumuna Etki Eden Faktörler.....	28

2.7. Yaşam Doyumu İle İlgili Yaklaşımlar.....	33
2.8. Çocuklar ve Gençler ile İlgili Yaşam Doyumu Araştırmaları.....	35
2.9. Katılım Motivasyonu Envanteri İle İlgili Yapılmış Çalışmalar.....	38
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	40
3.1. Araştırmanın Modeli.....	40
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	40
3.3. Veri Toplama Araçları.....	40
3.4. Verilerin Analizi.....	44
4.BULGULAR.....	45
5.TARTIŞMA.....	80
6.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	90
7.KAYNAKLAR.....	94
8.EKLER.....	104
EK 1: Bilgi Formu.....	104
EK 2: Katılım Motivasyonu Envanteri.....	105
EK 3: Yaşam Doyum Ölçeği.....	106
EK 4: Araştırma İzin Yazısı.....	107
9.ÖZGEÇMİŞ.....	108

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

- IHF** : Uluslararası Hentbol Federasyonu
THF : Türkiye Hentbol Federasyonu
İTÜ : İstanbul Teknik Üniversitesi
MTA : Maden Tetkik ve Arama
PMQ : Katılım Motivasyonu Envanteri
TSK : Türk Spor Kurumu
IOC : Uluslararası Olimpiyat Komitesi
ISF : Uluslararası Okul Sporları Federasyonu

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1	: Anket Yapılan İller ve Okullar Listesi	41
Tablo 2	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Cinsiyetlerine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	45
Tablo 3	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Yaşa Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	46
Tablo 4	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Bölgelere Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	47
Tablo 5	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Spor Yaşına Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	50
Tablo 6	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Eğitimi Kademesine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	52
Tablo 7	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Annenin Yaşama Durumuna Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	53
Tablo 8	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Babanın Yaşama Durumuna Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	54
Tablo 9	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Ebeveynlerin Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	55
Tablo 10	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Anne Eğitim Düzeyine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	56
Tablo 11	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Baba Eğitim Düzeyine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	58
Tablo 12	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	61
Tablo 13	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Kardeş Sayısına Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	62
Tablo 14	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Milli Takım Gelişim Kamplarına Katılımlarına Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	65
Tablo 15	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Seçmek İstedikleri Mesleklerine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları	67

Tablo 16	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Cinsiyetlerine Göre Yaşam Doyum Puanlarının	69
Tablo 17	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Yaşa Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	70
Tablo 18	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Bölgelere Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	70
Tablo 19	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Spor Yaşına Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	71
Tablo 20	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Eğitim Kademesine Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	72
Tablo 21	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Annenin Yaşama Durumuna Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	72
Tablo 22	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Babanın Yaşama Durumuna Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	73
Tablo 23	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Ebeveynlerin Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	73
Tablo 24	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Anne Eğitim Düzeyine Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	74
Tablo 25	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Baba Eğitim Düzeyine Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	74
Tablo 26	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	75
Tablo 27	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Kardeş Sayısına Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	76
Tablo 28	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Milli Takım Gelişim Kamplarına Katılımlarına Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	76
Tablo 29	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların İleride Seçmek İstedikleri Mesleklerine Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları	77
Tablo 30	: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Spora Katılımları ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki	78

1. GİRİŞ

“Modern Çağ”; sosyo-kültürel ve ekonomik hayatın vazgeçilmezi olan eğitimden sağlığa, ulaştırmadan endüstriye, enerjiden güvenliğe hemen her alanda etkisini gösteren bununla beraber küresel bir olgu haline dönüşen modernleşme veya çağdaşlaşma kavramlarını doğurmuştur. Bu kavram; belirlenmiş değer yargılarına göre bireysel ve toplumsal hayat şartlarının yükseltilmesi amacıyla, bir toplumu harekete geçirmek için yapılan eylemlerin bütünüdür (1).

“Modernleşme”, insan erişebilirliğini kolaylaştırmak adına büyük bir ivme göstermekte, etki boyutu tamamen insanoğlunun kendi inisiyatifinde olan getirileriyle hem yeni imkanlar ve umutlar getiren ve aynı zamanda hem yaratıcı, hem de yıkıcı bir süreçtir (2). Planlaması iyi yapılan modern bir yaşam olumlu katkılar sağlarken denge faktörünün göz ardı edildiği yaşantılar uzun süreli ve telafisi mümkün olmayan negatif durumlar oluşturabilir.

Günümüzde teknolojik gelişmelere paralel olarak şehirleşme ve sanayileşme oranındaki hızlı artışla birlikte, insanların ve ulusların yaşam tarzlarında son derece radikal değişiklikler meydana gelmiştir. İnsanlar her geçen gün daha az hareket eder duruma gelmişlerdir (3). Zamanlarının büyük bir bölümünü televizyon, bilgisayar v.s. gibi araçların başında geçirmeleri ve dengesiz beslenmeleri, kalp-damar hastalıklarından obeziteye, bazı kanser türlerinin gelişmesine kadar birçok kötü duruma zemin hazırlamaktadır (4). Toplumların sağlığı doğrudan doğruya milletlerin standartlarını etkilediğinden söz konusu durumun müspet yönde ilerlemesi başta devletleri yönetenler olmak üzere birçok ferдин görevidir. Bireylere ve bireylerin oluşturduğu topluma sağlıklı doğmak, sağlıklı yaşamak, toplumun sağlık düzeyini yükseltmek sağlığı bozacak, tehlikeye düşürecek sebeplerden kaçınmak, hastalıklar karşısında yapılacak işler, alınacak önlemler hakkında bilgi kazandırmak, kazanılan bilgi ve öğrenilen hususları harekete geçirmek ve uygulamaya koyabilmek, uygulanan hususları alışkanlık terbiye haline getirmek gerekmektedir (5).

Yöneticiler veya kişiler belirli önlemler alarak teknolojik getirilerin yanlış kullanımını sonucu ortaya çıkan kötü durumu ortadan kaldırmaya çalışmaktadırlar. Alınan birçok önlem arasında sportif etkinlikler içinde yer almak diğerlerine göre daha dikkat çekici ve etkilidir. Özellikle düzenli egzersizlerin ruh ve beden sağlığı

üzerine olumlu etkilerinin bilimsel araştırmalar ile de desteklenmesinden sonra spor, her yaştaki insan için önerilmeye başlanmıştır (6).

Sporun kitleleşmesi beraberinde bilimsel çalışmalara da bir yoğunluk kazandırmış ve artık bireylerin spor yoluyla ruhsal, bedensel ya da motivasyonel olarak nasıl geliştirileceği üzerine incelemeler yapılmaya başlanmıştır. Bunun sonuçları olarak spor dalları ve bu dallar ile ilgili en üst seviyeye ulaşmak adına daha ayrıntısal çalışmalar görülür olmuştur. Her spor branşında olduğu gibi hentbol'da da uluslararası başarılaraya ulaşmış ülkelere baktığımızda, bu başarıların altında spor alanında yapmış oldukları araştırmaların payının göz ardı edilemeyecek kadar büyük olduğu görülür (7).

Hentbol, dünyanın en eski sporlarından birisidir. Homeros'un ünlü kitabı "Odyssey" de topla oynanan bu sporlardan bahsedilmektedir (8).

Dünya genelinde 1924-1925 yılları arasında uluslararası bir nitelik kazanan hentbol ülkemize ilk defa 1927 yılında "Saha El Topu" olarak oynanmış ancak 1972 yılına kadar pek bir varlık gösterilememiştir. Ancak bu tarihten itibaren özellikle Ankara Gazi Eğitim Fakóltesi Beden Eğitimi Bölümü öğretmen ve öğrencilerinin gayretleriyle yurdun pek çok yerinde özellikle okullarda hentbol oynanmaya başlanmıştır (8).

Hentbol sporu kulüp ve okul takımları aracılığıyla oynanmaktadır. Ancak hentbol müsabakaları kapalı alanlarda oynandığı için ülkemizde tesisleşmenin yeteri kadar sağlanamaması nedeniyle diğer branşlara oranla daha yavaş gelişmekte olduğu söylenebilir. Spor salonu yapımının çoğunlukla ortaöğretim okullarında düşünülmesi hentbolun ilköğretim okullarında alt yapı faaliyetlerinin gerçekte birincil basamakta gelişimini yavaşlattığı ve dolayısıyla ortaöğretim seviyesine geldiğinde daha az sporcunun yetişmiş olması nedeniyle dünyadaki değerinin tersine ülkemizde daha geç gelişen bir spor dalı haline dönüştüğu düşünülebilir.

Ülkemizde hentbol sporunun bulunduğu noktada kulüp takımlarının payının daha fazla olduğu söylenebilir. Kulüpler gerek mali yapıları ve gerekse tesis, ulaşım v.s. hizmetler sunduğundan çocukları daha fazla çekebilmektedirler. Bu durumun tersine çalışması ve branş bazında okulların payını arttırılması amacıyla da Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ilk kez 1.4.1991/20832 tarihli Resmi gazete'de yayınladığı

ve son olarak 9.4.2009/27195 tarihli değişiklik ile son halini verdiği Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği ile okul spor kulüplerini özendirmeye çalışmıştır (9). MEB'in spor kulüplerini özendirmeye çalışmasının temel nedenlerinden birisi de çocuğun fiziksel aktivite ile sağlığının korunmasının sorumlulukları arasında olması ve öğrencilerin istek ve taleplerini karşılama amacından kaynaklandığı söylenebilir.

İnsanoğlunun birçok ihtiyacı olduğu gibi spora katılım veya aktivitede bulunmak da bu ihtiyaçlarında biridir. Bireyler stres atmamak, sağlık, sosyalleşme, yeni yerler görme veya yeni ilişkiler geliştirme gibi nedenlerden dolayı spor yapmayı tercih edebilirler. Spor ister sağlık, ister boş zamanları değerlendirme, isterse performans amacıyla yapılsın bireyin yaşamını zenginleştirmektedir. Bu nedenle çeşitli spor gruplarına katılım her yaştan insana önerilmektedir (10). Bunların yanında bedensel, fizyolojik ve psikolojik gelişimlerinden dolayı spora katılım daha fazla önem arz etmektedir. Çocuk veya gençlerin spor alanlarına çekilebilmesi bu durumu güçlendirecektir. Son yıllarda söz konusu durumunu farkında olan bilim insanları Sporun çocuklar üzerindeki olumlu etkileri göz önüne alındığında sağlıklı bir toplum yaratmak ve çağımızın en büyük hastalığı olan 'hareketsizliği' önlemek için spora katılım motivasyonu ile ilgili teorilerin açıklanmasına ve çalışmalara ihtiyaç vardır (11).

Yan ve Penny'nin (2004) spora katılım güdülenmesi üzerindeki kültürel etkileri inceledikleri çalışmada Amerikalı gençlerin yarışmak ve becerilerini geliştirmek, Çinli gençlerin ise sosyalleşmek ve sağlıklı olmak için spora katıldıklarını saptamaları (12) ve yine 2004 yılında Hausenblas, Brewer ve Van Raalte'nin; insanların sağlık, eğlence, başkalarıyla birlikte olma ve psikolojik faydalar elde etmek gibi nedenlerden dolayı fiziksel aktiviteye katıldıklarını belirtmesi gibi bazı çalışmalar incelendiği zaman çalışmaların büyük bir kısmının spora katılım çerçevesinde gelişmekte olduğu görülmektedir (13).

Spora katılım konusu araştırılırken ister istemez bunun yan öğeleri de inceleme alanına girmektedir. Bu inceleme alanlarında birisi de yaşam doyumu kavramıdır.

Yaşam doyumu; mutluluk, moral gibi değişik açılardan iyi olma halini ifade eden (14) içinde olumlu duygunun olumsuz duyguya egemen olması temeline dayanan ve yaşamın geneline ilişkin bilişsel yargılamaları, değerlendirmeleri kapsar (15).

Yaşam doyumu kavramı çeşitli değişkenleri etkileme ve bunlardan etkilenme durumundan dolayı giderek önem kazanmaya başlamış, ancak yaşam doyumu ile ilgili araştırmaların daha çok hasta bireyler üzerinde yapılmış olmasından spor alanında özellikle de branş bazında daha az yer aldığı söylenebilir.

Bu araştırmanın spor alanında yaşam doyumu kavramının önem kazanmasına ve yapılacak çalışmalara esin kaynağı olması planlanmış ve “11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Spora Başlama Nedenleri ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi” adlı çalışma hazırlanarak uygulanmıştır.

1.1. Araştırmanın Önemi

Spora yönelim ve temel yetilerin kazandırıldığı ilköğretim çağı spor seçme ve branşlaşmaya yönelme noktasında oldukça önemlidir. Sporda üst düzey başarıya ulaşma spora erken yönlendirmeye yakın ilişkilidir. Çocukların ve gençlerin en yüksek verim sağlayacakları branşlara zamanında yönlendirilmesi spor biliminin en önemli konusunu oluşturmaktadır. Bu nedenle çocukların mümkün olabilecek en erken yaşta başarabilecekleri branşa yönlendirmek önemli bir unsurdur (15).

İlköğretim okullarında eğitim gören 11-14 yaş hentbolcuların spora başlama nedenleri ve elde edilen bulguların yaşam doyumları üzerine etkilerinin tespit edilmesi Milli Eğitim Bakanlığı’na sporun yaygınlaştırılması prensibi doğrultusunda bilimsel veriler sunmuş olacaktır. Eğitim programları, araştırmadan çıkan sonuçlar göre yeniden değerlendirilerek gerekirse bazı branşların müfredattaki ağırlıkları da arttırılabilir.

11-14 yaş ilköğretim hentbolcularının yaşam doyumlarının belirlenmesi hem eğitimcilerin ve hem de antrenörlerin çocukları erken yaşta sportif etkinliklere yönlendirmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Eğitimciler çocukların ilgi alanlarını bilerek bunlara yönelik geliştirici etki yapabilir ve eksik olan yönleri de geliştirebilirler. Ayrıca anne babaların bilgilendirilerek farkındalık seviyelerinin

arttırılması ile ülkemiz sporuna yetenekli sporcular kazandırılması noktasında büyük katkılar sağlayabilir.

Spor Bakanlığı ise elde edilen veriler ışığında illerde sporun tabana yayılması noktasında çalışmanın getirilerini ve etki alanını göz önüne alarak bireye sağladığı fayda üstünlüğünden başlayıp bazı branşların yaygınlaştırılması için özel tedbir ve uygulamalar yaparak hentbol branşını özendirir.

Bu çalışmanın bir diğer getirisi ise hentbola başlama ve yaşam doyumu konusunda elde edilen veriler ile yapılacak tespitler ışığında eksiklikler giderilerek yeni çalışmalar için örnek oluşturmaktır. Bu yolla bilimsel alanda çok az araştırma yapılmış olan spor ve yaşam doyumu ilişkisine daha fazla araştırmacının dikkati çekilmiş olacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Spor alanında bilimsel çalışmaların yaygınlaşması daha alt konuları da beraberinde getirmiştir. Bireylerin spora başlama nedenleri araştırılırken başka alanları etkileyip etkilemediği üzerine de çalışmalar yapma gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bir başka ifade ile yapılan araştırmalar kişinin seçtiği branşın onun dünya görüşüne, felsefesine kısacası yaşantısına yaptığı olumlu ya da olumsuz katkıyı da incelemeye başlamıştır. Hentbol sporunun birçok kişinin tercih ettiği ve bilimsel yönelimlerin ağırlık kazandığı bir branş haline geldiği düşünülebilir. Bu sebepten ötürü kişilerin bu spor dalını neden seçtiği ve özelde de bu branşın araştırma konumuz olan yaşam doyumuna etkisinin ne oranda olduğu bu çalışmanın başlatılmasında belirleyici olmuştur. Bu çalışma kişilerin hentbol branşını niye seçtiğini, ekonomik durumlarının, yaşadığı coğrafya, cinsiyet, spor yaşı ve eğitim kademeleri gibi değişkenlerinin farklılık gösterip göstermediğini ve gösteriyorsa ne oranda farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışmada ayrıca araştırılan değişkenlerin kişilerin yaşama bakışlarında yani yaşam doyumlarında herhangi bir etki yapıp yapmadığının ve bölgesel değişikliklerin yaşam doyumlarına yansiyip yansımadığının da belirlenmesine çalışılmıştır.

1.3. Problem Cümlesi

Türkiye'nin değişik bölgelerinden çeşitli illerde ilköğretim okullarında eğitim gören 11-14 yaşındaki hentbolcuların bazı değişkenlere göre spora katılım nedenleri ve yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?

1.4. Alt problemler

1.4.1. Birinci Düzey Alt Problemler

1. 11-14 yaş grubu hentbolcuların cinsiyetlerine göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
2. 11-14 yaş grubu hentbolcuların yaşlarına göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
3. 11-14 yaş grubu hentbolcuların yaşadıkları bölgelere göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
4. 11-14 yaş grubu hentbolcuların spor yaşına göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
5. 11-14 yaş grubu hentbolcuların sınıflarına göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
6. 11-14 yaş grubu hentbolcuların ebeveynlerinin yaşama durumuna göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
7. 11-14 yaş grubu hentbolcuların ebeveynlerinin birlikte yaşama durumlarına göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
8. 11-14 yaş grubu hentbolcuların ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
9. 11-14 yaş grubu hentbolcuların ailelerinin aylık gelirlerine göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
10. 11-14 yaş grubu hentbolcuların kardeş sayılarına göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
11. 11-14 yaş grubu hentbolcuların milli takım gelişim kamplarına katılımlarına göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?
12. 11-14 yaş grubu hentbolcuların seçmek istedikleri mesleklere göre spora katılımlarında farklılık var mıdır?

1.4.2. İkinci Düzey Alt Problemler

1. 11-14 yaş grubu hentbolcuların cinsiyetlerine göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
2. 11-14 yaş grubu hentbolcuların yaşlarına göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
3. 11-14 yaş grubu hentbolcuların bölgelere göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
4. 11-14 yaş grubu hentbolcuların spor yaşlarına göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
5. 11-14 yaş grubu hentbolcuların sınıflarına göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
6. 11-14 yaş grubu hentbolcuların ebeveynlerinin yaşama durumuna göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
7. 11-14 yaş grubu hentbolcuların ebeveynlerinin birlikte yaşama durumlarına göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
8. 11-14 yaş grubu hentbolcuların ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
9. 11-14 yaş grubu hentbolcuların ailelerinin aylık gelirlerine göre spora yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
10. 11-14 yaş grubu hentbolcuların kardeş sayılarına göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
11. 11-14 yaş grubu hentbolcuların milli takım gelişim kamplarına katılımlarına göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?
12. 11-14 yaş grubu hentbolcuların seçmek istedikleri mesleklere göre yaşam doyumları arasında farklılık var mıdır?

1.4.3. Üçüncü Düzey Alt Problemler

1. 11-14 yaş grubu hentbolcuların yaşam doyumu ile spora katılımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.5. Sayıtlılar

1. Araştırmada kullanılan örneklemin büyüklüğü evreni temsil edici niteliktedir.

2. Araştırmada kullanılan Spor Katılım Güdüsü Envanteri ve Yaşam Doyum Ölçeği araştırma değişkenlerini yeterli düzeyde ölçmektedir.

3. Verilere uygulanan istatistiksel teknikler araştırmaya uygun olarak seçilmiştir.

4. Örnekleme meydana getiren sporcular, anket formunda yer alan soruları samimiyetle, doğru, yansız ve herhangi bir etkiye maruz kalmadan yanıtlamışlardır.

1.6.Sınırlılıklar

1.6.1. Bu araştırma 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında, Bursa, İstanbul, İzmir, Manisa, Samsun, Trabzon, Antalya, Mersin, Ankara, Kayseri, Elazığ, Van, Batman, Diyarbakır illeri ile sınırlandırılmıştır.

1.6.2. Araştırma İlköğretim ikinci kademedeki okuyan 11- 14 yaş hentbolculardan seçilmiş örneklem grubuyla sınırlıdır.

1.6.3. Çalışma 1983 yılında Gill, Gross ve Huddleston tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Oyar, Aşçı, Çelebi ve Mülazımoğlu (2001) tarafından yapılan “Katılım Motivasyonu Envanteri” ve Diener ve arkadaşları tarafından 1985 yılında geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Köker (1991) tarafından yapılan “Yaşam Doyum Ölçeğinin” belirleyip, test ettiği niteliklerle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

1.7.1. Yaşam Doyumu

Yaşam doyumu 1961 yılında Neugarten tarafından ortaya atılan bir kavramdır. Yaşam doyumu bir bütün olarak yaşamın bütün kalitesi, pozitif olarak gelişiminin derecesi olarak açıklanır. Neugarten’e göre yaşam doyumu (life satisfaction); kişinin yaşamda ne istediği ile ne elde ettiğinin karşılaştırılmasından elde edilen sonuç, beklentilerin, gereksinimlerin, istek ve dileklerin karşılanmasıdır (16, 17).

Yaşam doyumu denildiğinde, belirli bir duruma ilişkin doyum değil, genel olarak tüm yaşantılardaki doyum anlaşılır. Yaşantılardaki doyumla kastedilmek istenen: Kişinin iş, boş zaman ve diğer iş dışı zaman olarak tanımlanan yaşama gösterdiği duygusal tepkidir (18).

1.7.2. Öznel İyi Oluş

Öznel iyi olma bireyin kendi yaşamını hem bilişsel hem de duygusal olarak değerlendirmesi ve genel olarak kendini ne kadar iyi hissettiğidir. Öznel iyi olma çoğunlukla yaşam doyumu yerine kullanılır. Ancak öznel iyi olma yaşam doyumunu da kapsayan daha geniş içeriğe sahip bir kavramdır (19). Bireyin yaşam doyumuna ve olumlu-olumsuz duygularına dair genel bir değerlendirme olarak tanımlanan öznel iyi oluş (20), insanların kendi yaşamlarını nasıl değerlendirdikleri, yaşam doyumu, evlilik doyumu, depresyon ve anksiyetenin (endişe) yokluğu ile olumlu ruh hali ve duygular gibi değişkenleri içeren psikoloji alanıdır (21).

1.7.3. Yaşam Kalitesi

Yaşam kalitesi, yaşamı yorumlayış ve algılayışta kendi tarzımızı (paradigmamızı) geliştirmek ve onunla şekillendirdiğimiz bir yaşam felsefesi, dünya görüşü, değerler, hedefler, ilkeler, inançlar, tutkular, duygular, yürek ve mantıkla yaşayabilmektir (22).

1.7.4. Toplum

Türk Dil Kurumu toplumu:“Bilinçli bireylerden ve özellikle aralarında örgütlenme bağları ve karşılıklı görevler bulunan kişilerden kurulu topluluk” olarak tanımlamaktadır (23).

Toplumlar yaşayan organizmalar olan insanlardan oluşur ve sürekli bir etkileşimin görüldüğü canlı topluluklardır. Bir başka ifade ile toplum; sosyal ve işlevsel olarak farklılaşmış kişiler arasında koordineli eylemlerin yer aldığı bir örgüt biçimidir (24).

Fitcher (1996), “toplumu ortak bir mekanda birlikte yaşayan, temel sosyal ihtiyaçlarını tatmin etmek için çeşitli gruplar içinde iş birliği yapan, ortak bir kültüre bağlı olan ve belli bir sosyal birim olarak işlevde bulunan kişilerin örgütlenmiş iş birliği” olarak tanımlarken (25), Aslantürk (1999), “insanın muhafaza ve gelişmesine

yönelik belli amaçları, sosyal süreçler yardımı ile uygun zaman ve zeminde gerçekleştiren kendi kendine yeterli grup ve kurumların bir bütünü” olarak açıklamıştır (26).

1.7.5. Spor

“Spor”, İngiliz diliyle dünyaya tanıtılmış olmasına rağmen, İngilizce kökenli değildir. Latince “dağıtmak, birbirinden ayırmak” anlamına gelen “Disportare” ve “Deportare” sözcüklerinden kaynaklanmıştır (27).

Spor, kişinin ruh ve beden sağlığını güvence altına alır, onun topluma uyumunu sağlayan, günlük hayatın gerginlik ve sürtüşmelerini ortadan kaldırır (28). Başka bir görüşe göre ise spor, toplum fertlerindeki potansiyel enerjiyi beden ve zihnen en yararlı olacak şekilde tüketen; kişilerde ve toplumda sağlıklı ilişkilerin oluşmasına olanak sağlayan; çeşitli durumlarda insanı dengeli bir şekilde mutluluğa götüren; topluma disiplini, kurallara saygıyı ve sosyal barışa inanmış bireyleri kazandıran araçtır (29).

1.7.6. Hentbol

Hentbol dünyanın en eski sporlarından birisidir. Homeros’un ünlü kitabı “Odyssey” de topla oynanan bu spordan bahsedilmektedir. M.Ö. 600 yıllarına ait rölyeflerde bu sporun Atina’da oynandığına dair işaretler bulunmaktadır. Yine Antik Çağ’ın ünlü düşünürlerinden Platon, “Phaedon” adlı yapıtında 12 değişik renge boyanmış parçalı toplardan söz etmiştir (30).

İngilizce “hand” ve “ball” kelimelerinin birleşmesinden oluşan Handball, dilimize “Hentbol” yani “El Topu” olarak geçmiştir. Altısı saha içinde, biri kalede olmak üzere yedi oyuncuyla oynanan bir takım sporudur. Oyun süresi ve top ağırlığı yaşa ve kategoriye göre farklılık göstermektedir (31).

Dünya genelinde 1924-1925 yılları arasında uluslararası bir nitelik kazanan hentbol ülkemize ilk defa 1927 yılında “Saha El Topu” olarak oynanmıştır. 1972 yılına kadar pek bir varlık gösterilememiştir. Ancak bu tarihten itibaren özellikle Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi Bölümü öğretmen ve öğrencilerinin gayretleriyle yurdun pek çok yerinde özellikle okullarda hentbol oynanmaya başlanmıştır (8).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Sporun Tanımı

“Spor” kelimesi İngiliz diliyle dünyaya tanıtılmış olmasına rağmen, İngilizce kökenli değildir. Latince “Dağıtmak, birbirinden ayırmak” anlamına gelen “Disportare” ve Deportare sözcüklerinden kaynaklanmıştır. İlk dönemlerinde İngiltere’de “Disport” ya da “Desport” biçiminde rastlanan sözcükler, 17. yüzyıldan sonra çok kullanılma sonucu ilk hecesinin aşınması nedeniyle tek heceli bir sözcük biçimine geldiği öne sürülür. Fransızlar da aynı sözcükten Orta Çağ’da eğlenmek ve zevk almak anlamında “Se Desporter”, “Se Deporter” biçiminde yararlanmışlardır. Bu sözcükler şahinle yapılan avlar ve ayrıca top oyunları için de kullanılmıştır (27).

Spor, oyun, oyalanma ve işten uzaklaşma anlamları içinde kullanılır. Teknolojik ilerlemenin yaratıp yaydığı ürün fazlasıyla onun türevi olan “boş zaman” olgusundan kaynaklanmış, onlara doğru orantıda gelişmiştir. Tarih sahnesine çıkmada önceliği bulunan bireysel sporlar, ilk insansı yaratıklardan başlayarak savunma-saldırı ya da ulaştırma-taşıma alanlarında doğayla girişilen araçlı-araçsız savaşın, görelî yenilikle ve bir bakıma yapay olan takım sporları da, geniş bir yorumla giderek toplumsallaşan üretimin gerektirdiği ayrıntılı toplumsal iş bölümü planlarının barışçı benzetim ve orantılarıdır (31).

Spor, insanların var olabilmek için doğayla giriştikleri ölüm-kalım mücadelesinin barışçı benzetimidir. Belli spor dalları, bu ölüm-kalım mücadelesinin gerçekleştiği alanları simgeler, o mücadelenin ölümcül tehlikelerinden arındırılmış silahlarını ve araçlarını kullanır (32).

Fişek (1985) sporu beş farklı şekilde tanımlamıştır (32):

“İlk tanıma göre spor, insanın doğasında bulunan saldırganlık için sağlıklı ve barışçıl bir emniyet sübabıdır. Lorenz tarafından geliştirilen bu tanıma göre saldırganlık insanda doğuştan vardır. Bu yüzden eleştiriye son derece açık bir yaklaşımdır.

İkinci tanıma göre spor, kişinin ruh ve beden sağlığını güvence altına alan, onun topluma uyumunu sağlayan, günlük hayatın gerginlik ve sürtüşmelerini ortadan kaldıran bir araçtır.

Üçüncüye göre; spor para-militer bir eğitim aracıdır. Spor; yurtsever, hiyerarşik ve otoriter bir devlet eliyle ulusal birliği örgütleyen bir eğitim aracıdır.

Dördüncü tanımlama veya yaklaşım sporu kitleleri uyutan bir ‘afyon’ olarak görür. Kapitalizmin giderek yoğunlaşan bunalımıyla, sporun giderek konu olduğu kitlesel ilgi arasındaki ters orantıya dayanır.

Son tanım bir sentez niteliğindedir. Kapsayıcı ve eleştiriye daha az açıktır. Buna göre spor; oyunla yarışmayı birleştiren, bedensel yetenekleri daha fazla olduğu için kazananları ödüllendiren, üst düzeyde oyun, mücadele ve ağır kas çalışması gerektirdiği için sürekli ve yoğun çabayı zorunlu kılan bir uğraştır.”

Yukarda belirtilen tanımların yanında spor yapan (sporcu) açısından kazanmaya dönük teknik ve fizik bir çaba; izleyen (seyirci) açısından yarışmaya dayalı estetik bir süreçtir. Bununla birlikte toplum genelinde oluşturulan bütün içinde de yerine göre o toplumun çelişki ve özelliklerini olduğu gibi yansıtan bir ayna (ya da bağımlı değişken), yerine göre onu yönlendirebilen etkili bir amaç, ama son tahlilde önemli bir toplumsal kurumdur (33). Bu tanım sporun diğer yönlerini de göz ardı etmeksizin toplumsal açıdan ele alarak yapılmış en gerçekçi tanımdır. Çünkü spor kendine özgü toplumsal kuralları, değerleri, etkileşim simgeleri ve süreçleriyle canlı bir toplumsal yapıdır. Nitekim spor, “spor bilimleri” adı verilen geniş bir bilimsel alan oluşturmuş durumdadır. Tıbbi, iktisadi, hukuki, idari, siyasi, dini, felsefi, psikolojik ve sosyolojik boyutlarıyla spor, tam anlamıyla multidisipliner bir çalışma alanıdır (34).

2.1.1. Dünyada Spor

Spor, insanlık tarihi ile insanın korunma ve güvenliğini sağlama mücadelesiyle birlikte başlamıştır. İlk çağlardan kalma bazı resimler, spor dallarının da belirlenmeye başladığını gösterir. Ancak, spor tarihinin başlangıcı diye adlandırılan resimlerin çoğu savaş ile yakından ilgilidir. Avını yakalamak veya düşmandan kaçmak için koşma, atlama, tırmanma gibi başlangıçta kendini koruma içgüdüleriyle ilgili faaliyetler spora atletizmin çeşitli dalları olarak geçmiştir. İnsanların başka kişiler ya da hayvanlarla, herhangi bir araca gerek duymadan doğrudan beden gücüyle yaptıkları mücadele ise güreşin, boksun doğmasına neden olmuştur (29). Daha sonra bir-iki bin yıllık bir gecikmeyle “taşıma-ulaştırma” kökenli sporlar ortaya çıkmıştır. Bu sporlar temelde insanların bir yerden başka bir

yere gitmek, doğa güçlerinden ya da yırtıcı hayvanlardan kaçmak için başvurdukları araçlı-araçsız yöntemlerin bir benzetimidir (33).

Yapılan arkeolojik kazılardan çıkan buluntular eski çağlarda sportif etkinliklerin daha çok “soylu erkekler” tarafından yapıldığını ortaya koymaktadır. Örneğin, kral soyundan gelenlerin at ya da araba üzerinde ok ve mızrakla avlandıkları ve yüzme sporu yaptıkları hatta Mısır’da jimnastik hareketlerine ve top oyunlarına önem verildiği anlaşılmaktadır. Farklı bir medeniyet olan Eski Yunanistan’da ise spor, “özgür” insanlar tarafından dinsel etkinliklerle yapılmıştır. Halk iç içe geçerek heyecanla beklenen halk bayramlarında bu etkinlikleri sergilemiştir. Ancak Roma’da ise Yunanistan’ın tam tersine kas kitleleri iri, çevik olan esir ve köleler seçkin Roma insanlarını eğlendirmek amaçlı sporda kullanılmıştır. Bugün İspanya’da yapılan boğa güreşlerinde bile aynı eğilimin devam ettiği söylenebilir (29).

Amerikan iç savaşından sonra XIX. Yüzyılın sonlarında sporun toplumsal düzeyde örgütlenmeye başladığı görülür. Spor yavaş yavaş okullara yerleştiği gibi, ayrıca spor öğretmenleri yetiştiren kurumlar da ortaya çıkmaya başladı. İngiltere’de T. Arnold’un reformlarının yol açtığı hareket İngiltere’de sporun gelişmesini büyük ölçüde etkiledi. Thomas Arnold’un başlattığı spor hareketi, büyük kolejlerde, üniversitelerde ve İngiliz halkı arasında yayılarak sporun İngiltere’de öğretim ve eğitimin temel öğelerinden biri haline gelmesini sağlamıştır. Arnold’un görüşüne göre spor, disiplinli ve dürüst insanların yetişmesi için önemli bir araçtır (29).

Sportif etkinlikleri örgütleyenler zamanla izleyicilerden para almaya başladı ve kısa zamanda bunun kar getiren bir iş olduğunu gördüler. Bu aşamada çoğu sportif karşılaşmalar kazanç amacıyla yaygınlık kazanmaya başladı. Böylece sporun hem profesyonelleşerek bir meslek haline dönüştü hem de ticarileşmeye başladı. XX. yüzyılda gerek amatör spor, gerekse profesyonel spor örgütlenerek yaygınlaşmaya başladı. Bugün siyasal yapısı nasıl olursa olsun tüm ülkelerin spora önem verdikleri görülmektedir. Bunun temel nedeni de sporun geniş kitleleri kapsayan bir toplumsal kurum haline gelmesidir (29).

Spor, toplum fertlerindeki potansiyel enerjiyi bedenlen ve zihnen en yararlı olacak şekilde tüketen; kişilerde ve toplumda sağlıklı ilişkilerin oluşmasına olanak

sağlayan; çeşitli durumlarda insanı dengeli bir şekilde mutluluğa götüren; topluma disiplini, kurallara saygıyı ve sosyal barışa inanmış bireyleri kazandıran araçtır (29).

2.1.2. Türklerde Spor

2.1.2.1. Eski Türklerde Spor

Orta Asya'da yaşayan Türkler vücut kültürüne ve spora büyük önem vermişlerdir. Tarihte Türklerin beden eğitim ve spor konusuna önem vermesinde savaşçı ve akıncı bir millet olmalarının yanı sıra, dini inanışlarının da rolü olmuştur. Türkler, büyük göçten çok önceki inanışlarının etkisi altında kalmış, tabiata kuvvetle tutkun karakteristik özellikleriyle pehlivanlığı asırlar boyunca yapmış kişilerdir. Güreşin yanında diğer spor dalların özellikle binicilik, cirit, okçuluk, avcılık ve top oyununun da Türklerin geleneksel sporları olduğu kabul edilmektedir (35).

Avcılık, göçebelik ve savaşa hazırlık amacıyla uygulanan binicilik oyunlarının en yaygınlarıdır. Bugün Orta Asya bozkırlarında olduğu kadar Anadolu'nun pek çok yerinde de türlü değişiklikler içinde kaçma-kovalama karakterli Gök-Börü, Kız-Börü ve Beyge oyunlarıyla bir çeşit atlı hokey oyunu olan Çögen ve bir savaş idmanı olan Cirit oyunları oynanmaktadır (35).

Türklerin bugünkü Futbola benzeyen bir oyunu Orta Asya'da "tepük" adıyla oynadıklarına ünlü Türk düşünürü Kaşgarlı Mahmut'un "Divan-ı Lugat-üt Türk" adlı eserinde rastlamaktayız (29). Türklere ait olduğu belgelerle sabit olan bu oyunlar, batı ülkelerinde o ülkelerdeki halkın anlayışına uygun kurallara bağlanarak yeni şekillere bürünmüşlerdir. Nitekim Türklere ait top oyunu bugün bütün dünya milletlerinin ilgi gösterdiği "Futbol" (ayak topu) haline gelmiştir (36).

Spor faaliyetlerinin yanında kılıç, okçuluk, avcılık, cirit gibi sporlar eski Türkler tarafından yapılmaktaydı. Hatta Yakut Türklerinde "Pujila" adı verilen bir nevi boks bile oldukça yaygın ve bilinen bir spor faaliyetiydi. Türk devletlerinden Karahanlılar, Gazneliler, Selçuklular, Suriye Atabeyleri, Mısır Kölemenleri ve Osmanlı saraylarında ve ordularında en iyi sporcuları daimi surette bulunur, spor eğitimi ve müsabakası yaparlardı (35).

2.1.2.2. Osmanlı Döneminde Spor

Osmanlı'nın kuruluş döneminde dağcılık, kılıç sporları, avcılığın yanı sıra güreş ve ok atma sporları da Osmanlı spor örgütlerinde kurallarıyla yapılan spor faaliyetleridir (36).

Orhan Beyin spora verdiği önem ve onu devlet teşkilâtı içine alması, kendisinden sonra gelen padişahların da spora en az onun kadar önem vermelerine neden olmuştur. Türk spor hareketlerinin Orhan Beyden sonra zamanın okulları olan medreselere, Enderun mekteplerine girmesine yol açmıştır. Dünyanın en eski spor organizasyonlarından biri olan Kırkpınar güreşleri de Osmanlı döneminde başlamıştır (37).

Osmanlı Devleti beden eğitimi ve sporu, ataları gibi savaş eğitimi amacıyla uygulamış ve teşkilâtlandırmışlardır. Bundan dolayı beden eğitimi ve spor, eğitim kurumlarında ders olarak değil talim olarak yer almıştır. Bu kurumlar şunlardır;

- ❖ Askerî eğitim öğretim kurumları
- ❖ Saray eğitim öğretim kurumları
- ❖ Halk eğitimi veren kurumlardan tekkelerdir (37).

Osmanlı devletinde temel amacı halkın bilinçlenmesi olan sporsal faaliyetler bazı kurumlar aracılığıyla yapılmıştır. Bu kurumlar Osmanlı spor teşkilatlanmasında büyük öneme sahip Tekkeler, Vakıflar ve Kırk Pınar Güreşleri ile özdeşleşmiş Ağalık sistemidir (38).

Osmanlılarda halk eğitimi veren İslâm tasavvufunun ana merkezleri olan tekkeler; dil, din, sanat, felsefe, spor vb. alanlarda halkı yetiştiren birer halk okulu ya da yaygın eğitim kurumlarıydı denilebilir (38). Osmanlı'da bu tekkelerin bazıları spor tekkeleri olarak teşkilâtlandırılmıştır. Ana branş ata sporumuz güreş olsa da diğer spor dalları da (okçuluk, cirit, binicilik, gürz vb.) bu tekkelerde yapılırdı. Osmanlı Devleti gelişme döneminde, fethedilen her yeni yere bir tekke yaptırarak yörenin güçlü ve sağlıklı gençlerini pehlivan olarak yetiştirmek amacıyla bir araya getirmiştir. Bu da tekkelerin çok amaçlı çalışmasını ve Türk spor tarihindeki önemli yerini gözler önüne sermektedir (37).

Osmanlı'da spor teşkilâtlanmasının ikinci biçimi ise vakıflardır. Gelirini işletme veya bağışlarla sağlayıp sporculara destek olurdu bunun yanında vakıflarda sporcular dönemin padişahları, vezirleri, paşaları, beyleri, büyük toprak ağaları ve zengin kişilerinin koruması altında bulunmaktaydı. Sporculara bakılır ve sporcular beslenilirdi. Ancak Abdülaziz'in ardından padişah olan II. Abdülhamit İstanbul'da güreşleri yasak etmiş, padişahın bu kararı karşısında vezirler, paşalar, beyler de pehlivan beslemekten vazgeçmişlerdir (39).

Osmanlı'da sporun teşkilâtlanmasının üçüncü ve 650 yıldır var olan geçici kurumu, Kırkpınar güreşleriyle özdeşleşen "Ağalık" düzenidir (39). Millî bir yağlı güreş organizasyonu olan Kırkpınar güreşleri, Osmanlı döneminde tekkeler arası bir nitelikteydi; bu nedenle her yıl haziran ayında yapılan güreşlere çevre spor tekkelerinin temsilcileri katılır, maddî olanakları elverişli ve herkesçe iyi tanınan bir kişi de "ağalık" görevini üzerine alırdı. Ağa çevredeki ağaları Kırkpınar'a davet ederdi. Daveti alan ağalar himayesindeki pehlivanlarıyla ve maddî imkânlarının elverdiği kadar güreşlerde dağıtılmak üzere hediyelerle birlikte Kırkpınar'a gelirlerdi. Ağalar buldukları yörelerde seçkin güreşçileri himayelerine alarak, onların maddî ve manevî ihtiyaçlarını karşılardı (40).

Geleneksel Örgütlemeden Kulüpleşmeye Geçiş: Osmanlı'da spor teşkilâtını oluşturan geleneksel kurumlar Tanzimat dönemiyle yerlerini 19. yüzyılın sonlarına doğru kulüpleşmeye bırakmıştır. Tanzimat döneminde her alanda olduğu gibi, spor alanında da batıcılık kendini göstermiş ve geleneksel kurumlar ve uygulanan sporlar bir yana bırakılarak evrensel olarak uygulanan sporlara ve teşkilâtlanmaya geçiş hızlandırılmıştır. Dünyada modern sporlar 19. yy. başlarından itibaren belirli kurallara göre yapılmaya ve gelişmeye başlamıştır. Ülkemizde modern sporlar batılı ülkelerden sonra 1870'li yılların başında kendini göstermeye başlamıştır (41).

Tanzimat döneminde sporun dünyada ulusal düzeyden uluslararası düzeye çıkması, Tanzimat batıcılığı, ülkenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durumun yanı sıra, misyoner faaliyetleri de geleneksel spor örgütlenmesinden kulüpleşmeye geçişi hızlandıran sebepler arasında görünmektedir (42).

Tanzimat döneminde geleneksel spor örgütlenmesinden ve uygulanan spor dallarından, bugünkü anlamda modern sporlara ve örgütlenmeye geçişte yer alan

kurumlar; cimmastikhaneler, kulüpler, İstanbul Futbol Birliği ve o dönemde var olan eğitim kurumları olarak sıralanabilir (42).

Cimmastikhaneler: Modern anlamda cimmastiğin ülkemizde ilk uygulama kaynağı Galatasaray Mektebi Sultanîsi'dir. Tanzimat döneminde cimmastik çalışmalarının yapıldığı okulların başında Kuleli İdadîsi, Mekteb-i Bahriye de yer almaktadır. O yıllarda jimnastik ve beden eğitimi birbiri ile özdeşleşmiştir. Okullarda kurulan cimmastikhanelerde aletli jimnastik ve halter çalışmaları yapılırdı. Ülkemizdeki ilk jimnastik hocaları yurt dışından getirilmiştir (Curel, Monsieur, Stangali gibi). Okullardaki cimmastikhanelerin yanı sıra özel spor salonlarına benzeyen cimmastikhaneler açılmıştır. Bu cimmastikhaneler sporun okul dışındaki yayılma çalışmalarında da yardımcı olmuştur. Ayrıca Faik Üstünidman da beden eğitimi öğretmenliği yaparken Beyoğlu'nda bir cimmastikhane açıp, okul dışındaki gençlere o yıllarda yaygın olan Jhon Amaros cimmastiğini öğretmeye çalışmıştır (38). Jorj ve Nicola Elibardi kardeşler 1904 yılında açılan bu özel cimmastikhanelerden yetişenlerdendir ve 1906 Atina Ara Olimpiyatlarında jimnastik yarışmalarında Jorj (Yorgo) "10 m ipe tırmanma" da saniye ile birincilik kazanmıştır (42).

Kulüpler: Ülkemizde geleneksel spor yapısından kulüpleşmeye geçiş Tanzimat döneminde yani 19. yüzyılın ikinci yarısında olmuştur. Jimnastik sporunun okul programlarında yer aldığı 1863 yılı ülkemizde spor ve sporun yönetimi için başlangıç noktası olup, İstanbul'daki ilk spor kulübü Moda Futbol ve Rugby adı ile 1896 yılında İngilizler tarafından kurulmuştur. İlk Türk spor kulübü ise Reşat Danyal ve Fuat Hüsnü tarafından 1899 yılında kurulan Blavk Stockings'tir (39). İlk Türk spor kulübünü takiben Beşiktaş 1903, Galatasaray 1905 ve Fenerbahçe 1907 yıllarında kurulmuştur (39).

Bilge'ye göre ilk Türk kulübü 1903 yılında Beşiktaş Terbiye-i Bedeniye adıyla İstanbul'da kurulmuştur (38). Kahraman'a göre 23 Nisan 1873 tarihinde İstanbul'da İngilizce yayınlanan "The Levant Hercild" isimli gazeteden aldığı bilgilere dayanarak, Osmanlı Devletinde spor yapmak amacıyla Avrupa'da ki anlamıyla ilk spor kulübünün 1867 yılında Sultan Abdülaziz zamanında İngiliz emekli amirallerinden Hobart Paşa (Augustun Charles Hobart Hampden) tarafından "Imperid Yachting and Boating Clup" adıyla kurulduğu yazmaktadır (42).

Osmanlı Devletinde ilk kulüpleşme yabancılar tarafından olmuştur. Şöyle ki; İngilizler tarafından İstanbul'da Moda, Kadıköy, İmagine, İzmir'de Football and Rugby, Rumlar tarafından Elpis kurulmuştur (39). Bunlara ilâveten 1867 de İmperid Yatching and Boating adıyla kulüp kurulmuştur (42). Bu kulüpler kaynaklarda ilk kurulan kulüpler olarak geçmektedir. İlk kurulan Türk kulüpleri ise Fişek'e göre, 1899'da Black Stocking'tir (38,39).

Osmanlı'da 1908 I. Meşrutiyetin ilânına kadar futbol yabancıların tekelindeydi. Yabancıların örgütlenme açısından sorunları yok iken, o dönemde Türklerin bir araya gelmeleri, kulüp, dernek kurmaları devlet tarafından yasaklanmıştı. Bu kulüplerin kurucuları genellikle yabancılardan oluşmaktaydı. Türkiye'deki bu ilk "federe" spor örgütleri; kiminle, ne zaman, nerede karşılaşacağını oyuncular tarafından saptandığı özyönetim modelleriydi. Kendi aralarında kulübün işlerini yönetmek amacıyla başkan, genel sekreter, genel kaptan ve üyelere oluşan iş bölümünü yaparlardı (38,39).

İstanbul Futbol Birliği: Yöneticilerin kulüp temsilcileri tarafından seçildiği "federatif" amaç birliğidir. İstanbul'da Moda ve Kadıköy futbol kulüpleri adına James Lafontaine ve Henry Pears, Elpis kulübü adına Aleko ve Imagine Elçilik gemisi takımı adına Horace Armitage'ın bir araya gelerek, 17 Mayıs 1903 tarihinde oluşturdukları gönüllü birliktir. Taşra örgütü yoktur, ayrıca ülkemizde kurulan ilk futbol ligidir (39).

İstanbul Futbol Birliği yedi yıl görev yapmıştır. Amaç ve görevleri ise kulüpler arasındaki maçların belli bir programa bağlı olarak düzenli bir şekilde yapılmasıdır. Lig maçlarının 1903 Eylül ayında başlaması, karşılaşmaların Kadıköy sahasında yapılması, programda yer alan karşılaşmaların tarihlerinin karşılaşılan kulüplerce saptanarak 15 gün öncesinden birlik yönetimine bildirilmesi ve on yıl sonunda en çok birinci olan kulübe bir şampiyonluk şilti verilmesi olarak kararlaştırılmıştır. Lafontaine'in Başkan, Pears'ın Genel sekreter, Armitage'nin de üye oldukları bir yönetim kurulu oluşturulmuştur (39). 1905-1906 sezonunda Galatasaray, 1908-1909 sezonunda Fenerbahçe, ligdeki ilk Türk kulüpleridir (39).

Cumhuriyet Döneminde Spor: 1920 yılında İsviçre'den dönen Yusuf Ziya Öniş, beraberinde İsviçre Spor Teşkilatı Nazımnamesini de getirmiştir. Ali Sami

Yen, Burhan Felek ve Nasuhi Baydar ile birlikte çalışmalar yapan Yusuf Ziya, neticede 20 maddelik bir nizamnamenin hazırlanmasında öncü oldu ve Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı adı altında, bütün kulüplerin toplanmasını sağlamıştır. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı fiili görevine 1923 yılında başlamış ve federasyonları teşkil etmiştir. İlk teşkil edilen federasyonlar Atletizm, Futbol ve Güreştir. Devletin spor faaliyetlerine el koyması sonucu 1936 yılında “Türk Spor Kurumu” kurulmuştur. Türk Spor Kurumu döneminde sporun önemi benimsetilmiş ve 1936-38 yıllarında 31 yerde tesis yapımı için toplam olarak 415 bin TL sarf edilmiştir. 1938 yılında 3530 sayılı kanunla, Türk Spor Kurumu yerine Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Beden Terbiyesi Teşkilatı Yurttaşların fizik ve moral kabiliyetlerinin ulusal ve inkılâpçı amaçlara göre geliştirilmesini sağlayıcı oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini yürütmüştür. Ayrıca 1938-1948 yılları arasında sporu bir eğitim unsuru olarak yürütmüş, ancak çeşitli sebeplere dayanamayarak daha sonra seyir sporunu düzenleyen kuruluş haline gelmiştir (35).

Günümüzde kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla serbest zaman aktivitesi olan spor, popülerleşmeye başlamış, tüm kesimler için bir faaliyet haline gelmiştir. Bu noktada sporda amatörlük ve profesyonellik kavramları ortaya çıkmıştır. Profesyonel spor, para kazanma ve meslek amaçlı yapılan spordur. Amatör spor ise, maddi kazançtan ziyade eğlenmek, dinlenmek, yeni dostluklar edinmek, stresten uzaklaşmak, sağlıklı olmak amacıyla yapılan spordur” (34).

2.2. Hentbolun Tarihçesi

2.2.1. Hentbol nedir?

Hentbol, her yaş ve cinsiyete hitap edebilen nadir spor dallarından birisidir. Bununla birlikte hentbol, sporun genel özelliklerden olan kuvvet, dayanıklılık, sürat ve esneklik gibi kazanımlara olan katkısının yanı sıra, bağımsız hareket etme, kollektif düşünebilme, irade gücü, cesaret, azim, iyi karakter ve dürüstlük gibi özelliklerin kazanılmasına da büyük katkıda bulunur (43).

Hentbol oldukça hızlı oynanan ve dünya çapında giderek popülaritesi artan bir spor dalıdır. Hentbolda her takım bir kaleci ve 6 oyuncu olmak üzere yedi oyuncuya sahiptir. Takımlar kurallara uygun olduğu müddetçe sınırsız oyuncu

değiştirme hakkına sahiptir. Oyuncular kale sahası hariç sahanın istedikleri yerinde oynayabilirler. Kale sahasında oynama hakkı sadece kaleciye verilmiştir (31).

Bir saha oyuncusu elindeki topla dripling yapabilir, ya da aldığı topla 3 adım atabilir ve pas verebilir ya da aldığı topla üç adım atıp topu yere bir kez çarptırdıktan sonra bir kez daha üç adım atabilir ve sonrasında şut ya da pas atabilir. Yere vurdurarak aldığı ya da sürdüğü topu tutup bir kez daha yere vuramaz. Topa diz altı hariç vücudunun her yeri ile dokunabilir. Ancak kaleci kale sahasında topa her şekilde ve tüm vücudu ile müdahale edebilir (31).

Hentbol sahası, uzun kenarı 40 metre, kısa kenarı 20 metre uzunluğunda kale çizgilerine paralel bir orta çizgi ile ikiye bölünen ve iki kale sahasından oluşan dikdörtgen bir yapıya sahiptir. Uzun kenarlar hentbol sahasının kenar çizgilerini, kısa kenarlar ise kale çizgisini oluşturur. Saha ölçüleri ve zemin bir takımın üstünlüğüne yol açacak bir şekilde değiştirilemez. Emniyet alanı, kenar çizgileri dışından en az 1 metre, kale çizgisi dışından ise en az 2 metre uzaktadır (31).

9 metre olan serbest atış çizgisi, çizgilerin arasındaki boşlukları 10 cm olan kale sahası (6 metre) çizgisine 1 metre uzakta ve paralel olan kesik bir çizgidir (31).

7 metre çizgisi, 1 metre uzunluğunda olup, kenar çizgilerinin arasında, tam orta yerde bulunur ve kale çizgisinin arka yüzünden uzaklığı 3 metredir. Bu çizgi, kale çizgisine paraleldir. Kalecinin sınır çizgisi 18 cm uzunluğunda olup, kenar çizgilerinin arasında tam orta yerinde bulunur. Kale çizgisinin arka yüzünden uzaklığı 4 metredir ve kale çizgisine paraleldir. Orta çizgiden 4,5 metre uzaklıkta ve her iki takım oyuncularının giriş, çıkışları için düzenlenmiş olan kenar çizgiye paralel çizgilere değışme çizgileri adı verilir (31).

Hentbol sahasındaki tüm çizgiler sınırladıkları sahayı içine alırlar. Çizgiler çok belirgin biçimde çizilmiş olup 5 cm genişliğindedir. İç kale çizgilerinin kalınlığı, kale direkleri kalınlığında, uygun olarak çizilip 8 cm' dir (31).

Kale, üzerinde bulunduğu kale çizgisinin tam ortasına yerleştirilmiştir. İçten içe 2 metre yüksekliğinde ve 3 metre genişliğindedir. Bir üst direk birbirine bağlanan kale yan direkleri, yere sağlamca tutturulmuştur. Yan direkler ve üst direk 8 cm x 8 cm boyutlarında ve aynı maddeden yapılır (31).

2.2.1.1. Dünyada Hentbol

Hentbol dünyanın en eski sporlarından biridir. Homeros'un ünlü kitabı "Odyssey" de topla oynanan bu spordan bahsedilmektedir. M.Ö. 600 yıllarına ait rölyeflerde bu sporun Atina'da oynandığına dair işaretler bulunmaktadır. Yine Antik Çağ'ın ünlü düşünürlerinden Platon, "Phaedon" adlı yapıtında 12 değişik renge boyanmış parçalı toplardan söz etmiştir. M.Ö. 130-200 tarihleri arasında yaşamış Romalı doktor Claudius Galenus kitaplarında Roma'da "Harpston" adını verdiği Hentbola benzer bir oyundan bahsetmektedir. 1170-1230 yıllarında yaşayan Alman Destan yazarı Walther Von Der Vogelwide'ın bahsettiği "Catch Ball Games" (top yakalama oyunu) günümüz hentboluna benzer bir oyundu ve ilk kez bu oyunun kurallarından söz ediyordu. Fransız Rabelais (1494-1533) elin içi ile oynanan bir top oyunundan bahsetmektedir. Danimarkalı beden eğitimi öğretmeni Holger Nielsen 1848 de Ortrup'daki okulunda kuralları ve metotları belirlenmiş ve adına "Haanbold-Spiel" (hentbol oyunu) dediği bir oyunun oynanmasına izin vermiştir (8).

Uluslararası Futbol Federasyonu'nun genel sekreteri Alman Hirschmann açık saha hentbolunun tanıtımı için uğraş verdi. 1915-1917 yılları arasında Berlinli bir Spor Okulu müdürü olan Max Heiser bu oyunun gerçek yapısını düşünen ve kuran kişi oldu. Hentbol 1924-1925 yılları arasında uluslararası bir nitelik kazanmıştır (8).

Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu'nun 1926 yılı Ağustos ayında Hollanda'nın Deenhaag şehrinde yapılan 8. kongresinde hentbol oyununu daha yaygın hale getirmek için çeşitli devletlerin temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulmasına karar vermiştir. 1928 yılına kadar da hentbol Amatör Atletizm Federasyonu bünyesinde oluşturulan komisyon tarafından yürütülmüştür. Bu komisyon 1926 yılı Kasımında Almanya'da hentbol kurallarını düzenleyerek uluslararası alanda kabul ettirmiştir (8).

Hentbol 4 Ağustos 1928 tarihinde Amsterdam şehri stadında yapılan "Uluslararası Amatör Hentbol Federasyonu" kuruluş kongresinden sonra, ayrı bir federasyon tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Başlangıçta sadece açık havada oynanan hentbol 1934 yılında Kopenhagen'da yapılan bir müsabaka ile ilk defa salonda oynanmıştır. Bu tarih aynı zamanda salon hentbolunun başlangıç tarihidir

Böylece hentbol dünyadaki sevilen sporlar arasına girmiş ve gereken yeri almıştır (8).

İkinci Dünya Savaşı bütün spor branşlarında olduğu gibi hentbola da bir durgunluk devresi getirmiş, savaş sonrası ilk saha hentbolu milli maçı Danimarka ile İsveç arasında 12 Ağustos 1945'te oynanıp 8-3 bitmiştir. Bu tarihten sonra hentbol oyunu durgunluk devresini atlatıp Avrupa ve dünya ülkelerinde tekrar gelişmesini devam ettirmiş ve 1946 yılında Danimarka, İsveç, Finlandiya, Norveç, Hollanda, Polonya ve Fransa'nın katılımlarıyla 1946'da Uluslararası Hentbol Federasyonu (IHF), Kopenhag'da kurulmuştur. IHF'nin düzenlediği bayanlar ilk Dünya Şampiyonası'nı Çekoslovakya kazandı (8).

1966' da düzenlenen Dünya Şampiyonası Saha Hentbolunun son şampiyonası oldu. Madrid de yapılan 64. OIC toplantısında Hentbol olimpik spor olarak tekrar 1972 Münih Oyunlarına kabul edildi. Bayanlar ilk kez 1976 Montreal Oyunlarında sahaya çıktılar. Doğu bloku ülkelerinin neredeyse ana sporlarından olan hentbolda 1980'lere kadar Sovyetler Birliği, Romanya, Yugoslavya, Doğu Almanya ve Macaristan'ın üstünlüğü sürdü. Zaman zaman sadece Batı Almanya ve İsveç bunların arasına girebildi. Doğu blokunun dağılması ile antrenörler ve oyuncular Avrupa'nın çeşitli ülkelerine dağıldılar ve Avrupa'da İspanya, Fransa, Almanya Afrika'da Cezayir ve Mısır, Asya'da Güney Kore ve Japonya bu sporda ciddi ilerleme göstermeye başladılar (8).

2.2.1.2. Türkiye'de Hentbol

İlk defa 1927 yılında "Saha El Topu" olarak oynanan hentbol ülkemizde 1972 yılına kadar pek fazla bir gelişme gösterememiştir. Bu tarihte Ankara Gazi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi Bölümü öğretmen ve öğrencilerinin gayretleriyle yurdun pek çok yerinde, özellikle okullarda hentbol oynanmaya başlanmıştır (8).

"Spor Oyunları Federasyonu" tarafından tertiplenen Türkiye El Topu Birinciliği ilk olarak 1945 yazında yapılmıştır. Bu şampiyonalar 1964 yılına kadar sürdürülmüş, Harp Okulu, Ziraat Fakültesi kulübü gibi kulüpler bu sporun öncülüğünü yapmışlar, ancak hentbolun Türkiye'de gelişmesi ve yaygınlaşması yıllar sonra salon hentboluna geçilmesiyle sağlanmış, 4 Şubat 1976 yılında Hentbol Federasyonu "Yaşar Sevim'in Başkanlığında 22. federasyon kurulması, uzun süreli

planlama ve tabana yönelik çalışmalarla hızla yayılmış ve sevilen spor dallarından birisi olmuştur (8).

1983'te Türkiye'de yapılan ilk Balkan Büyükler Hentbol Şampiyonası'nda Yugoslavya, Romanya ve Bulgaristan gibi dünya ve Olimpiyat şampiyonu takımlara karşı büyük bir mücadele örneği verilmiş ve Balkan üçüncülüğüne ulaşılmıştır. 1984 yılında ilk defa katıldığımız C-Dünya Hentbol Şampiyonası'nda yedincilik gibi önemli bir derece alınmıştır. Yine 1990-1991 sezonu Avrupa şampiyon kulüpler kupasında "Eti Bisküvileri" Avrupa 3.'lüğüne olmuştur. 1995 yılında Üniversite Erkek Milli Hentbol Takımımız İzmir'de Dünya Şampiyonluğu finalini Rusya ile oynayarak Dünya 2.'liğini kazanmış bu sonucun tesadüfi olmadığını kanıtlarcasına Üniversite Erkek Milli Hentbol takımımız 5 Ocak 1997 yılında Macaristan'da Dünya 2.'liğine ulaşmıştır (8).

2.3. Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Hentbol

2.3.1. Ortaöğretim Okullarında Hentbol

Hentbol Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve Özel Ortaöğretim Kurumlarında her yıl belirlenen yaş aralıklarına göre oynanmaktadır. 2011-2012 Eğitim Öğretim yılında müsabakalar 1995-1996-1997 yaş grubunda olanlar arasında gerçekleştirilmektedir. Her ülke genelinde liseler arasında oynanan müsabakalar sonucunda şampiyon olan okul Uluslararası Okul Sporları Federasyonu (ISF) düzenlediği Dünya Şampiyonasında ülkemizi temsil etmeye hak kazanmaktadır (44).

ISF müsabakalarında çeşitli yıllarda ülkemiz erkekler ve bayanlar kategorisinde temsil edilmiştir. Erkeklerde 1988 yılında İstanbul Dost Lisesi'nin Dünya 6.'lığı ve 1990 yılında Konya Meram Lisesinin almış olduğu Dünya 3.'lüğü ile 7.'liği dereceleri yapılmıştır. Bayanlarda ise 1994 yılında İstanbul Üsküdar Kız Lisesi'nin dünya 3.'sü ve 1998 yılında Ankara Cumhuriyet Lisesi'nin Dünya Şampiyonu olmuştur (45).

2.3.2. İlköğretim Okullarında Hentbol

Milli Eğitime bağlı resmi özel ilköğretim okullarında hentbol branşı yıllık planlarda yer alan ve sezonu içerisinde müsabakaları yapılan bir branştır. Beden Eğitimi derslerinde kısıtlı müfredatı ile sadece ders saatlerinde bütün öğrencilere

öğretilmeye çalışılmaktadır. Sadece özel olarak bu branşa ilgi duyan sporcuların ders saatler dışında da antrenman yaparak bu branş ile geleceğine yön vermekte hentbol branşı ile daha fazla vakit geçirmektedir. Hentbol İlköğretim okullarında 1. ve 2. kademe olarak iki ayrı kategoride her yıl eğitim öğretim yılı başında yaş kategorileri belirlenerek müsabakalar oynanır. 2011-2012 Eğitim Öğretim yılında 1. Kademede 2000-2001-2002 yaş grubu oynarken 2. Kademede 1998-1999 yaş grubu mücadele eder. Müsabaka oyun süreleri ve müsabaka topları yaş kategorilerine göre farklılık gösterir (31).

2.4. Hentbol Branşı İle İlgili Psiko-Sosyal Alanda Yapılmış Çalışmalar

Hentbol branşı konusunda ülkemizde ve dünyada birçok bilimsel çalışma yapılmıştır. Ancak bu bölümde araştırma konusu ile ilgili olarak hentbolda psiko-sosyal alanda yapılmış çalışmalar ele alınarak sıralanmıştır.

Kocaekşi 2005 yılında yaptığı “Başarılı ve Başarısız Hentbol Takımlarında Grup Saldırganlığı ve Etki Eden Değişkenler İle Başarı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi” adlı yüksek lisans tezinde spor takımlarında başarı veya başarısızlığın grup saldırganlığını etkileyebileceğini ve takımların lig sıralamasındaki yerine göre de bu saldırganlığın düzeyinin değişebileceğini belirtmiştir (46).

Guillet ve ark. 2002 yılında 15-19 yaşları arasında 488 Fransız Bayan hentbolcularıyla yaptıkları “Bayan Hentbolcularda Sosyal Değişim Teorisiyle Birlikte Sebat ya da İç Kapanıklık” adlı çalışmada İç kapanık kimseler; kendilerini az yetenekli, özerk olmayan, takımlarına ait olmada yetersiz, az gelişme kaydeden ve ısrarlı sporculara göre antrenörleri tarafında az desteklenen olarak görmektedirler. Guillet son olarak da bağımlılık düzeyinin sosyal kısıtlamalar ve alternatif imkanlara bağlı olduğunu belirtmektedir (47).

Stornes ve Bru (2010), ergen hentbolcular üzerine yaptığı liderlik algılamaları çalışmasında sporcular genel durumlarını sosyal davranan olarak belirtmişlerdir. Ancak rakibe karşı daha az saygı gösterdikleri ve sosyal davranmadıkları görülmüştür. Ayrıca çalışmada sporcu liderliğinin ve sosyal davranmanın takım arkadaşlığından da etkilendiği görülmüştür (48).

Kocaekşi (2010), “Hentbol Bayan Milli Takımında Zaman Değişimi Ve Performansın Grup Saldırganlığı, Sportif Kendine Güven, Öz-Yeterlik, Hedef

Yönelimi ve Yarışma Kaygısı Üzerine Etkisi” doktora tezinde hentbol bayan milli takım oyuncularının; yarışma kaygısı, öz yeterlik, hedef yönelimi, sportif kendine güven ve grup saldırganlığı özelliklerinin zamana göre değiştiğini ve performans puanları ile ilişki gösterdiğini ortaya koymuştur (49).

Wang Bin, “Bayan Hentbolcuların Bilişsel Sezgisel Karar Vermeleri Üzerine Deneysel Çalışma” adlı makalesinde karar vermeyi ölçmek için test sistemi uygulamıştır. Sonuçlarında ise Bilişsel ve Sezgisel karar vermenin iki ayrı bölüm olduğu ve bayan hentbolculardan etki düzeylerinin farklılığına göre farklılıklar gösterdiğini belirtmiştir (50).

Çağlar (1999), “Genç ve Yıldız Hentbol Milli Takımında Bulunan Erkek Hentbolcuların Kaygı Düzeylerinin Zaman İçerisindeki Değişimi” adlı çalışmasında genç milli takım sporcularının sürekli kaygı düzeylerinin müsabaka yaklaştıkça azaldığını buna rağmen yıldız milli takım sporcularının durumluk kaygı düzeylerinin müsabaka yaklaştıkça arttığını belirlemiştir (51).

Öztürk (2007), “14-16 Yaş Grubu Kızlarda Hentbol Çalışmalarının Sosyal Yetkinlik Beklentisi Ve Atılganlık Üzerine Etkisi” çalışmasında 9 ay boyunca uygulanan branşa özgü temel hentbol çalışmalarının, 14-16 yaş grubu kızların Sosyal Yetkinlik Beklentisi ve Atılganlık düzeylerini artırmada olumlu etken olduğunu tespit edilmiştir (52).

2.5. Yaşam Doymu

Bilim insanlarının yoğun olarak ilgi gösterdiği yaşam doymu ilk kez 1961 yılında Bernice Neugarten tarafından geliştirilmiş bir kavramdır. Yaşam doymu bir bütün olarak yaşamın bütün kalitesi, pozitif olarak gelişiminin derecesi olarak açıklanır (53).

Yaşam doymu kavramını inceleyebilmek için öncelikle doyum kelimesinin ifade ettiği karşılığa bakılması gerekir. Doyum, beklentilerin, gereksinimlerin, istek ve dileklerin karşılanması (20); organizmada açlık, susuzluk cinsellik vb. gibi temel biyolojik ihtiyaçların ya da merak, sevgi, yakınlık, başarı vb. gibi ruhsal ihtiyaçların giderilmesi sonucu denge durumunun yeniden kurulması olarak tanımlanmaktadır (54).

Neugarten'e göre Yaşam doyumu (life satisfaction), kişinin yaşamda ne istediği ile ne elde ettiğinin karşılaştırılmasından elde edilen sonuçtur (55). Beklentilerin, gereksinimlerin, istek ve dileklerin karşılanmasıdır (21). Başka bir deyişle, kişinin beklentilerinin gerçek durumla kıyaslanmasıyla ortaya çıkan sonucu gösterir. Genel olarak kişinin tüm yaşamını ve bu yaşamın çok çeşitli boyutlarını içerir. Yaşam doyumu denildiğinde, belirli bir duruma ilişkin doyum değil, genel olarak tüm yaşantılardaki doyum anlaşılır. Yaşantılardaki doyumla kastedilmek istenen; kişinin, iş, boş zaman ve diğer iş dışı zaman olarak tanımlanan yaşama gösterdiği duygusal tepkidir (18).

Yaşam doyumu üç kategori altında gruplanmıştır: Birinci grupta yaşam doyumu, iyi oluş, erdem, kutsallık gibi dış ölçütlere dayandırılarak tanımlanırken ikinci grupta insanların yaşamlarını olumlu anlamda değerlendirmelerine neyin yol açtığı sorusu üzerinde temellenerek, bireylerin kendi yaşamlarına ilişkin yargılarını etkileyen faktörler incelenmiştir. Üçüncü grupta ise günlük yaşam akışı üzerinde durularak günlük ilişkiler içinde olumlu duygunun olumsuz duyguya egemen olması anlatılmak istenir (56).

Yaşam doyumu önceki deneyimlerle ve hayattan beklentilerle ilişkili olabilir. Hayattan beklentisi yüksek olan kişilerin yaşam doyumu daha düşük olabilir. Seçilen hedeflerle ilgili olarak durumlar iyi ya da kötü olarak değişirse, yaşam doyumu düzeyi de bundan etkilenebilir.

Martin, Huebner ve Valois'e göre yaşam doyumu, anlık duygusal yaşantılardan, ön yargı ve sosyal cazibeden etkilenmektedir (57). Yaşamdan memnun olması hedeflerine ulaşmak için çaba göstermesi ve bu çabalarının olumlu sonuçlanması bireyde mutluluk halini meydana getirir (49). Mutluluk çağlar boyunca insanlığın ilgi odağı olmuş konulardandır (56). Felsefeciler mutluluğu, insan eylemlerinin en yüksek ve tek motivasyon kaynağı olarak görmüşlerdir.

Shin ve Johnson (1978) mutluluğu, "kişinin seçtiği kriterlere göre yaşam kalitesinin global bir değerlendirmesi" olarak tanımlamıştır. Dolayısıyla yaşam doyumu bireyin kriterlerine uygun olarak yaşamı olumlu değerlendirmesidir (13).

Diener'a (1984) göre ise Wilson (1967) mutluluk üzerine yaptığı araştırmalarında iki genel sonuca ulaşmıştır. Birincisi, "En avantajlı durumda olanlar,

en mutludur" şeklindedir. Mutlu kişi, genç, sağlıklı, iyi eğitim görmüş, ekonomik bakımdan iyi, dışa dönük, optimistik, tasasız, dindar, evli, ılımlı, arzulara sahip ve zeki kişidir. Yazarın ulaştığı ikinci sonuç ise, Yunan filozoflarından bu yana, mutluluk üzerine çok az kuramsal gelişmenin sağlanmış olduğudur. Wilson'un incelemesinden sonra, günümüze kadar konuyla ilgili sayısız araştırma yapılmıştır. Mesela araştırmalarda sağlık ile mutluluk ve yaş ile mutluluk arasında herhangi bir ilişki olup olmadığı bulunmaya çalışılmıştır ancak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bundan da önemlisi yapılan çalışmalar, demografik değişkenlerin mutluluğun çok küçük bir kısmını açıkladığını ortaya koymuşlardır. Bu sonuçlar, araştırmacıları mutluluğun psikolojik nedenlerini aramaya yöneltmiştir (56, 58).

Mutluluk kavramı yaşam doyumu ile benzer anlamlardadır ve çoğu zaman birbirini yerine kullanılırlar. Peterson, Park ve Seligman (2005), yaşam doyumu ve mutluluğun yaşamdan haz alma, yaşamda anlam bulma ve bir durum, kişi ya da yaşantıya bağlanma şeklinde üç boyuttan oluştuğunu belirtmektedirler. Bu üç boyutla ilgili bireyin olumlu yaşantı geçirmesi bireyin yaşam doyumu veya mutluluğunu belirleyecektir (59).

Mutluluk ve yaşam doyumunun farkı ise; Yaşam doyumu bireyin son zamanlarda ve doğrudan gerçekleşen olaylarına dayanırken, yani yaşamakta olduğu yaşamın ne kadar doyum sağlayıcı olduğunu saptamaya çalışırken, mutluluğun ise geleceğe yönelik eylemlere bağlı olarak ele alındığı görülmektedir. O halde, yaşam doyumu kavramı, mutluluk kavramına göre daha fazla ayakları yere basan ve daha somut bir kavramdır (60).

Günlük yaşamda oldukça sık kullanılan mutluluk kavramı, tanımlanması güç ve farklı anlamlara gelen bir kavramdır. Bu nedenle sosyal psikologlar, mutluluk yerine yaşam doyumu ya da sübjektif (Öznel) iyi oluş kavramlarını kullanmaktadırlar (56).

Öznel İyi Oluş: Öznel iyi oluş bireyin yaşamını ne şekilde değerlendirdiği ile yakından ilişkilidir. Mutluluğa ulaşabilmede, bireyin hedefleriyle, bu hedeflere hangi ölçüde gerçekleştirdiği konusundaki fikirleri arasındaki uyum ya da uyumsuzluğun belirleyici rol oynadığı öne sürülmektedir (51). Bu öngörünün bir sonucu olarak

öznel iyi oluş, insanların olumlu yanlarını arttırmak ve sağlıksız davranışları önlemek amacıyla giderek önemsenen bir çalışma alanı olmuştur (52).

Öznel iyi oluş, psikolojinin, hayata ilişkin değerlendirmelerini anlamaya çalışan bir alandır. Bu değerlendirmeler bireylerin yaşadıkları olumlu ve olumsuz duygulardan kaynaklanabilir (21).

Öznel iyi oluşun bilişsel ve duygusal olmak üzere iki ana bileşeni vardır: Bilişsel bileşen yaşam doyumunu algısını belirler, diğer bir deyişle yaşam doyumunu mutluluğun bilişsel yönünü oluşturur (63). Duygusal bileşen ise olumlu ve olumsuz duygulanımı içerir (37). Öznel iyi oluş, bireyin yaşamı 'olumlu' biçimde değerlendirmesini gerektirir. Bununla ilişkili olarak olumlu duygulanım, doyum, kendini adayabilme, bağlanma ve yaşam anlamını beraberinde getirir (64).

Öznel İyi oluş çoğunlukla yaşam doyumunu yerine kullanılmasına rağmen yaşam doyumunu da kapsayan daha geniş içeriğe sahiptir ve yaşam doyumunu, Öznel İyi Olma kriterleri arasında yer alan bir kavramdır (36, 65).

Yaşam Kalitesi: Bireyin iç ve dış dünyasını (kendini ve etrafını) yorumlama, algılama, ve bilme süreçleriyle ilgili tüm etkenlerin yarattığı örgütlü ve dinamik düşünsel sisteme paradigma adı verilir. Kısaca paradigma, insanın yaşamı yorumlama ve algılama biçimidir. Yaşam kalitesi, yaşamı yorumlayış ve algılayışta bireyin tarzını (paradigmamızı) geliştirdiği ve onunla şekillendirdiği bir yaşam felsefesi, dünya görüşü, değerler, hedefler, ilkeler, inançlar, tutkular, duygular, yürek ve mantıkla yaşayabilmektir. Birey Paradigmasının farkında olursa ve onu yönlendirebilirse yaşamı daha gerçekçi bir şekilde yorumlayabilir, algılayabilir, açıklayabilir, kavrayabilir, dolayısıyla yaşam kalitemizi olumlu yönde etkileyebilir (22).

2.6. Yaşam Doyumuna Etki Eden Faktörler

Araştırmalar sonucu yaşam doyumunu etkileyen bazı temel faktörler şu şekilde belirlemiştir. Özgürlük, demokrasi, açık fikirli olmak, aktif olmak, politik istikrar, kendi hayatının kontrolünün kendi elinde olduğunu hissetmek, fiziksel ve ruhsal olarak sağlam olmak, evli olmak, ailesi ve arkadaşlarıyla iyi ilişkiler içerisinde bulunmak, spor yapmak, güvenilir bir bölgede yaşamak, sosyal çevrenin geniş olması, pozitif bireysel kimlik sayılabilir (66, 67).

Literatürde ve yapılan diğer çalışmalarda, yaşam doyumunu etkileyen faktörler genel olarak 4 alt kategoride değerlendirilmiştir.

Birinci kategoride işle ilgili faktörler bulunmaktadır. Bu kategoride bireyin örgütünde yaptığı işin niteliği, dışarıdan görünümü, aldığı ücret, örgütteki rolü, iş yükü, yükselme imkânları, iş yerinde verilen eğitimler, işiyle ilgili tecrübeleri gibi faktörler bulunur (21).

İkinci kategoride kişisel faktörler bulunur. Bu kategoride bireyin yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, kişilik özellikleri, negatif veya pozitif duygusallıkları, beklentileri gibi faktörler bulunmaktadır (21, 68).

Üçüncü kategorideki faktörler çevresel faktörlerdir. Bu grupta bireyin alternatif iş bulma imkânları bulunmaktadır (69). Son kategoride ise toplumsal faktörler bulunmaktadır. Bu kategoride bireyin sosyal ağları, üye olduğu sosyal organizasyonlar, aile ve akrabaları ile ilişkileri, aile izolasyonu, hemşerilik gibi faktörler bulunmaktadır (70, 71, 72, 73).

Schmitter' e göre ise bireylerin yaşam doyumunu etkileyen unsurlar şu şekilde sıralanmaktadır;

- ❖ Günlük yaşamdan mutluluk duymak
- ❖ Yaşamı anlamlı bulmak
- ❖ Amaçlara ulaşma konusunda uyum
- ❖ Pozitif bireysel kimlik
- ❖ Fiziksel olarak bireyin kendisini iyi hissetmesi
- ❖ Ekonomik güvenlik ve Sosyal ilişkiler (74).

Andrews, Withey ve Andrews, Crandall tarafından yapılan iki çalışmayla yaşam doyumuna ait olduğu varsayılan 800 ayrı öge sınanmış, ilk çalışmada bu ögeler ancak 100'e indirgenebilmiş, ikincisinde ise 30 ögeye indirgenmiştir (75, 76). Flanagan yaptığı çalışma da toplam 6500 öge sınanmış ve son olarak 15 temel ögeye indirgenmiştir. Bu araştırmaya göre, yaşam doyumunu etkileyen bu ögeler şunlardır;

- ❖ Araçsal rahatlık,
- ❖ Sağlık ve kişisel güven,
- ❖ Ana, baba, kardeşler ve diğer akrabalarla ilişkiler,

- ❖ Bir çocuğa sahip olma ve onu büyütme,
- ❖ Karı-koca ilişkilerinde yakınlık,
- ❖ Yakın arkadaşlara sahip olma,
- ❖ Başkalarına yardım etme ve başkalarını gözetme,
- ❖ Devletin yerel ve ulusal etkinlikleriyle, halk etkinliklerine katılma,
- ❖ Öğreniyor olma,
- ❖ Kendini anlayabilme,
- ❖ Bir işte çalışıyor olma,
- ❖ Kendini tanıyabilme,
- ❖ Toplumsallaşma,
- ❖ Kitap okuma, müzik dinleme, sinema, maç vb. seyretme,
- ❖ Eğlenceli etkinliklere katılma (77, 78).

Yaşam doyumu ile yaş, cinsiyet, çalışma ve iş koşulları, eğitim seviyesi, din, ırk gelir düzeyi, evlilik ve aile yaşamı, toplumsal yaşam, kişilik özellikleri ve biyolojik etkenlerin de ilişkisi vardır (79).

Yaşam doyumunun belirleyicilerini yaşamdaki değişimler, yaşam olaylarının gidişatı, tecrübeli olmak, duyguların işsel üretimi ya da hoşlanma kapasitesi, gelişimin içsel ilerlemesi, (hesap etme ya da sonuç çıkarma), duyguların temelindeki anlamlar, yaşam alanı ve bütünü gelişimindeki farklar, yaşam doyumu ve doyum alanı arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir (53).

Yaşam Doyumunu Etkileyen Demografik Faktörler: Yaşam doyumu, kişinin yaşam kalitesinin bir bütün olarak değerlendirildiğinde elde ettiği pozitif değerdir. Yani bireyin yaşamı ne oranda sevdiği ile alakalıdır. Mutluluğun temelinde karşılaşılan tüm etkenler, bireyde olumlu ya da olumsuz algılamalara yol açmaktadır. Algılamalar yaşamın geneline yönelik tutumlarda şekillendirilmektedir. Öyleyse yaşamı etkileyen birçok faktörden söz edilebilir. Bireylerin birbirlerinden farklı demografik özelliklere de sahip olması yaşam doyumlarına yönelik algılamalarına da yön verecektir. Yaşam doyumuna etki eden bazı demografik faktörler şu şekilde sıralanmıştır (80):

Yaş: Yaşam doyumu araştırmalarında yaş faktörü ile ilgili birbirinden farklı görüşlerle karşılaşılmaktadır. Bazı araştırmacılar yaşam doyumunun gençlerde daha

fazla olduğunu ileri sürerken bazıları ise yaşlanma ile arttığını söylemektedirler. Bu durumu gençlikte gelecek yaşama dair beklentilerin çokluğu, yaşama sevinci gibi nedenler ileri sürerler. Yaşlılıkta ise bireyin kendini gerçekleştirmiş olması, beklentilerin azalması ve kanıksama gibi nedenlerden dolayı yaşam doyumunun artacağını ileri sürmüşlerdir. Bunların da aksine Özdevecioğlu'nun çalışmasında yaşam doyumunun belirli bir yaşa kadar arttığını, daha sonra azaldığını bulmuştur (80). Dolayısıyla yaşam doyumunun yaş ile ilişkisinde kesin bir yargıya varılamamaktadır. Buna neden olarak yapılan araştırmalardaki örneklem yapısının (kültür, ahlak, eğitim durumu vs.) farklı olduğu ileri sürülebilir.

Cinsiyet: Yaşam doyumunda cinsiyet faktörü erkek ve kadınlarda farklılıklar gösterebilir. Günümüzde kadını çalışma yaşamına dâhil olmaya başlaması, erkeğin ise çocuklarla ilgili meselelerde geçmişe göre günümüzde daha alakalı olması, aile içi yaşamda aktif olmaya başlaması, gibi gelişmelerle bağlantılı olarak değiştiği ve arttığı söylenilebilir (84).

Akademisyenlerin yaşam tatmini konusunda yapmış olduğu çalışmalara bakılacak olursa olursak Keser'in yapmış olduğu çalışmada, Türk üniversitelerinden 156 öğretim elemanı ankete katılmış ve bayan akademisyenlerin doyum düzeyi erkek akademisyenlere göre az da olsa yüksek bulunmuştur. Diğer bir araştırma sonucu, erkeklerin yaşamlarını kadınlara göre daha ilgi çekici ve esnek bulduklarını ve yaşamlarında kendilerini yalnız hissetmediklerini göstermektedir. Aynı çalışma kadınların ise yaşamlarını erkeklere göre daha değerli bulduklarını ve eşlerin yaşamlarını iyi olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır (84).

Eğitim Seviyesi: Yaşam doyumunu kavramının eğitim seviyesiyle ilişkili olduğuna dair bulgulara rastlanmaktadır. Bireyin eğitim seviyesinin sosyal statüsüne etki ettiği kaçınılmaz bir gerçektir. Eğitim seviyesi yüksek bireylerde genel yaşam kalitesinin arttığından söz edilebilir. Nitekim yapılan bir çalışmada da eğitim seviyesi ile yaşam doyumunu arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Eğitim seviyesi arttıkça, yaşam doyumunu düzeyinin de arttığı ifade edilmiştir (82).

Gelir Durumu: Gelir durumu yaşam doyumunu etkileyen önemli nedenlerden biridir. Gelir durumu bireyin harcanabilir gelirinde artış, iş dışı yaşamdaki olanaklardan daha fazla yararlanma gibi kazanımlar sağlamaktadır.

Bireyin artan gelir seviyesi ile birlikte öznel yaşam kalitesi artacağından yaşam doyumunun da artacağı söylenilebilir. Lahey (2001), 51-61 yaş arası 12.600 emekli ile yapılan emeklilik öncesi beklentileri ve emeklilik sonrası tatmini yıllık gelir durumuna göre belirlemeyi amaçlayan araştırma sonucunda, belli bir gelir düzeyinin üzerindeki emeklilerin doyum düzeyi tüm durumlarda çok yüksek bulunmuştur. Özellikle emekliler sağlıkları daha iyi olduğunda, daha fazla finansal kaynaklara sahip olduklarında ve yaşam boyu gelir garantisi elde ettiklerinde emeklilik yaşamlarından daha fazla tatmin olduklarını belirtmişlerdir (82).

Çalışma ve İş Hayatı: Bireylerin yaşamında önemli bir yere sahip olan iş ve işyeri yaşamı, yaşam doyumunda da önemli bir yere sahiptir. İş yaşamının bu denli önemli olması nedeniyle yaşam doyumunu üzerinde çok önemli etkilere sahiptir. İş tatmininin yaşam tatmini üzerindeki etkisi, yaşam tatmininin iş tatmini üzerindeki etkisinden daha fazladır (83). Sonuç olarak çalışma hayatı, iş yaşamı, işyeri gibi özelliklerin bireyin genel yaşam tatminine etkisi kaçınılmazdır.

İş-Aile Çatışması ve Yaşam Doyumu İlişkileri: Rol çatışması her zaman yaşam tatmini ile ilişkilendirilmiş fakat literatürde desteklenmemiştir. Taşma (Spillover) teorisi rol çatışması ile yaşam tatmini arasında pozitif yönlü ilişki kurarken, Telafi (Compensation) teorisi ise negatif yönlü ilişki kurmaktadır. Aynı zamanda Bölümleme(Segmentation) teorisi ise nötr ilişki ortaya atmaktadır (84). İstikrarsız sonuçlar varken birçok araştırmacı Taşma teorisini desteklemektedir (85).

Carlson, Kacmar, Williams (2000)' nin Aile ve İş çatışmasının Çok boyutlu Yapısı ve İlk Doğrulanması adlı çalışmaları da iş ve aile çatışması arttıkça, iş ve aile tatmininin azaldığını göstermektedir (86).

Judge ve diğerleri bir takım erkek yöneticiye iş tatmini, yaşam tatmini, iş stresi, işten-aileye ve aileden-işe çatışma gibi 5 kavramdan oluşan iş ve yaşam yaklaşımlarını önermiş ve sınımıştır. İşten-aileye çatışmanın yaşam doyumuyla negatif olarak ilişkili olduğunu öngörmüşlerdir. Judge ve diğerleri kendi modellerinde aileden-işe çatışmayla yaşam doyumunu arasında bir bağlantı olduğuna dair herhangi bir öngöründe bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeninin ise aileden-işe çatışmanın hayatın genelinden ziyade direkt olarak işle bağlantılı olduğunu ve aileden-işe çatışmanın yaşam doyumunu üzerindeki herhangi bir etkisinin

iş sahasının bir bileşeni olan iş tatmini alanında yer alacaktır. Bununla birlikte, aileden-işe çatışmanın iş tatminini etkilediği hipotezi destek görmemiştir. Bu çalışmanın genellemesi erkek yöneticilerin %98'inin beyaz olmasından dolayı sadece beyazlarla sınırlı kalmıştır (87).

2.7. Yaşam Doymu İle İlgili Yaklaşımlar

Wilson (1967)'e göre antik Yunandan beri mutluluğu anlamada çok az kuramsal gelişme olduğunu kaydetmiştir. Son yıllarda çeşitli yönde kuramsal gelişmeler görülmesine karşın, ilerleme istenen düzeyde değildir. Kuram ile araştırma arasındaki bağa şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır (55). Yaşam doymu ile ilgili belli başlı altı yaklaşım söz konusudur. Bunlar Belli Noktaya Erişme, Haz ve Acı, Etkinlik, Yukarıdan Aşağıya – Aşağıdan Yukarıya, İlişkilendirici, Yargı kuramları olarak sıralanabilir. Bu yaklaşımlar aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Belli Bir Noktaya Erişme (Ereksel /Telik) Kuramı: Bu Kuram, 1960'lı yıllarda Wilson tarafından önerilmiştir. Kuramsal çerçevesinde “ihtiyaçların doyurulmasının mutluluğa ve doyma neden olduğu, bunun karşıtı durumların ise mutsuzluk yarattığı” görüşü vardır. Bir başka deyişle, iyi olma ve mutluluk belli bir amaç ve gereksinime bağlıdır ve ancak bu gerçekleştiğinde mümkün olabilir (55).

Alternatif ereksel kuramlar, öğrenilmiş yaşantı sonucu olan ihtiyaçların doyurulması üzerinde durmuşlardır. Kişi bunların farkında olur ya da olmayabilir. Bu kuramlarda ihtiyaçların doyurulmasının mutluluğa yol açacağı öngörülmektedir (56).

Haz ve Acı Kuramı: Bu yaklaşıma göre, eğer bireyin ihtiyaç ve amaçları tam anlamıyla doyurulursa, en büyük mutluluğa ulaşılacağı düşünülebilir. Tatarkiwicz, “bireyin haz ve acıya ilişkin önemli kaynakları vardır” demektedir. Hoşlanım kaynakları arttıkça acı kaynakları da artacaktır. Bu kaynaklara alışmanın mutluluğu yaratmayacağı, ancak kaybında mutsuzluğun olacağı belirtilmektedir. Birey, haz ve acı veren objelere alıştıkça, hazzın ve acının da düzeyi düşmektedir (20).

Etkinlik (Aktivite) Kuramı: Ereksel kuramlar, mutlulukta son durumları önemli bulurken aktivite kuramları mutluluğun insan aktivitesinin bir ürünü olduğunu belirtirler. Örneğin, doğa tırmanma aktivitesi, dağın doruğuna erişmeden daha fazla mutluluk vericidir. Aristo, ilk ve önemli aktivite kuramcılarının biridir. O, mutluluğun erdemli aktiviteden geldiğini, yani iyi başarılan aktivitenin mutluluk

getirdiğini vurgulamıştır. Aktivite ve yaşam doyumu ilişkisi üzerinde en açık formülasyon akış kuramıdır. Bu formülasyon da kişinin beceri düzeyi yeterli ise aktiviteler ve bunlara karşı koyanların zaman içindeki ilerleyişinin haz getireceği öne sürülmüştür. Etkinlikler bireyin beceri düzeyi ile doğru orantılı ise hoşlanma ve doyum daha fazla olacaktır (87). Eğer aktivite çok kolay ise can sıkıntısı yaratır. Aksine zor ise anksiyete yaratır. Eğer kişi uygun uğraştırmayı gerektiren ve sahip olduğu becerileriyle işin zorluğu hemen hemen eşit olan bir aktivite ile ilişkili ise, olayın tamamlanma süreci hazlanma akışını getirecektir. Aktivite kuramcılarını mutluluğun davranıştan kaynaklandığını vurgularlar (88).

Tavandan-Tabana ve Tabandan-Tavana Kuramları: Tavandan-tabana ve tabandan-tavana yaklaşımına göre, birey yaşamındaki mutluluğa bakarken kendisi için mutlu olan ve olmayan dönemlerin değerlendirmesini yapmaktadır. Mutlu bir yaşam mutlu dakikaların bir araya gelmesinden oluşmaktadır (89).

Tavandan-tabana ve tabandan-tavana yaklaşımları, çağdaş psikolojide oldukça popüler yaklaşımlardır ve aynı tarz açıklamalar mutluluk literatüründe de yapılmaktadır. Örneğin bazı felsefecilere göre, mutluluk birçok küçük hazın toplamından ibarettir. Tabandan-tavana görüşü çerçevesinde kişi anlık haz ve acılarının bir muhasebesini yaparak kendini mutlu ya da mutsuz olarak görür. Yani mutlu yaşam mutlu anların bir bütünüdür. Kant'ın felsefi görüşü bu kuramı temellendirmektedir. Üst düzeydeki öğeler arasındaki nedensellik ilişkisi, düşük düzeyde, element düzeyindeki ilişkilere yansır. Tavandan-tabana yaklaşımında mutluluk, kişinin global bir özelliğidir ve bu özellik kişinin olaylara tepki göstermesini etkiler. Kişinin olaylara hoşgörülle bakıyor olması, onun tek tek olaylarda da hoşgörülü olmasını gerektirir. Tavandan-tabana yaklaşımının ve felsefecilerin görüş birliğine vardığı ortak nokta, mutluluk odağının tutumlar olduğudur. Örneğin, Demokritos "mutlu yaşamı iyi talihe veya dış koşullara bağlı görmeyip, kişinin zihinsel niteliklerine bağlı görmüştür. Önemli olan kişinin neye sahip olduğu değil, sahip olduklarına nasıl tepkide bulunduğu (90).

Bağ Kuramları: İnsanların mutlu olma eğilimine neden sahip olduklarını açıklayan çeşitli kuramlar vardır. Bu kuramlardan çoğu, bağ modelleri altında belleğe, koşullamaya veya bilişsel ilkelere dayanır. Mutluluğa ilişkin bilişsel

yaklaşımlar henüz çok yenidirler. Bilişsel yaklaşımlardan biri, kişinin kendisini ilgilendiren olaylara ilişkin yüklenmeleridir. Sonuçta iyi olaylar eğer içsel ya da bilişsel öğelere atfedilmişse daha fazla mutluluk getireceklerdir. Diğer bir olasılık yüklenme olsun olmasın iyi olarak görülen olayların mutluluk getirmesidir (90).

Mutluluğun bellekte bir ağının bulunduğu, genel olarak bilişsel psikologlar tarafından benimsenen bir kabuldür. Bower, insanların şimdiki duygu durumlarına göre geçmiş anılarını hatırladıklarını ve yorumladıklarını bulmuştur (91).

Bellek konusunda yapılan çalışmalar, mutlu kişilerin birbiriyle olumlu ilişkilerle bağlı zengin bir ağının olduğunu göstermiştir. Aksine mutsuz kişilerin birbiriyle olumsuz ilişkilerle bağlı sınırlı ve yalıtılmış ağlara sahip oldukları ortaya çıkmıştır (88).

Yargı Kuramı: Yargılama kuramında standartlarla gerçek durum karşılaştırılır. Eğer gerçek durumlar standartlara yaklaşırsa, doyum oluşur. Burada bireyin kullandığı standartlar önemlidir. Sosyal karşılaştırmalarda birey kendisini karşılaştırma yaptığı bireyden daha iyi hissederse doyum oluşur (20).

Yargı kuramları içinde en popüler yaklaşım kişinin gerçek koşulları ile emelleri arasındaki uyumsuzluğu ele alan emel düzeyi kuramıdır. Emel düzeyi, kişinin yaşantılarından ve amaçlarından ortaya çıkar ve yüksek emeller kötü koşullar kadar mutluluğu tehdit ederler (88).

2.8. Çocuklar ve Gençler ile İlgili Yaşam Doyumu Araştırmaları

Yiğit, 2010 yılında ergenlik döneminin ilk yıllarında ergenlerin benlik saygıları ile ilişkisi olabilecek değişkenlerin ergenlerin benlik saygısı düzeylerini yordamadaki güçleri ve benlik saygılarının bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin araştırmıştır. 13-14 yaş grubundaki ergenlerin benlik saygısı puanlarında kardeş sayısına, anne eğitim durumuna, aile aylık gelir durumuna göre anlamlı bir farklılaşma olduğunu belirlemiştir. Ayrıca 13-14 yaş grubundaki ergenlerin benlik saygısı düzeylerinde cinsiyete, doğum sırasına, anne çalışma durumuna, baba eğitim durumuna ve baba çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı, yaşam doyumu puanlarının benlik saygısını anlamlı düzeyde yordadığını bulmuştur (92).

Dönmez (2007), Meslek lisesi öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre yaşam doyumu ve duyguları ifade etme eğilimlerinin karşılaştırılması yüksek lisans tezinde öğrencilerin atılgan olup olmamalarına göre duygularını ifade etme eğilimleri ve yaşam doyumlarının farklılaşp farklılaşmadığını ve öğrenim gördükleri okul türüne göre atılganlık düzeyleri arasında fark olup olmadığını incelemiştir. Çalışmasında atılgan olan ve olmayan öğrencilerin yaşam doyumları karşılaştırılmış, atılganlık özelliğine sahip olan ve olmayan öğrencilerin Yaşam Doyumu Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar arasında istatistiksel bakımdan manidar bir fark olduğu, atılgan olan öğrencilerin, atılgan olmayanlara göre yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu belirlemiştir (93).

Hilooğlu, 2009 yılında yaptığı çalışmada öğrencilerin zorba ve kurban olma davranışlarını sosyal beceri ve yaşam doyumlarının ne oranda açıkladığını belirlemek, bunun yanında cinsiyete göre öğrencilerin zorbalık statülerini ve zorbalığa karışp karışmamaya göre sosyal beceri ve yaşam doyumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Öğrencilerde kurban olmayı yordayan değişkenleri saptamak için yapılan aşamalı regresyon analizi sonucunda cinsiyet kontrol edildiğinde, açıklanan toplam varyans katkılarına göre sırasıyla arkadaşlıktan algılanan doyum, olumsuz sosyal davranışlar, yaşam doyumundaki çevre ve okuldan algılanan doyum kurban olmanın anlamlı yordayıcısı olduğu görülmüştür (94).

Oktan, 2008 yılında üniversite sınavına hazırlanan ergenlerin psikolojik sağlımlıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi çalışmasında üniversite sınavına hazırlanan ergenlerin psikolojik sağlımlıklarının; cinsiyete, ÖSS sınavına kaçınıcı kez girdiklerine, problem çözme becerilerine ve yaşam doyumlarına göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca psikolojik sağlımlık ile başa çıkma becerileri arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu, algılanan sosyal destek kaynaklarından aile boyutu ile anlamlı bir ilişki olduğu belirlemiştir (95).

Aydemir (2009) yaş, cinsiyet, algılanan görme engeli, gelir durumu, sosyal etkinlik düzeyi ve aileden, arkadaştan ve önemli diğer kişilerden algılanan sosyal destek gibi etmenlerin görme engelli ergenlerin toplam yaşam doyumunu, benlik, arkadaşlar, aile, okul, yaşanılan çevreyle ilgili yaşam doyumunu yordamadaki rolünü incelemiştir. Araştırma sonucunda toplam yaşam doyumunun algılanan aile desteği

ve yaş tarafından yordandığını göstermiştir. Benlikle ilgili yaşam doyumu ise algılanan engel durumu ve gelir düzeyi tarafından anlamlı biçimde yordanmıştır. Arkadaştan algılanan sosyal destek arkadaşıyla ilgili yaşam doyumunu anlamlı biçimde yordarken, yaş ve aileden algılanan sosyal destek aileyle ilgili yaşam doyumunu anlamlı biçimde yordamlandığını belirlemiştir (96).

Kırtıl (2009), ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkiyi İzmir il örneklemini içinde incelemiş ve bazı bireysel özelliklere ve ailelere ilişkin değişkenlere göre öğrencilerin yaşam doyumu ve duygusal zekâ düzeyleri arasındaki farklılıkları belirlemeye çalışmıştır. Sonuç olarak ise yaşam doyumu ve duygusal zekâ alanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Genel duygusal zekâ ortalamaları cinsiyete göre incelendiğinde kızların ortalamasının erkeklerin ortalamasından yüksek olduğu bulunmuştur. Genel Duygusal Zekâ alanında anne baba tutumuna göre anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Genel Duygusal Zekâ ortalamalarında ve yaşam doyumu ortalamalarında yaşa, okul öncesi eğitime alınıp alınmadığına, anne- baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılaşmaların olmadığı tespit edilmiştir (97).

Yıldız (2010), sokakta çalışan ve çalışmayan ilköğretim okulu öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada; sokakta çalışan çocuklar ile sokakta çalışmayan alt gelir düzeyine sahip çocukların benlik saygısı ve yaşam doyumu düzeyleri normal değerlerin altında iken ve depresyon düzeyleri ise normal değerlerin üzerinde bulunmuştur. Sokakta çalışmayan üst gelir düzeyine sahip çocukların benlik saygısı ve yaşam doyumu düzeyleri normal kabul edilen değerlerin üzerindeyken; depresyon düzeyleri ise normal kabul edilen değerlerin altında olduğu tespit edilmiştir (98).

Eryılmaz (2009), 14-18 yaşları arasında 156 kız ve 94 erkek olmak üzere toplam 250 ergen üzerinde Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeği geliştirmek amacıyla çalışma yapmıştır. Analizlerin sonucunda, dört boyutlu 15 maddeden oluşan açıklanan varyansı %61.64 olan bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .86 ve Spearman Brown değeri .83; test tekrar test yöntemine dayalı güvenilirlik değeri ise .83'tür. Analizlerin sonucunda ergen öznel iyi oluş ölçeğinin güvenilir ve geçerli olduğu bulunmuştur. Ölçeğin, ileride yapılacak çalışmalar için kullanılabileceği sonucuna varılmıştır (99).

Eryılmaz (2010), yaptığı çalışmada ergenlerin öznel iyi oluşu artırma stratejilerini kullanmaları ile yaşam amaçlarını belirlemeleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmış ayrıca strateji kullanmanın ve amaç belirlemenin ergenlerde öznel iyi oluşla ilişkisinin incelenmesi de hedeflenmiştir. Analiz sonuçları, yaşam amaçları belirlemenin öznel iyi oluşu artırma stratejilerini kullanma ile anlamlı düzeyde ve pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Anılan iki değişkenin ergenlerde öznel iyi oluşu açıkladığı da bulunmuştur (100).

2.9. Katılım Motivasyonu İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Gould (1982), katılım güdülenmesi ile ilgili olarak bir arşiv çalışması yapmıştır. Araştırmacı, spora katılım güdülenmesi ile ilgili olarak yapılan çalışmaların ve toplanan verilerin antrenörlere, idarecilere ve liderlere program hazırlamada faydalı olacağını ve bu sayede antrenörlerin etkinliklere katılan bireylerin ihtiyaçlarını karşılayabileceğini; ihtiyaçları belirlenen ve bu doğrultuda etkinliklere yönlendirilen bireylerin psikolojik ve motorsal gelişimine olumlu etkide bulunacağını vurgulamıştır (101).

Sit ve Lindner (2006), Hong Kong'ta, 10-13 yaşları arasındaki öğrencilerle yaptıkları çalışma, eğlence, fiziksel uygunluk, arkadaşlık ve beceri gelişimini, spora ve fiziksel aktiviteye katılımında en önemli nedenler olarak bulmuşlardır (102).

Harter (1978),“Yeterlilik Güdülenmesi Teorisi” ile ilgili olarak yaptığı çalışmada çocukların, yarışmada kendilerini kanıtlamak ve ilgi çekmek için çeşitli denemeler yapmak (öğrenme ve spor becerilerini geliştirme) gibi güdülerle spora katılım gösterdiklerini bulmuştur. Eğer başarılı olurlarsa, kazanılan bu tecrübeler, yarışmayı algılamalarını, içsel kontrollerini sağlamayı ve onları olumlu etkileyerek katılımlarının devamını sağlamaktadır (103).

Weiss ve Chaumeton'un 1992 yılında genç sporcular üzerine yaptığı katılım güdülenmesi çalışmaları birçok genel nedeni ortaya koymaktadır. Buna göre çocuklar spora katılırken; yarışmak, sağlıklı olmak, arkadaşlık, takımın bir parçası olmak, becerilerini geliştirmek ve eğlence gibi nedenlerden etkilenmektedirler (104).

Bakker, Whiting ve Van Der Brug (1990)'a göre insanların spora katılımlarının üç nedeni vardır. Bunlar aktivitelere katılımın insanlara içsel değerler (eğlence, zevk) sunduğu ve insanların bu yüzden aktiviteye devam etmeyi tercih

ettiği, aktivitelerin insan sağlığına olumlu etkilerinin olduğu, aktivitelerde insanlara yarışma hissini verecek fırsatlar sunulduğudur (105).

Gill, Gross ve Huddleston (1983) atletizm kampına katılan 1138 kız ve erkek üniversite öğrencisine, “Katılım Güdüsü Ölçeği (PMQ)” uyguladıkları çalışmaları sonucunda, erkeklerde ve kızlarda katılımı sağlayan en önemli nedenlerin, becerilerini geliştirmek, eğlence, yeni becerilerin öğrenilmesi, meydan okuma ve fiziksel olarak uygun olma isteği olduğunu saptamışlardır (106).

Sapp ve Haubenstricker (1978) Michigan’da sporculardan, sporcu olmayanlardan ve sporu bırakanlardan oluşturdukları bin kişinin üstündeki homojen gruplarda katılım güdülenmesini inceledikleri çalışmada, spora katılımda etken olan güdülerin eğlence, becerilerini geliştirmek, fiziksel uygunluk, arkadaşlarla birlikte olmak ve yeni arkadaşlar edinmek olduğunu belirlemişlerdir (107).

Hausenblas, Brewer ve Van Raalte (2004)’ye göre insanlar sağlık, eğlence, başkalarıyla birlikte olmak ve psikolojik faydalar elde etmek için fiziksel aktiviteye katılmaktadırlar. Birçok birey kilo vermek ya da kilosunu kontrol altında tutmak, kas gelişimi, fiziksel görünüşünü iyileştirmek ve sosyal imajını atletik görünerek geliştirmek gibi dış görünüme yönelik nedenlerle aktivitelere katılmaktadırlar (12).

Yan ve Penny (2004), spora katılım güdülenmesi üzerindeki kültürel etkileri incelemek için Amerikalı ve Çinli gençlerle yaptıkları çalışma sonunda, Amerikalı gençlerin sportif aktivitelere yarışmak ve becerilerini geliştirmek için, Çinli gençlerin ise sosyalleşmek ve sağlıklı olmak için katıldıklarını bulmuşlardır. Araştırmacılara göre, ebeveyn beklentisi ve kültür de spora katılımdaki önemli etkenlerdendir (11).

Kolt, Kikby, Bar-Eli ve ark (1999), spora katılım güdüsü ile ilgili olarak yaptıkları kültürler arası çalışmada beceri gelişimi, fiziksel uygunluk, yeni hareketler öğrenmek, meydan okuma ve eğlencenin sırasıyla jimnastiğe katılımda göz önünde bulundurulmuş en önemli nedenler olduğunu belirtmişlerdir (107).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada araştırma modeli olarak tarama modeli benimsenmiştir. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumun var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olup araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bu modelle yapılan araştırmalar, genel tarama modelleri ile yapılanlara oranla daha ayrıntılı ve gerçeğe yakın bilgiler verir ve büyük oranda nitelik araştırmalarıdır (108).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma grubunu Türkiye genelinde ilköğretimde okuyan ve okul hentbol takımlarında oynayan 350 bayan ve 350 erkek olmak üzere toplam 700 hentbolcudan oluşmuştur. Araştırma grubu tespit edilirken öncelikle Türkiye'nin yedi bölgesindeki nüfus, ekonomik gelişmişlik ve hentbol branşının yaygınlığı dikkate alınarak her bölgede iki il tespit edilmiştir. Tespit edilen illerde 2010-2011 Eğitim-öğretim yılında hentbol branşında öne çıkmış okulların kız veya erkek hentbol okul takımlarındaki öğrenciler araştırma grubuna alınmıştır. Araştırma grubunu oluşturan illerin ve okulların isimleri **Tablo 1**'de verilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada Türkiye'nin yedi bölgesinden seçilmiş olan toplamda 14 ilde ilköğretim okullarında okuyan hentbolcuların spora katılım nedenlerinin ve bununla bağlantılı olarak yaşam doyumlarının belirlenmesi üzerinde durulmuştur. Veri toplama aracı olarak, "Kişisel Bilgi Formu", "Spora Katılım Envanteri" ve "Yaşam Doyum Ölçeği" kullanılmıştır.

Tablo 1: Anket Yapılan İller ve Okullar Listesi

NO	İL		OKUL ADI	ANKET SAYISI
1	ELAZIĞ	Erkek	Avukat İbrahim Gök İ.O.	50
		Bayan	Tevfik Yaraman İ.O.	
2	DİYARBAKIR	Erkek	Nazime Tatlıcı İ.O.	50
			Eğil Kaya İ.O.	
		Bayan	Mehmet İçkale İ.O.	
			Kocaköy Çaytepe İ.O.	
3	VAN	Erkek	K. Karabekir Milli Piyango İ.O.	50
		Bayan	Mustafa Necati İ.O.	
			İsmail Hakkı Tonguç İ.O.	
4	BATMAN	Erkek	Bağlar İ.O.	50
		Bayan	Tüpraş İ.O.	
5	MERSİN	Erkek	Yenişehir 24 Kasım İ.O.	50
			Çankaya İlköğretim Okulu	
		Bayan	Yenişehir 24 Kasım İ.O.	
			Hüseyin Güvercin İ.O.	
6	KAYSERİ	Erkek	Merkez 60. Yıl Cumhuriyet İ.O.	50
			Merkez Mehmet Sepici İ.O.	
		Bayan	Merkez 60. Yıl Cumhuriyet İ.O.	
			Merkez Mehmet Sepici İ.O.	
7	İZMİR	Erkek	Buca Hasan Ali Yücel İ.O.	50
			MEV Koleji İlköğretim Okulu	
		Bayan	Kemalpaşa Bağyurdu Kazım Dirik İ.O.	
			Zehra Hocahanım İlköğretim Okulu	
8	MANİSA	Erkek	Merkez Atatürk İlköğretim Okulu	50
			Merkez Şehitler İlköğretim Okulu	
		Bayan	Turgutlu Samiye Nuri Sevil İ.O.	
			Merkez İhsan Erturgut İ.O.	
9	SAMSUN	Erkek	Tekkeköy İlköğretim Okulu	50
		Bayan	Necatibey İlköğretim Okulu	
			İlkışık İlköğretim Okulu	
10	TRABZON	Erkek	Özel Neşem İ.O.	50
		Bayan	Özel Candan İ.O.	
11	BURSA	Erkek	Mehmet Aker İ.O.	50
			Mudanya İsmail H.Kaya İ.O.	
		Bayan	Yeşilevler Münevver Özran İ.O.	
			Görükle Akşemsettin İ.O.	
12	İSTANBUL	Erkek	Üsküdar Sabri Artan Vakfı İ.O.	50
		Bayan	Üsküdar Nemciye Güniz İ.O.	
13	ANKARA	Erkek	Batıkent Orhan Eren İ.O.	50
		Bayan	Haydar Aliyev İ.O.	
14	ANTALYA	Erkek	Doktor Cahit Ünver İ.O.	50
		Bayan	Yıldırım Bayezid İ.O.	
Toplam				700

3.3.1. Bilgi Formu

Araştırmanın bağımsız değişkenleriyle ilgili verileri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda araştırmaya katılan hentbolcuların “cinsiyetleri, yaşları, sınıfları, spor yaşları, ilerde düşündükleri meslek, anne ve babalarının sağ veya ölü olma durumları, anne ve babalarının eğitim düzeyleri, gelir durumları, sağlık sorunları olup olmadığı, milli takım gelişim kamplarına katılıp katılmadıklarını belirlemeye yönelik 14 sorudan oluşmuştur.

3.3.2. Katılım Motivasyonu Envanteri

Gill, Gross ve Huddleston (1983) tarafından geliştirilen “Spora Katılım Güdüsü Ölçeği” (Participation Motivation Questionnaire), bireyin spora katılım nedenlerini içeren 30 madde ve 8 alt boyuttan (Başarı, Fiziksel Uygunluk, Takım Ruhu, Arkadaşlık, Eğlence, Yarışma, Beceri Gelişimi, Hareket Etme) oluşmaktadır. Öğrencilerin spora katılım nedenleri “Çok Önemli (1)”, “Az Önemli (2)”, ve “Hiç Önemli Değil (3)” şeklinde 3'lü ölçek üzerinden değerlendirilmiştir (106).

Ölçek, Çelebi (1993) tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir (110). Oyar, Aşçı, Çelebi ve Mülazımoğlu (2001) tarafından ölçeğin 9-17 yaş grubu Türk öğrencileri için geçerlik ve güvenirlik çalışması Ankara ilinde yaz spor okullarına katılan 977 gönüllü öğrenciye uygulanması ve elde edilen sonuçları doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Temel Birleşenler (Principle Component) Faktör Analiz sonuçlarına bakıldığında elde edilen bulguların orjinal ankette yer alan 8 faktörü desteklediği görülmüştür (111).

Beceri Geliştirme; Katılım motivasyonu anketinde yer alan 1, 10, ve 23. sorular beceri gelişimi alt ölçeğini belirlemeye yönelik sorulardır. Burada katılımcıların spora katılım amaçları arasında beceri geliştirme düzeyinin ağırlığının belirlenmesi amaçlanmıştır

Takım Üyeliği/Ruhu; Katılım motivasyonu anketinde yer alan 8, 18, 22, ve 27. sorular Takım Üyeliği/Ruhu alt ölçeğini belirlemeye yönelik sorulardır. Bu alt ölçek katılımcıların spor yaparken önceliklerinin takım birliği olup olmadığını belirlemeye yöneliktir.

Eğlence; Katılım motivasyonu anketinde yer alan 5, 7, 27 ve 29. sorular Eğlence alt ölçeğini belirlemeye yönelik sorulardır. Amaç spor yapmanın sadece eğlence için yapılıp yapılmadığının düzeyini belirlemektir.

Arkadaşlık; Katılım motivasyonu anketinde yer alan 2, 9 ve 11. sorular Arkadaşlık alt ölçeğini belirlemeye yönelik sorulardır. Katılımcıların spora katılımlarında arkadaşlık önceliğinin düzeyini belirlemeyi amaçlar.

Başarı/Statü; Katılım motivasyonu anketinde yer alan 12, 14, 21, 25 ve 28. sorular Başarı/Statü alt ölçeğini belirlemeye yönelik sorulardır. Spora başarı amaçlı katılım düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Hareket Etme; Katılım motivasyonu anketinde yer alan 16 ve 17. sorular Hareket alt ölçeğini belirlemeye yönelik sorulardır. Burada katılımcıların spora katılım öncelikleri arasında hareket amaç düzeyinin ağırlığının belirlenmesi ilke edinilmiştir.

Fiziksel Uygunluk; Katılım motivasyonu anketinde yer alan 4, 6, 13, 15 ve 24. sorular Fiziksel Uygunluk alt ölçeğini belirlemeye yönelik sorulardır. Araştırmaya katılanların spora fiziksel uygunluk için katılma derecelerini belirlemeye yönelik bir alt ölçek başlığıdır.

Yarışma; Katılım motivasyonu anketinde yer alan 3, 20 ve 26. sorular Yarışma alt ölçeğini belirlemeye yönelik sorulardır. Katılımcıların spora dahil olma öncelikleri arasında yarışma amacını ölçmeye yönelik bir alt ölçektir (103).

3.3.3. Yaşam Doyum Ölçeği

Diener ve arkadaşları tarafından 1985 yılında geliştirilen yaşam doyumu ölçeği; (The Satisfaction with Life Scale-(SWLS) bireylerin yaşamlarından aldıkları doyumu belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye çevrilmesi ve uyarlanması Köker ve Yetim (1991) tarafından yapılmıştır (46). Ölçek, likert tarzı 7 dereceli (1: kesinlikle katılmıyorum – 7: Kesinlikle katılıyorum) 5 maddeden oluşmaktadır. Diener ve arkadaşları orijinal çalışmada ölçeğin güvenilirliğini Alpha = 0.87 olarak, ölçüt bağımlı geçerliğini ise 0.82 olarak bulmuşlardır. Yetim (1991) ölçeğin güvenilirliğini (Alpha= 0,86) ve test-tekrar test güvenilirliğini 0,73 olarak

bulmuştur. Yaşam doyumu ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 35, en düşük puan ise 5'tir (112).

3.4. Verilerin Analizi

İlköğretim hentbolcuların spora başlama nedenleri ve yaşam doyumlarını incelemek için hazırlanan bu çalışmada bağımlı değişkenler; spor katılım motivasyonu puanları ve yaşam doyum puanlarıdır. Bağımsız değişkenler ise cinsiyet, yaş, spor yaşı, eğitim kademesi, anne ve baba durum, anne, anne ve baba eğitim düzeyi, aylık gelir, kardeş sayısı, milli takım gelişim kamplarına katılım ve meslektir.

Anket formundan elde edilen ham verilerin SPSS for Windows Version 16.0 paket programı kullanılarak veri analizleri yapılmıştır. Nicel değişkenlere ilişkin veriler ortalama ($\bar{X}$) $\pm$ standart sapma (SS) ile sunuldu. Nicel değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermedikleri Kolmogorov testi ile sınanmış ve bu sınama sonucunda verilerin normal dağılım göstermedikleri görülmüş bu nedenle araştırmada nonparametrik testler kullanılmıştır.

Araştırmada ikili karşılaştırmalar için Mann Whitney U testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında Kruskal Wallis varyans analizi, grupların ikili karşılaştırmalarında ise Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Hentbolcuların Spor Katılım Güdüsü ile Yaşam Doyumu arasındaki ilişki düzeyini belirlemek için ise Spearman Korelasyon analizi yapılmıştır ve $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

5.BULGULAR

4.1. Birinci Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Tablo 2: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Cinsiyetlerine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spora Katılım Alt Boyutları	Cinsiyet	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Mann-Whitney U Testi
Başarı	Kız	350	1,23±0,27	1,00-2,80	339,91	5,754 (p=0,147)
	Erkek	350	1,27±0,30	1,00-2,80	361,09	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	Kız	350	1,29±0,30	1,00-3,00	341,16	5,798 (p=0,208)
	Erkek	350	1,32±0,32	1,00-2,80	359,84	
	N	700				
Takım Ruhu	Kız	350	1,18±0,32	1,00-3,00	356,44	5,917 (p=0,359)
	Erkek	350	1,15±0,28	1,00-2,75	344,56	
	N	700				
Arkadaşlık	Kız	350	1,30±0,37	1,00-2,67	336,74	5,643 (p=0,055)
	Erkek	350	1,35±0,39	1,00-3,00	364,26	
	N	700				
Eğlence	Kız	350	1,35±0,39	1,00-3,75	340,31	5,768 (p=0,169)
	Erkek	350	1,37±0,35	1,00-2,50	360,69	
	N	700				
Yarışma	Kız	350	1,33±0,37	1,00-2,67	358,53	5,844 (p=0,262)
	Erkek	350	1,29±0,34	1,00-2,67	342,47	
	N	700				
Beceri Gelişimi	Kız	350	1,11± 0,26	1,00-3,00	352,10	59305,00 (p=0,506)
	Erkek	350	1,10± 0,29	1,00-4,33	344,94	
	N	700				
Hareket Etme	Kız	350	1,20±0,37	1,00-3,00	330,35	54199,00 (p=0,002)*
	Erkek	350	1,28±0,41	1,00-3,00	370,65	
	N	700				

* p<0,05

Tablo 2'ye göre hentbolcuların spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; kız hentbolcuların ($X=1,33\pm 0,37$) ile erkek hentbolcuların ise ($X=1,37\pm 0,35$) ile en yüksek puanı "Eğlence" alt boyutunda aldıkları görülmüştür. Cinsiyetlere göre spora katılım alt boyutları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile test edilmiş ve alt boyutlardan sadece "Hareket Etme" alt boyutuna ilişkin anlamlı düzeyde bir fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 3: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Yaşa Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spora Katılım Alt Boyutları	Yaş	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Başarı	11 yaş	127	1,22±0,25	1,00-2,40	339,58	0,550 (p=0,908)
	12 yaş	190	1,26±0,31	1,00-2,80	350,93	
	13 yaş	238	1,25±0,28	1,00-2,60	352,70	
	14 yaş ve üzeri	145	1,26±0,30	1,00-2,80	355,89	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	11 yaş	127	1,30±0,28	1,00-2,20	354,19	0,287 (p=0,963)
	12 yaş	190	1,31±0,33	1,00-2,80	351,30	
	13 yaş	238	1,30±0,32	1,00-3,00	345,28	
	14 yaş ve üzeri	145	1,31±0,30	1,00-3,00	354,80	
	N	700				
Takım Ruhu	11 yaş	127	1,12±0,25	1,00-2,50	328,15	3,689 (p=0,297)
	12 yaş	190	1,15±0,27	1,00-2,75	347,86	
	13 yaş	238	1,16±0,29	1,00-2,75	354,43	
	14 yaş ve üzeri	145	1,21±0,38	1,00-3,00	367,08	
	N	700				
Arkadaşlık	11 yaş	127	1,30±0,39	1,00-2,67	336,87	1,400 (p=0,705)
	12 yaş	190	1,33±0,38	1,00-3,00	357,91	
	13 yaş	238	1,32±0,39	1,00-3,00	346,28	
	14 yaş ve üzeri	145	1,33±0,36	1,00-3,00	359,65	
	N	700				
Eğlence	11 yaş	127	1,37±0,37	1,00-2,75	351,96	0,106 (p=0,991)
	12 yaş	190	1,36±0,39	1,00-3,75	347,43	
	13 yaş	238	1,36±0,34	1,00-2,55	353,13	
	14 yaş ve üzeri	145	1,37±0,38	1,00-3,00	348,91	
	N	700				
Yarışma	11 yaş	127	1,34±0,35	1,00-2,33	370,70	2,101 (p=0,552)
	12 yaş	190	1,30±0,38	1,00-2,67	340,16	
	13 yaş	238	1,31±0,36	1,00-2,67	350,91	
	14 yaş ve üzeri	145	1,30±0,34	1,00-3,00	345,69	
	N	700				
Beceri Gelişimi	11 yaş	127	1,06±0,18	1,00-2,00	322,87	5,356 (p=0,148)
	12 yaş	190	1,10±0,23	1,00-2,33	349,74	
	13 yaş	238	1,13±0,33	1,00-4,33	355,72	
	14 yaş ve üzeri	145	1,12±0,30	1,00-3,00	357,59	
	N	700				
Hareket Etme	11 yaş	127	1,22±0,37	1,00-3,00	345,59	1,731 (p=0,630)
	12 yaş	190	1,25±0,41	1,00-3,00	348,38	
	13 yaş	238	1,23±0,39	1,00-3,00	344,83	
	14 yaş ve üzeri	145	1,27±0,40	1,00-3,00	366,88	
	N	700				

p>0,05

Tablo 3'e göre ilköğretimde okuyan hentbolcuların yaşa göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; 11 yaş ($1,37\pm 0,37$), 12 yaş ($1,36\pm 0,39$), 13 yaş ($1,36\pm 0,34$) ve 14 yaş ($1,37\pm 0,38$) gruplarında "eğlence" boyutunun en yüksek değeri aldığı görülmüştür. Hentbolcuların yaşa göre spora katılım alt boyutları arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis H testi ile test edilmiş ve anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Bölgelere Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spora Katılım Alt Boyutları	Bölge	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Başarı	Marmara	100	1,24±0,27	1,00-2,20	343,30	34,719 (p=0,00)*
	Ege	100	1,18±0,24	1,00-2,20	302,64	
	Karadeniz	100	1,28±0,28	1,00-2,40	376,22	
	Akdeniz	100	1,17±0,21	1,00-1,80	306,23	
	İç Anadolu	100	1,20±0,27	1,00-2,20	316,98	
	Doğu Anadolu	100	1,30±0,34	1,00-2,60	380,15	
	Güneydoğu	100	1,37±0,35	1,00-2,80	427,98	
N	700					
Fiziksel Uygunluk	Marmara	100	1,27±0,26	1,00-2,00	334,68	74,156 (p=0,00)*
	Ege	100	1,18±0,22	1,00-1,80	267,85	
	Karadeniz	100	1,30±0,30	1,00-2,40	353,63	
	Akdeniz	100	1,25±0,27	1,00-2,60	325,38	
	İç Anadolu	100	1,23±0,28	1,00-2,20	298,40	
	Doğu Anadolu	100	1,39±0,38	1,00-3,00	396,81	
	Güneydoğu	100	1,50±0,32	1,00-2,20	476,74	
N	700					
Takım Ruhu	Marmara	100	1,13±0,24	1,00-2,25	337,31	100,004 (p=0,00)*
	Ege	100	1,05±0,16	1,00-2,00	273,86	
	Karadeniz	100	1,14±0,23	1,00-2,00	342,58	
	Akdeniz	100	1,07±0,14	1,00-1,50	298,27	
	İç Anadolu	100	1,10±0,20	1,00-2,00	323,56	
	Doğu Anadolu	100	1,27±0,45	1,00-3,00	393,44	
	Güneydoğu	100	1,39±0,39	1,00-2,50	484,49	
N	700					

*p<0,05

Tablo 4: (Devam) İlköğretim Hentbolcuların Bölgelere Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spora Katılım Alt Boyutları	Bölge	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Arkadaşlık	Marmara	100	1,28±0,37	1,00-3,00	329,90	42,371 (p=0,00)*
	Ege	100	1,21±0,32	1,00-2,33	292,47	
	Karadeniz	100	1,37±0,42	1,00-2,67	368,42	
	Akdeniz	100	1,25±0,37	1,00-3,00	310,32	
	İç Anadolu	100	1,26±0,35	1,00-2,67	321,66	
	Doğu Anadolu	100	1,41±0,37	1,00-2,67	403,52	
	Güneydoğu	100	1,48±0,42	1,00-2,33	427,20	
N	700					
Eğlence	Marmara	100	1,32±0,34	1,00-2,25	324,88	32,407 (p=0,00)*
	Ege	100	1,25±0,28	1,00-2,25	293,63	
	Karadeniz	100	1,30±0,30	1,00-2,25	320,66	
	Akdeniz	100	1,36±0,33	1,00-2,25	358,54	
	İç Anadolu	100	1,36±0,37	1,00-2,50	343,12	
	Doğu Anadolu	100	1,43±0,40	1,00-2,50	380,94	
	Güneydoğu	100	1,54±0,47	1,00-3,75	431,74	
N	700					
Yarışma	Marmara	100	1,34±0,39	1,00-2,67	361,82	38,729 (p=0,00)*
	Ege	100	1,22±0,30	1,00-2,33	303,74	
	Karadeniz	100	1,24±0,32	1,00-2,00	314,38	
	Akdeniz	100	1,28±0,33	1,00-2,67	341,12	
	İç Anadolu	100	1,22±0,27	1,00-2,00	312,06	
	Doğu Anadolu	100	1,38±0,39	1,00-2,50	381,78	
	Güneydoğu	100	1,49±0,41	1,00-3,75	438,60	
N	700					
Beceri Gelişimi	Marmara	100	1,07±0,19	1,00-2,00	328,34	33,901 (p=0,00)*
	Ege	100	1,07±0,20	1,00-2,00	322,11	
	Karadeniz	100	1,11±0,21	1,00-2,00	359,79	
	Akdeniz	100	1,03±0,13	1,00-2,00	297,70	
	İç Anadolu	100	1,14±0,40	1,00-4,33	362,60	
	Doğu Anadolu	100	1,16±0,34	1,00-2,33	371,18	
	Güneydoğu	100	1,18±0,31	1,00-2,33	397,36	
N	700					
Hareket Etme	Marmara	100	1,20±0,39	1,00-3,00	325,42	39,839 (p=0,00)*
	Ege	100	1,14±0,27	1,00-2,50	306,10	
	Karadeniz	100	1,20±0,34	1,00-2,50	332,92	
	Akdeniz	100	1,25±0,44	1,00-3,00	345,58	
	İç Anadolu	100	1,18±0,32	1,00-2,50	323,22	
	Doğu Anadolu	100	1,33±0,45	1,00-3,00	389,82	
	Güneydoğu	100	1,42±0,45	1,00-3,00	430,44	
N	700					

*p<0,05

Tablo 4’te hentbolcuların bölgelere göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde: Marmara (1,32±0,34), Ege (1,25±0,28), Akdeniz (1,36±0,33), İç Anadolu (1,36±0,37), Doğu Anadolu (1,43±0,40) ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri (1,54±0,47) “Eğlence” alt boyutunda en yüksek değerleri alırken Karadeniz Bölgesinin (1,37±0,42) “Arkadaşlık” alt boyutunda en yüksek değeri aldığı görülmüştür. Hentbolcuların bölgelere göre spora katılımları incelendiğinde bütün alt boyutlarda anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$).

Bölgeler arasındaki farklılığı tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmış, istatistiksel olarak $p<0,0071$ ($\alpha=0,05/7$) anlamlı kabul edilmiştir

Başarı alt boyutunda; Marmara-Güneydoğu Anadolu, Karadeniz-Güneydoğu Anadolu, Akdeniz-Güneydoğu Anadolu gruplarında fark görülmüştür ($p<0,0071$).

Fiziksel Uygunluk alt boyutunda; Ege-Karadeniz, Ege-Doğu Anadolu, İç Anadolu-Doğu Anadolu, İç Anadolu-Güneydoğu Anadolu gruplarında fark görülmüştür ($p<0,0071$).

Takım Ruhu alt boyutunda; Marmara-Ege, Ege-Karadeniz, Karadeniz-Doğu Anadolu, Akdeniz-Doğu Anadolu, İç Anadolu-Doğu Anadolu, Doğu Anadolu-Güneydoğu Anadolu gruplarında farklar görülmüştür ($p<0,0071$).

Arkadaşlık alt boyutunda; Marmara-Doğu Anadolu, Ege-Karadeniz, Ege-Doğu Anadolu, Akdeniz-Doğu Anadolu, İç Anadolu-Doğu Anadolu gruplarında farklar görülmüştür ($p<0,0071$).

Eğlence alt boyutunda; Ege-Doğu Anadolu, İç Anadolu-Güneydoğu Anadolu grupları arasında anlamlı fark görülmüştür ($p<0,0071$).

Yarışma alt boyutunda; Ege-Doğu Anadolu, Karadeniz-Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu-Güneydoğu Anadolu grupları arasında anlamlı farklar görülmüştür ($p<0,0071$).

Beceri Geliştirme alt boyutunda; Karadeniz-Akdeniz, Akdeniz-Doğu Anadolu ve Akdeniz İç Anadolu gruplarında farklılıklar görülmüştür ($p<0,0071$).

Hareket Etme alt boyutunda; ise Ege-Doğu Anadolu, Karadeniz-Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu-Doğu Anadolu gruplarında farklılıklar görülmüştür ($p<0,0071$).

Tablo 5: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Spor Yaşına Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spora Katılım Alt Boyutları	Spor Yaşı	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Başarı	1 yıl	157	1,29±0,29	1,00-2,20	376,64	12,927 (p=0,024)*
	2 yıl	191	1,30±0,34	1,00-2,80	374,72	
	3 yıl	140	1,19±0,21	1,00-1,80	319,18	
	4 yıl	117	1,21±0,26	1,00-2,20	325,06	
	5 yıl	56	1,25±0,27	1,00-2,00	351,13	
	6 yıl ve +	39	1,19±0,26	1,00-2,40	314,50	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	1 yıl	157	1,35±0,33	1,00-3,00	384,57	17,339 (p=0,004)*
	2 yıl	191	1,33±0,33	1,00-2,80	370,10	
	3 yıl	140	1,23±0,26	1,00-2,20	310,29	
	4 yıl	117	1,28±0,32	1,00-2,60	332,60	
	5 yıl	56	1,22±0,23	1,00-2,00	305,52	
	6 yıl ve +	39	1,34±0,32	1,00-2,20	379,97	
	N	700				
Takım Ruhu	1 yıl	157	1,21±0,32	1,00-2,50	379,55	26,442 (p=0,000)*
	2 yıl	191	1,21±0,34	1,00-3,00	378,53	
	3 yıl	140	1,13±0,25	1,00-2,75	333,25	
	4 yıl	117	1,08±0,24	1,00-3,00	296,03	
	5 yıl	56	1,11±0,22	1,00-1,75	312,71	
	6 yıl ve +	39	1,22±0,34	1,00-2,50	375,87	
	N	700				
Arkadaşlık	1 yıl	157	1,38±0,43	1,00-3,00	375,27	15,028 (p=0,010)*
	2 yıl	191	1,32±0,38	1,00-2,67	347,60	
	3 yıl	140	1,22±0,30	1,00-2,33	301,20	
	4 yıl	117	1,37±0,39	1,00-2,67	373,59	
	5 yıl	56	1,30±0,37	1,00-3,00	344,17	
	6 yıl ve +	39	1,40±0,44	1,00-2,67	381,79	
	N	700				
Eğlence	1 yıl	157	1,40±0,41	1,00-3,75	367,59	5,120 (p=0,401)
	2 yıl	191	1,39±0,39	1,00-2,50	361,11	
	3 yıl	140	1,32±0,32	1,00-2,25	330,31	
	4 yıl	117	1,34±0,33	1,00-2,25	341,84	
	5 yıl	56	1,29±0,29	1,00-2,00	321,23	
	6 yıl ve +	39	1,42±0,44	1,00-2,75	370,21	
	N	700				

*p<0,05

Tablo 5: (Devam) 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Spor Yaşına Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımlar

Spora Katılım Alt Boyutları	Spor Yaşı	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yarışma	1 yıl	157	1,36±0,40	1,00-2,33	372,84	11,227 (p=0,047)*
	2 yıl	191	1,34±0,38	1,00-2,67	365,26	
	3 yıl	140	1,27±0,30	1,00-2,33	335,78	
	4 yıl	117	1,23±0,31	1,00-2,67	306,51	
	5 yıl	56	1,30±0,34	1,00-2,33	348,08	
	6 yıl ve +	39	1,35±0,36	1,00-2,33	376,59	
N		700				
Beceri Gelişimi	1 yıl	157	1,13±,27	1,00-2,33	364,14	6,980 (p=0,222)
	2 yıl	191	1,1383±,30	1,00-3,00	359,65	
	3 yıl	140	1,0952±,33	1,00-4,33	332,81	
	4 yıl	117	1,0969±,23	1,00-2,33	341,60	
	5 yıl	56	1,0727±,15	1,00-1,67	342,10	
	6 yıl ve +	39	1,0427±0,11	1,00-1,33	317,85	
N						
Hareket Etme	1 yıl	157	1,2994±,42	1,00-3,00	372,98	6,798 (p=0,236)
	2 yıl	191	1,2749±,42	1,00-3,00	359,80	
	3 yıl	140	1,1893±,30	1,00-2,50	332,43	
	4 yıl	117	1,2009±,37	1,00-3,00	328,74	
	5 yıl	56	1,2232±,36	1,00-3,00	345,99	
	6 yıl ve +	39	1,2821±0,48	1,00-3,00	351,09	
N		700				

* p<0,05

Tablo 5'te ilköğretimde okuyan hentbolcuların spor yaşına göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; 1 yıldır spor yapanlar, 2 yıldır spor yapanlar, 3 yıldır spor yapanlar ve 6 yıldır spor yapanlar en yüksek değeri "Eğlence" alt boyutunda alırken 4 yıldır spor yapanlar ve 5 yıldır spor yapanların ise "Arkadaşlık" alt boyutunda en yüksek değeri aldıkları görülmüştür.

Hentbolcuların spora katılım alt boyutlarından Başarı, Fiziksel Uygunluk, Takım Ruhu, Arkadaşlık, Yarışma, Takım Ruhu alt boyutunda anlamlı fark bulunmuş ve bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak p<0,0083 ($\alpha=0,05/6$) anlamlı kabul edilmiştir. Grupların ikili karşılaştırılmalarında Başarı boyutunda 1 yıl ve 3 yıl spor yapan, Takım Ruhu ve Yarışma boyutunda 1 yıl ve 4 yıl spor yapan, 2 ve 4 yıldır spor yapan, Arkadaşlık boyutunda 3 yıl ve 4 yıl spor yapan gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur (p<0,0083).

Tablo 6: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Sınıflarına Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spore Katılım Alt Boyutları	Eğitim Kademesi	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Başarı	6. Sınıf	223	1,24±0,29	1,00-2,80	344,28	0,499 (p=0,779)
	7. Sınıf	241	1,26±0,312	1,00-2,60	356,91	
	8. Sınıf	236	1,24±0,27	1,00-2,80	349,83	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	6. Sınıf	223	1,33±0,34	1,00-3,00	366,79	2,257 (p=0,323)
	7. Sınıf	241	1,29±0,30	1,00-2,40	342,87	
	8. Sınıf	236	1,28±0,28	1,00-2,40	342,90	
	N	700				
Takım Ruhu	6. Sınıf	223	1,15±0,28	1,00-2,75	342,35	0,741 (p=0,690)
	7. Sınıf	241	1,15±0,26	1,00-2,50	354,45	
	8. Sınıf	236	1,19±0,35	1,00-3,00	354,17	
	N	700				
Arkadaşlık	6. Sınıf	223	1,31±0,38	1,00-3,00	344,13	0,491 (p=0,782)
	7. Sınıf	241	1,32±0,39	1,00-2,67	350,47	
	8. Sınıf	236	1,34±0,39	1,00-3,00	356,55	
	N	700				
Eğlence	6. Sınıf	223	1,38±0,36	1,00-2,50	359,81	0,740 (p=0,691)
	7. Sınıf	241	1,35±0,35	1,00-2,75	346,36	
	8. Sınıf	236	1,36±0,39	1,00-3,75	345,94	
	N	700				
Yarışma	6. Sınıf	223	1,37±0,37	1,00-2,67	381,33	8,891 (p=0,012)*
	7. Sınıf	241	1,27±0,34	1,00-2,67	331,87	
	8. Sınıf	236	1,299±0,36	1,00-2,33	340,39	
	N	700				
Beceri Gelişimi	6. Sınıf	223	1,10±0,23	1,00-2,33	345,21	1,871 (p=0,392)
	7. Sınıf	241	1,09±0,21	1,00-2,00	341,64	
	8. Sınıf	236	1,14±0,36	1,00-4,33	358,64	
	N	700				
Hareket Etme	6. Sınıf	223	1,24±0,40	1,00-3,00	350,19	0,019 (p=0,990)
	7. Sınıf	241	1,24±0,38	1,00-3,00	351,70	
	8. Sınıf	236	1,24±0,40	1,00-3,00	349,57	
	N	700				

*p<0,05

Tablo 6'da ilköğretimde okuyan hentbolcuların sınıflarına göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; 6. sınıfta okuyanlar (1,38±0,36), 7. sınıfta okuyanlar (1,35±0,35), 8. sınıfta okuyanlar (1,36±0,39) en yüksek değeri "Eğlence"

alt boyutunda almıştır. Hentbolcuların sınıf kademelerine göre spora katılımlarında “Yarışma” alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Hentbolcuların sınıflara göre spora katılımlarında “Yarışma” alt boyutunda bulunan anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için ”Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak $p<0,0166$ ($\alpha= 0,05/3$) anlamlı kabul edilmiştir.

Grupların ikili karşılaştırılmalarında ise “Yarışma” alt boyutunda 6.ve 7. sınıflar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 7: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Annenin Yaşama Durumuna Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spora Katılım Alt Boyutları	Durum	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Mann-Whitney U Testi
Başarı	Sağ	694	1,25±0,29	1,00-2,80	350,56	2,042 (p=0,932)
	Ölü	6	1,26±0,35	1,00-1,80	343,83	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	Sağ	694	1,30±0,31	1,00-3,00	349,78	1,582 (p=0,296)
	Ölü	6	1,46±0,41	1,00-2,00	433,83	
	N	700				
Takım Ruhu	Sağ	694	1,16±0,30	1,00-3,00	349,59	1453,00 (p=0,132)
	Ölü	6	1,25±0,22	1,00-1,50	455,33	
	N	700				
Arkadaşlık	Sağ	694	1,32±0,38	1,00-3,00	350,35	1977,50 (p=0,821)
	Ölü	6	1,33±0,36	1,00-2,00	367,92	
	N	700				
Eğlence	Sağ	694	1,36±0,37	1,00-3,75	350,40	2,010 (p=0,880)
	Ölü	6	1,41±0,46	1,00-2,00	362,50	
	N	700				
Yarışma	Sağ	694	1,31±0,36	1,00-2,67	349,53	1,411 (p=0,147)
	Ölü	6	1,55±0,45	1,00-2,00	462,33	
	N	700				
Beceri Gelişimi	Sağ	694	1,11±0,27	1,00-4,33	347,72	1534,5 (p=0,122)
	Ölü	6	1,16±0,18	1,00-1,33	437,75	
	N	700	Toplam			
Hareket Etme	Sağ	694	1,24±0,39	1,00-3,00	349,82	1611,50 (p=0,259)
	Ölü	6	1,58±0,80	1,00-3,00	428,92	
	N	700				

$p>0,05$

Tablo 7’de ilköğretimde okuyan hentbolcuların annelerinin hayatta olup olmama durumuna göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; Annesi sağ olanlar ($1,36\pm 0,37$) “Eğlence” alt boyutunda en yüksek puanı alırken annesi sağ olmayanların ($1,58\pm 0,80$) “Hareket” alt boyutunda en yüksek puanı aldığı görülmüştür. Hentbolcuların annelerinin hayatta olup olmama durumuna göre spora katılım alt boyutları arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile test edilmiş ve anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 8: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Babanın Yaşama Durumuna Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spore Katılım Alt Boyutları	Durum	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Mann-Whitney U Testi
Başarı	Sağ	689	1,25±0,29	1,00-2,80	351,53	3,078 (p=0,264)
	Ölü	11	1,18±0,28	1,00-1,80	285,86	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	Sağ	689	1,31±0,31	1,00-3,00	353,11	1,993 (p=0,005)*
	Ölü	11	1,07±0,10	1,00-1,20	187,18	
	N	700				
Takım Ruhu	Sağ	689	1,17±0,30	1,00-3,00	352,03	2735,500 (p=0,062)
	Ölü	11	1,02±0,07	1,00-1,25	254,68	
	N	700				
Arkadaşlık	Sağ	689	1,33±0,39	1,00-3,00	351,84	2863,000 (p=0,138)
	Ölü	11	1,15±0,22	1,00-1,67	266,27	
	N	700				
Eğlence	Sağ	689	1,36±0,37	1,00-3,75	351,68	2,980 (p=0,209)
	Ölü	11	1,22±0,28	1,00-2,00	276,86	
	N	700				
Yarışma	Sağ	689	1,31±0,36	1,00-2,67	352,20	2,617 (p=0,060)
	Ölü	11	1,12±0,22	1,00-1,67	243,91	
	N	700				
Beceri Gelişimi	Sağ	689	1,11±0,28	1,00-4,33	348,71	3620,500 (p=0,753)
	Ölü	11	1,06±0,13	1,00-1,33	335,14	
	N	700				
Hareket Etme	Sağ	689	1,24±,39	1,00-3,00	351,85	2859,000 (p=0,098)
	Ölü	11	1,09±0,30	1,00-2,00	265,91	
	N	700				

*p>0,05

Tablo 8’ de ilköğretimde okuyan hentbolcuların babalarının hayatta olup olmama durumuna göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; babası sağ olanlar ($1,36\pm 0,37$) ve babası sağ olmayanların ($1,22\pm 0,28$) “Eğlence” alt

boyutunda en yüksek puanı aldığı görülmüştür. Spora katılım alt boyutları arasında anlamlılık düzeyi Mann Whitney U testi ile test edilmiş ve “Fiziksel Uygunluk” alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 9: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Ebeveynlerinin Birlikte Yaşama Durumuna Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spora Katılım Alt Boyutları	Durum	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Mann-Whitney U Testi
Başarı	Birlikte	647	1,25±0,29	1,00-2,80	349,11	1,624 (p=0,505)
	Ayrı	53	1,28±0,31	1,00-2,20	367,51	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	Birlikte	647	1,30±0,31	1,00-3,00	353,44	1,524 (p=0,166)
	Ayrı	53	1,26±0,31	1,00-2,20	314,61	
	N	700				
Takım Ruhu	Birlikte	647	1,16±0,31	1,00-3,00	349,33	1,639 (p=0,527)
	Ayrı	53	1,15±0,21	1,00-1,75	364,80	
	N	700				
Arkadaşlık	Birlikte	647	1,32±0,38	1,00-3,00	349,91	1,676 (p=0,772)
	Ayrı	53	1,33±0,38	1,00-2,33	357,75	
	N	700				
Eğlence	Birlikte	647	1,37±0,37	1,00-3,75	352,36	1,594 (p=0,380)
	Ayrı	53	1,32±0,33	1,00-2,00	327,80	
	N	700				
Yarışma	Birlikte	647	1,31±0,36	1,00-2,67	348,71	1,598 (p=0,382)
	Ayrı	53	1,36±0,40	1,00-2,67	372,41	
	N	700				
Beceri Gelişimi	Birlikte	647	1,11±0,28	1,00-4,33	346,53	15776,000 (p=0,203)
	Ayrı	53	1,12±0,20	1,00-1,67	372,34	
	N	700				
Hareket Etme	Birlikte	647	1,24±0,39	1,00-3,00	350,76	16977,500 (p=0,888)
	Ayrı	53	1,24±0,41	1,00-3,00	347,33	
	N	700				

$p>0,05$

Tablo 9’da ilköğretimde okuyan hentbolcuların anne ve babalarının birlikte ya da ayrı olma durumlarına göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; Ebeveynleri birlikte olanlar (1,37±0,37) “Eğlence” boyutunda en yüksek puanı alırken Ebeveynleri ayrı olanların (1,36±0,40) ise “Yarışma” alt boyutunda en yüksek puanı aldığı görülmüştür. Hentbolcuların anne ve babalarının birlikte ya da ayrı olma durumlarına göre spora katılım alt boyutları arasında anlamlı

düzye bir fark olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile test edilmiş ve anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 10: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Anne Eğitim Düzeyine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spore Katılım Alt Boyutları	Anne Eğitim	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Başarı	Okuryazar	142	1,30±0,33	1,00-2,80	385,13	12,132 (p=0,016)*
	İlkokul	236	1,25±0,29	1,00-2,80	349,33	
	Ortaokul	125	1,23±0,28	1,00-2,40	332,88	
	Lise	143	1,19±0,23	1,00-2,00	317,89	
	Üniversite	54	1,31±0,31	1,00-2,20	391,69	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	Okuryazar	142	1,39±0,35	1,00-3,00	398,96	15,571 (p=0,004)*
	İlkokul	236	1,31±0,31	1,00-2,80	353,12	
	Ortaokul	125	1,29±0,27	1,00-2,20	348,04	
	Lise	143	1,24±0,26	1,00-2,00	313,11	
	Üniversite	54	1,27±0,34	1,00-2,40	316,33	
	N	700				
Takım Ruhu	Okuryazar	142	1,25±0,37	1,00-3,00	404,45	19,627 (p=0,001)*
	İlkokul	236	1,17±0,32	1,00-2,75	346,92	
	Ortaokul	125	1,13±0,28	1,00-3,00	331,57	
	Lise	143	1,10±0,19	1,00-2,00	322,63	
	Üniversite	54	1,14±0,25	1,00-1,75	341,88	
	N	700				
Arkadaşlık	Okuryazar	142	1,40±0,38	1,00-2,67	399,28	18,332 (p=0,001)*
	İlkokul	236	1,34±0,40	1,00-3,00	354,15	
	Ortaokul	125	1,31±0,36	1,00-2,67	346,65	
	Lise	143	1,24±0,34	1,00-2,67	304,01	
	Üniversite	54	1,33±0,46	1,00-2,67	338,30	
	N	700				
Eğlence	Okuryazar	142	1,50±0,42	1,00-3,75	424,96	34,992 (p=0,000)*
	İlkokul	236	1,36±0,37	1,00-3,00	351,91	
	Ortaokul	125	1,35±0,35	1,00-2,50	346,37	
	Lise	143	1,27±0,32	1,00-2,25	300,44	
	Üniversite	54	1,26±0,32	1,00-2,00	290,65	
	N	700				

* $p<0,05$

Tablo 10: (Devam) 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Anne Eğitim Düzeyine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spore Katılım Alt Boyutları	Anne Eğitim	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yarışma	Okuryazar	142	1,40±0,37	1,00-2,33	402,38	20,496 (p=0,000)*
	İlkokul	236	1,32±0,38	1,00-2,67	351,62	
	Ortaokul	125	1,28±0,33	1,00-2,33	335,20	
	Lise	143	1,21±0,28	1,00-2,33	304,01	
	Üniversite	54	1,36±0,42	1,00-2,67	367,71	
N		700				
Beceri Gelişimi	Okuryazar	142	1,14±0,29	1,00-3,00	368,11	5,150 (p=0,272)
	İlkokul	236	1,09±0,24	1,00-2,33	339,94	
	Ortaokul	125	1,09±0,23	1,00-2,33	342,06	
	Lise	143	1,13±0,35	1,00-4,33	356,10	
	Üniversite	54	1,08±0,23	1,00-2,00	329,57	
N		700				
Hareket Etme	Okuryazar	142	1,29±0,43	1,00-3,00	371,77	15,155 (p=0,004)*
	İlkokul	236	1,27±0,42	1,00-3,00	363,33	
	Ortaokul	125	1,26±0,38	1,00-3,00	362,79	
	Lise	143	1,14±0,29	1,00-2,50	304,69	
	Üniversite	54	1,21±0,39	1,00-3,00	331,36	
N		700				

*p<0,05

Tablo 10’da ilköğretimde okuyan hentbolcuların anne eğitim düzeylerine göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; Annesi okuryazar olanlar (1,50±0,42), ilkokul mezunu olanlar (1,36±0,37), ortaokul mezunu olanlar (1,35±0,35), lise mezunu olanlar (1,27±0,32) “Eğlence” alt boyutunda en yüksek değeri alırken annesi üniversite mezunu olanların (1,36±0,42) ise “Yarışma” alt boyutunda en yüksek puanı aldıkları görülmüştür.

Hentbolcuların anne eğitim düzeylerine göre spora katılım alt boyutlarından Başarı, Fiziksel Uygunluk, Takım Ruhu ve Arkadaşlık, Eğlence, Yarışma, Hareket Etme alt boyutunda anlamlı farklar bulunmuş ve bu farklılıkların hangi eğitim düzeyleri arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak p<0,01 ($\alpha=0,05/5$) anlamlı kabul edilmiştir.

Grupların ikili karşılaştırılmalarında ise Fiziksel Uygunluk, Takım Ruhu, Arkadaşlık, Yarışma, Hareket Etme boyutlarında Okuryazar-Lise grubunda anlamlı fark bulunmuştur (p<0,01).

Tablo 11: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Baba Eğitim Düzeyine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spore Katılım Alt Boyutları	Baba Eğitim	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Başarı	Okuryazar	70	1,35±0,38	1,00-2,80	405,64	11,973 (p=0,018)*
	İlkokul	212	1,26±0,28	1,00-2,80	361,94	
	Ortaokul	135	1,22±0,28	1,00-2,20	328,39	
	Lise	189	1,24±0,26	1,00-2,40	352,24	
	Üniversite	94	1,20±0,27	1,00-2,20	311,89	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	Okuryazar	70	1,39±0,37	1,00-2,40	394,12	17,919 (p=0,001)*
	İlkokul	212	1,34±0,33	1,00-3,00	373,06	
	Ortaokul	135	1,30±0,28	1,00-2,20	358,39	
	Lise	189	1,27±0,28	1,00-2,20	335,79	
	Üniversite	94	1,21±0,26	1,00-2,20	285,38	
	N	700				
Takım Ruhu	Okuryazar	70	1,25±0,38	1,00-3,00	397,13	17,590 (p=0,001)*
	İlkokul	212	1,21±0,36	1,00-2,75	377,08	
	Ortaokul	135	1,14±0,29	1,00-3,00	331,48	
	Lise	189	1,12±0,22	1,00-2,00	334,63	
	Üniversite	94	1,10±0,20	1,00-2,00	315,05	
	N	700				
Arkadaşlık	Okuryazar	70	1,42±0,42	1,00-2,67	398,70	10,025 (p=0,040)*
	İlkokul	212	1,35±0,41	1,00-3,00	363,50	
	Ortaokul	135	1,31±0,37	1,00-2,67	346,58	
	Lise	189	1,30±0,36	1,00-2,67	340,05	
	Üniversite	94	1,25±0,36	1,00-2,33	311,94	
	N	700				
Eğlence	Okuryazar	70	1,50±0,40	1,00-2,75	423,59	30,318 (p=0,000)*
	İlkokul	212	1,40±0,37	1,00-3,00	376,52	
	Ortaokul	135	1,30±0,33	1,00-2,50	313,17	
	Lise	189	1,37±0,38	1,00-3,75	355,41	
	Üniversite	94	1,25±0,32	1,00-2,00	281,13	
	N	700				

*p<0,05

Tablo 11: (Devam) 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Baba Eğitim Düzeyine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spora Katılım Alt Boyutları	Durum	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yarışma	Okuryazar	70	1,36±0,34	1,00-2,33	388,31	13,739 (p=0,008)
	İlkokul	212	1,36±0,38	1,00-2,33	376,90	
	Ortaokul	135	1,26±0,35	1,00-2,33	318,97	
	Lise	189	1,30±0,34	1,00-2,67	346,30	
	Üniversite	94	1,25±0,34	1,00-2,67	316,52	
	N	700				
Beceri Gelişimi	Okuryazar	70	1,17±0,34	1,00-3,00	388,37	9,391 (p=0,052)
	İlkokul	212	1,12±0,26	1,00-2,33	354,72	
	Ortaokul	135	1,07±0,21	1,00-2,33	327,54	
	Lise	189	1,09±0,22	1,00-2,33	347,58	
	Üniversite	94	1,12±0,40	1,00-4,33	336,99	
	N	700				
Hareket Etme	Okuryazar	70	1,30±0,41	1,00-3,00	378,45	11,824 (p=0,019)*
	İlkokul	212	1,29±0,42	1,00-3,00	371,72	
	Ortaokul	135	1,25±0,39	1,00-3,00	356,74	
	Lise	189	1,19±0,37	1,00-3,00	326,11	
	Üniversite	94	1,18±0,35	1,00-3,00	321,91	
	N	700				

*p<0,05

Tablo 11’de ilköğretimde okuyan hentbolcuların baba eğitim düzeylerine göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; babası okuryazar olanlar (1,50±0,42), ilkokul mezunu olanlar (1,40±0,37), lise mezunu olanlar (1,37±0,38), üniversite mezunu olanlar (1,25±0,32) “Eğlence” alt boyutunda en yüksek değeri alırken babası ortaokul mezunu olanların (1,31±0,37) ise “Yarışma” alt boyutunda en yüksek puanı aldıkları görülmüştür.

Hentbolcuların baba eğitim düzeylerine göre spora katılım alt boyutlarından Başarı, Fiziksel Uygunluk, Takım Ruhu, Arkadaşlık, Eğlence ve Hareket Etme alt boyutunda anlamlı farklar bulunmuş ve bu farklılıkların hangi eğitim düzeyleri arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak p<0,01 ($\alpha=0,05/5$) anlamlı kabul edilmiştir.

Grupların ikili karşılaştırılmalarında sonucunda;

Başarı alt boyutunda; Okuryazar-Üniversite ve Okuryazar-Ortaokul gruplarında anlamlı fark bulunmuştur (p<0,01).

Fiziksel Uygunluk alt boyutunda; Okuryazar- Üniversite ve İlkokul-Üniversite gruplarında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,01$).

Arkadaşlık alt boyutunda; Okuryazar-Üniversite gruplarında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,01$).

Eğlence alt boyutunda; Okuryazar- Üniversite ve İlkokul-Üniversite gruplarında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,01$).

Hareket Etme alt boyutunda; İlkokul-Lise gruplarında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,01$).

Tablo 12: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımlar

Spor Katılım Alt Boyutları	Aylık Gelir	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Başarı	750 TL ve altı	251	1,28±0,32	1,00-2,80	371,70	5,045 (p=0,169)
	751-1500 TL	297	1,34±0,32	1,00-2,40	335,22	
	1501-2500 TL	102	1,23±0,26	1,00-2,20	342,67	
	2501 TL ve üzeri	50	1,24±0,27	1,00-2,00	350,82	
N		700				
Fiziksel Uygunluk	750 TL ve altı	251	1,23±,27	1,00-2,80	381,62	11,592 (p=0,009)
	751-1500 TL	297	1,29±,32	1,00-3,00	338,83	
	1501-2500 TL	102	1,24±0,27	1,00-2,00	310,83	
	2501 TL ve üzeri	50	1,29±0,29	1,00-2,00	344,56	
N		700				
Takım Ruhu	750 TL ve altı	251	1,21±0,37	1,00-3,00	369,77	5,807 (p=0,121)
	751-1500 TL	297	1,14±0,26	1,00-2,50	338,40	
	1501-2500 TL	102	1,14±0,23	1,00-2,00	351,03	
	2501 TL ve üzeri	50	1,12±0,23	1,00-2,00	324,52	
N		700				
Arkadaşlık	750 TL ve altı	251	1,36±0,39	1,00-3,00	373,60	7,967 (p=0,047)*
	751-1500 TL	297	1,32±0,39	1,00-2,67	346,66	
	1501-2500 TL	102	1,24±0,31	1,00-2,33	315,59	
	2501 TL ve üzeri	50	1,30±0,41	1,00-2,67	328,51	
N		700				
Eğlence	750 TL ve altı	251	1,44±0,42	1,00-3,75	387,10	14,563 (p=0,002)*
	751-1500 TL	297	1,33±0,34	1,00-2,50	336,04	
	1501-2500 TL	102	1,29±0,32	1,00-2,00	315,31	
	2501 TL ve üzeri	50	1,31±0,32	1,00-2,25	324,47	
N		700				
Yarışma	750 TL ve altı	251	1,37±0,38	1,00-2,33	381,33	10,558 (p=0,014)*
	751-1500 TL	297	1,28±0,35	1,00-2,67	336,07	
	1501-2500 TL	102	1,26±0,33	1,00-2,67	326,40	
	2501 TL ve üzeri	50	1,26±0,31	1,00-2,00	330,58	
N		700				
Beceri Gelişimi	750 TL ve altı	251	1,13±0,28	1,00-3,00	363,67	7,166 (p=0,067)
	751-1500 TL	297	1,08±0,21	1,00-2,33	334,51	
	1501-2500 TL	102	1,15±0,41	1,00-4,33	360,23	
	2501 TL ve üzeri	50	1,07±0,19	1,00-2,00	330,96	
N		700				
Hareket Etme	750 TL ve altı	251	1,30±0,43	1,00-3,00	376,58	13,815 (p=0,003)*
	751-1500 TL	297	1,22±0,37	1,00-3,00	339,09	
	1501-2500 TL	102	1,16±0,35	1,00-3,00	309,43	
	2501 TL ve üzeri	50	1,28±0,40	1,00-3,00	371,11	
N		700				

*p<0,05

Tablo 12’de hentbolcuların ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre spora katılım alt boyut puanları incelendiğinde; 750 TL ve altı gelir olanlar (1,44±0,42), 1501-2500 TL gelir olanların (1,29±0,32) ve 2501 TL ve üzeri gelir olanlar (1,31±0,32), “Eğlence” alt boyutunda en yüksek değeri alırken 751-1500 TL gelir olanların (1,34±0,32), “Başarı” alt boyutunda en yüksek puanı aldıkları görülmüştür.

Hentbolcuların ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre spora katılım alt boyutlarından Arkadaşlık, Eğlence, Yarışma ve Hareket Etme alt boyutunda anlamlı farklar bulunmuş ve bu farklılıkların hangi gelir düzeyleri arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak $p < 0,0125$ ($\alpha = 0,05/4$) anlamlı kabul edilmiştir

Grupların ikili karşılaştırılmalarında, Eğlence ve Yarışma alt boyutunda 750 TL ve altı ile 751-1500 TL grubunda; Arkadaşlık ve Hareket alt boyutunda da 750 TL ve altı ile 1501-2500 TL grupları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0125$).

Tablo 13: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Kardeş Sayısına Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spor Katılım Alt Boyutları	Kardeş Sayısı	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Başarı	Yok	48	1,28±0,33	1,00-2,40	363,32	21,829 (p=0,001)*
	1	158	1,20±0,24	1,00-2,20	326,99	
	2	158	1,21±0,26	1,00-2,20	326,31	
	3	133	1,23±0,28	1,00-2,80	337,93	
	4	83	1,25±0,28	1,00-2,20	351,23	
	5 ve +	120	1,36±0,35	1,00-2,80	421,60	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	Yok	48	1,33±0,32	1,00-2,20	369,03	34,774 (p=0,000)*
	1	158	1,24±0,27	1,00-2,60	314,52	
	2	158	1,28±0,28	1,00-2,40	341,22	
	3	133	1,24±0,30	1,00-2,80	306,79	
	4	83	1,33±0,27	1,00-2,20	379,50	
	5 ve +	120	1,44±0,37	1,00-3,00	431,06	
	N	700				
Takım Ruhu	Yok	48	1,11±0,21	1,00-2,00	326,79	56,553 (p=0,000)*
	1	158	1,10±0,22	1,00-2,25	314,66	
	2	158	1,11±0,21	1,00-2,00	330,96	
	3	133	1,12±0,28	1,00-2,75	321,98	
	4	83	1,19±0,31	1,00-2,25	368,68	
	5 ve +	120	1,35±0,44	1,00-3,00	451,93	
	N	700				

* $p < 0,05$

Tablo 13: (Devam) 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Kardeş Sayısına Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spor Katılım Alt Boyutları	Kardeş Sayısı	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Arkadaşlık	Yok	48	1,25±0,31	1,00-2,33	317,38	18,979 (p=0,002)*
	1	158	1,27±0,35	1,00-3,00	325,62	
	2	158	1,31±0,39	1,00-2,67	340,37	
	3	133	1,29±0,37	1,00-2,33	332,08	
	4	83	1,40±0,42	1,00-2,67	385,63	
	5 ve +	120	1,43±0,41	1,00-3,00	405,96	
N		700				
Eğlence	Yok	48	1,32±0,37	1,00-2,50	320,82	19,522 (p=0,002)*
	1	158	1,29±0,32	1,00-2,25	315,32	
	2	158	1,39±0,41	1,00-3,75	360,30	
	3	133	1,31±0,30	1,00-2,50	330,37	
	4	83	1,37±0,34	1,00-2,50	361,51	
	5 ve +	120	1,49±0,43	1,00-3,00	410,48	
N		700				
Yarışma	Yok	48	1,36±0,42	1,00-2,67	371,08	37,793 (p=0,000)*
	1	158	1,27±0,33	1,00-2,33	329,51	
	2	158	1,25±0,30	1,00-2,00	324,02	
	3	133	1,24±0,33	1,00-2,33	312,85	
	4	83	1,31±0,33	1,00-2,33	359,83	
	5 ve +	120	1,50±0,42	1,00-2,33	440,05	
N		700				
Beceri Gelişimi	Yok	48	1,10±0,25	1,00-2,00	344,34	13,841 (p=0,017)*
	1	158	1,09±0,32	1,00-4,33	327,62	
	2	158	1,08±0,19	1,00-2,00	346,82	
	3	133	1,09±0,25	1,00-2,33	337,35	
	4	83	1,12±0,27	1,00-2,33	353,92	
	5 ve +	120	1,17±0,33	1,00-3,00	388,51	
N		700				
Hareket Etme	Yok	48	1,29±0,49	1,00-3,00	352,86	18,730 (p=0,002)*
	1	158	1,18±0,33	1,00-3,00	323,39	
	2	158	1,24±0,38	1,00-3,00	352,72	
	3	133	1,18±0,32	1,00-2,50	321,66	
	4	83	1,27±0,38	1,00-3,00	373,69	
	5 ve +	120	1,37±0,49	1,00-3,00	398,25	
N		700				

*p<0,05

Tablo 13'te hentbolcuların kardeş sayılarına göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; 1 kardeşi olanlar (1,29±0,32), 2 kardeşi olanlar (1,39±0,41), 3 kardeşi olanlar (1,31±0,30), 4 kardeşi olanlar (1,37±0,34)

“Eğlence” boyutunda en yüksek puanı alırken hiç kardeşi olmayanlar ($1,36\pm 0,42$) ile 5 ve üzeri kardeşi olanların ($1,50\pm 0,42$) ise “Yarışma” alt boyutunda en yüksek puanı aldıkları görülmüştür.

Hentbolcuların kardeş sayılarına göre spora katılım alt boyutlarından Başarı, Fiziksel Uygunluk, Takım Ruhu, Arkadaşlık, Eğlence, Beceri Gelişimi, Yarışma ve Hareket Etme alt boyutlarında anlamlı farklar bulunmuş ve bu farklılıkların hangi gruplar arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak $p < 0,0083$ ($\alpha = 0,05/6$) anlamlı kabul edilmiştir.

Başarı alt boyutunda; 1 kardeşi olan grup ile 5 kardeşi olan grup arasında, 3 kardeşi olan grup ile 5 kardeşi olan grup arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0083$).

Fiziksel Uygunluk alt boyutunda; 1 kardeş ile 5 kardeşi olan grup arasında, 2 kardeş ile 5 kardeşi olan grup ve 3 kardeş ile 5 kardeşi olan arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0083$).

Takım Ruhu alt boyutunda; 1 kardeş ile 5 kardeşi olan grup arasında, 3 kardeş ile 5 kardeşi olan grup arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0083$).

Arkadaşlık alt boyutunda; 1 kardeş ile 5 kardeşi olan grup arasında, 3 kardeş ile 5 kardeşi olan grup arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Eğlence alt boyutunda; 1 kardeş ile 5 kardeşi olan grup arasında, 3 kardeş ile 5 kardeşi olan grup arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0083$).

Beceri Gelişimi alt boyutunda; 1 kardeşi olan grup ile 5 kardeşi olan grup arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0083$).

Yarışma alt boyutunda; 1 kardeşi olan grup ile 5 kardeşi olan grup arasında, 3 kardeşi olan grup ile 5 kardeşi olan grup arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0083$).

Hareket Etme alt boyutunda; 1 kardeş ile 5 kardeşi olan grup arasında, 3 kardeş ile 5 kardeşi olan grup arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0083$).

Tablo 14: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Milli Takım Gelişim Kamplarına Katılımlarına Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spor Katılım Alt Boyutları	Gelişim Kampı	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Başarı	Hayır	665	1,25±0,29	1,00-2,80	349,47	6,493 (p=0,039)*
	1 kez	25	1,20±0,26	1,00-1,80	319,06	
	2 kez ve +	10	1,42±0,22	1,00-1,80	497,85	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	Hayır	665	1,30±0,31	1,00-3,00	351,35	399 (p=0,819)
	1 kez	25	1,28±0,34	1,00-2,20	326,26	
	2 kez ve +	10	1,28±0,23	1,00-1,60	354,75	
	N	700				
Takım Ruhu	Hayır	665	1,17±0,31	1,00-3,00	351,46	1,702 (p=0,427)
	1 kez	25	1,10±0,20	1,00-1,75	311,52	
	2 kez ve +	10	1,15±0,17	1,00-1,50	384,25	
	N	700				
Arkadaşlık	Hayır	665	1,33±0,39	1,00-3,00	352,82	2,539 (p=0,281)
	1 kez	25	1,21±0,31	1,00-2,00	291,36	
	2 kez ve +	10	1,33±0,44	1,00-2,33	344,15	
	N	700				
Eğlence	Hayır	665	1,37±0,37	1,00-3,75	352,60	1,946 (p=0,378)
	1 kez	25	1,27±0,32	1,00-2,00	297,10	
	2 kez ve +	10	1,32±0,28	1,00-1,75	344,30	
	N	700				
Yarışma	Hayır	665	1,31±0,36	1,00-2,67	351,33	0,260 (p=0,878)
	1 kez	25	1,32±0,43	1,00-2,33	333,06	
	2 kez ve +	10	1,33±0,47	1,00-2,33	339,15	
	N	700				
Beceri Gelişimi	Hayır	665	1,10±0,25	1,00-3,00	349,11	1,626 (p=0,444)
	1 kez	25	1,16±0,66	1,00-4,33	319,08	
	2 kez ve +	10	1,16±0,32	1,00-2,00	381,50	
	N	700				
Hareket Etme	Hayır	665	1,25±0,39	1,00-3,00	353,54	4,987 (p=0,083)
	1 kez	25	1,16±0,049	1,00-3,00	276,74	
	2 kez ve +	10	1,20±0,34	1,00-2,00	332,60	
	N	700				

p>0,05

Tablo 14'te hentbolcuların milli takım gelişim kamplarına katılımlarına göre spora katılım alt boyut puanları incelendiğinde; hiç katılmayanlar (1,37±0,37), "Eğlence", 1 kez katılanlar (1,32±0,43) "Yarışma", 2 kez ve üzeri katılanlar (1,42±0,22) ise "Başarı" alt boyutunda en yüksek puanı almıştır.

Hentbolcuların spora katılım alt boyutları arasında Başarı alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Hentbolcuların kardeş sayılarına göre spora katılım alt boyutlarından Başarı alt boyutundaki farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak $p < 0,016$ ($\alpha = 0,05/3$) anlamlı kabul edilmiştir.

Grupların ikili karşılaştırmalarında ise kampa hiç katılmayan ve 2 kez veüzeri katılan gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0,016$)

Tablo 15: 11-14 yaş Grubu Hentbolcuların Seçmek İstedikleri Mesleklere Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spor Katılım Alt Boyutları	Meslek	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Başarı	Öğretmen	239	1,27 ±0,31	1,00-2,80	359,59	6,758 (p=0,0563)
	Doktor	116	1,24 ± 0,24	1,00-2,00	353,96	
	Polis	69	1,27 ± 0,35	1,00-2,80	353,53	
	Hemşire	22	1,17 ±0,16	1,00-1,40	316,07	
	Avukat	24	1,27 ± 0,33	1,00-2,20	352,50	
	Mimar	22	1,13 ± 0,23	1,00-1,80	258,00	
	Mühendis	43	1,25 ± 0,29	1,00-2,20	346,36	
	Sporcu	102	1,22 ± 0,24	1,00-1,80	343,75	
	Diğerleri	63	1,28 ± 0,32	1,00-2,20	363,64	
	N	700				
Fiziksel Uygunluk	Öğretmen	239	1,30 ±0,31	1,00-2,40	344,53	8,585 (p=0,379)
	Doktor	116	1,27 ± 0,28	1,00-2,40	332,34	
	Polis	69	1,31 ± 0,38	1,00-2,80	333,40	
	Hemşire	22	1,27 ± 0,21	1,00-1,60	351,00	
	Avukat	24	1,36 ± 0,44	1,00-3,00	368,60	
	Mimar	22	1,31 ± 0,25	1,00-1,80	376,18	
	Mühendis	43	1,27 ± 0,33	1,00-2,00	321,55	
	Sporcu	102	1,34 ± 0,27	1,00-2,60	395,01	
	Diğerleri	63	1,32 ± 0,32	1,00-2,20	356,96	
	N	700				
Takım Ruhu	Öğretmen	239	1,19 ±0,33	1,00-3,00	364,60	9,797 (p=0,280)
	Doktor	116	1,15 ± 0,26	1,00-2,25	349,20	
	Polis	69	1,20 ± 0,40	1,00-2,75	345,83	
	Hemşire	22	1,23 ± 0,37	1,00-2,50	390,34	
	Avukat	24	1,17 ± 0,24	1,00-2,00	380,98	
	Mimar	22	1,07 ± 0,19	1,00-1,75	291,91	
	Mühendis	43	1,12 ± 0,27	1,00-2,00	318,52	
	Sporcu	102	1,10 ± 0,17	1,00-1,75	326,93	
	Diğerleri	63	1,19 ± 0,31	1,00-2,25	359,43	
	N	700				
Arkadaşlık	Öğretmen	239	1,30 ± 0,38	1,00-3,00	339,56	10,289 (p=0,245)
	Doktor	116	1,35 ± 0,38	1,00-2,67	369,00	
	Polis	69	1,33 ± 0,37	1,00-2,33	361,28	
	Hemşire	22	1,21 ± 0,33	1,00-2,33	289,98	
	Avukat	24	1,43 ± 0,41	1,00-2,33	406,60	
	Mimar	22	1,21 ± 0,36	1,00-2,00	278,64	
	Mühendis	43	1,35 ±0,41	1,00-2,33	360,93	
	Sporcu	102	1,34 ± 0,39	1,00-3,00	363,19	
	Diğerleri	63	1,33 ± 0,43	1,00-2,67	343,33	
	N	700				

p<0,05

Tablo 15: (Devam) 11-14 yaş Grubu Hentbolcuların Seçmek İstedikleri Mesleklere Göre Spora Katılım Alt Boyut Puanlarının Dağılımları

Spor Katılım Alt Boyutları	Meslek	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Eğlence	Öğretmen	239	1,39 ± 0,36	1,00-2,75	369,83	23,956 (p=0,002)*
	Doktor	116	1,37 ± 0,40	1,00-3,75	355,89	
	Polis	69	1,39 ± 0,44	1,00-3,00	346,09	
	Hemşire	22	1,25 ± 0,30	1,00-2,00	285,68	
	Avukat	24	1,29 ± 0,30	1,00-2,00	315,17	
	Mimar	22	1,09 ± 0,19	1,00-1,75	180,27	
	Mühendis	43	1,37 ± 0,42	1,00-2,50	341,21	
	Sporcu	102	1,38 ± 0,32	1,00-2,25	372,82	
	Diğerleri	63	1,34 ± 0,35	1,00-2,25	337,82	
N	700					
Yarışma	Öğretmen	239	1,34± 0,35	1,00-2,33	369,63	9,261 (p=0,321)
	Doktor	116	1,31 ± 0,35	1,00-2,67	351,84	
	Polis	69	1,29 ± 0,39	1,00-2,33	333,98	
	Hemşire	22	1,42 ± 0,42	1,00-2,33	402,61	
	Avukat	24	1,31 ± 0,36	1,00-2,33	356,92	
	Mimar	22	1,24 ± 0,34	1,00-2,00	307,70	
	Mühendis	43	1,22 ± 0,29	1,00-2,00	305,47	
	Sporcu	102	1,31 ± 0,37	1,00-2,67	345,49	
	Diğerleri	63	1,29 ± 0,39	1,00-2,33	326,71	
N	700					
Beceri Gelişimi	Öğretmen	239	1,11 ± 0,27	1,00-3,00	350,12	23,956 (p=0,279)
	Doktor	116	1,08 ± 0,21	1,00-2,33	336,56	
	Polis	69	1,19 ± 0,47	1,00-4,33	387,10	
	Hemşire	22	1,12 ± 0,26	1,00-2,00	356,30	
	Avukat	24	1,15 ± 0,31	1,00-2,00	366,52	
	Mimar	22	1,07 ± 0,17	1,00-1,67	337,89	
	Mühendis	43	1,13 ± 0,28	1,00-2,00	358,66	
	Sporcu	102	1,06 ± 0,17	1,00-2,00	323,82	
	Diğerleri	63	1,11 ± 0,25	1,00-2,00	348,90	
N	700					
Hareket Etme	Öğretmen	239	1,28 ± 0,42	1,00-3,00	366,55	9,293 (p=0,318)
	Doktor	116	1,21 ± 0,37	1,00-2,50	330,64	
	Polis	69	1,23 ± 0,35	1,00-2,00	346,54	
	Hemşire	22	1,13 ± 0,27	1,00-2,00	303,55	
	Avukat	24	1,33 ± 0,50	1,00-2,50	371,17	
	Mimar	22	1,15 ± 0,28	1,00-2,00	317,82	
	Mühendis	43	1,22 ± 0,39	1,00-3,00	338,15	
	Sporcu	102	1,29 ± 0,44	1,00-3,00	370,12	
	Diğerleri	63	1,17 ± 0,28	1,00-2,00	327,13	
N	700					

*p<0,05

Tablo 15’te ilköğretimde okuyan hentbolcuların seçmek istedikleri mesleklere göre spora katılım alt boyutlarındaki puanları incelendiğinde; Öğretmen olmak isteyenler (1,39 ±0,36), Doktor olmak isteyenler (1,37 ± 0,40), Polis olmak isteyenler (1,39 ± 0,44),Mühendis olmak isteyenler (1,3 ±0,42), Sporcu olmak isteyenler (1,38 ± 0,32), ve Diğerleri (Antrenör, pilot vs.) olmak isteyenler (1,34 ± 0,35), “Eğlence” alt boyutunda en yüksek puanı alırken Hemşire olmak isteyenler (1,42±0,42), “ Yarışma” alt boyutunda, Avukat olmak isteyenler (1,43± 0,41), “ Arkadaşlık” alt boyutunda ve Mimar olmak isteyenler (1,31 ± 0,25) ise “ Fiziksel uygunluk” alt boyutunda en yüksek puanları aldıkları görülmüştür.

Hentbolcuların seçmek istedikleri mesleklere göre spora katılım alt boyutlarından eğlence alt boyutunda anlamlı fark bulunmuş ve bu farkın hangi meslek grupları arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak $p < 0,0055$ ($\alpha = 0,05/9$) anlamlı kabul edilmiştir.

Grupların ikili karşılaştırılmalarında ise; Eğlence alt boyutunda Öğretmen-Mimar, Doktor- Mimar, Polis- Mimar, Mimar- Mühendis, Mimar- Sporcu ve Mimar-Diğerleri grupları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0055$).

4.2. İkinci Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Tablo 16: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Cinsiyetlerine Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımı

	Cinsiyet	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Mann-Whitney U Testi
Yaşam Doyumu	Kız	350	22,44±8,13	5,00-35,00	352,74	59071,00 ($p=0,576$)
	Erkek	350	21,91±8,81	5,00-35,00	344,23	
	N	700				

$p > 0,05$

Tablo 16’da görüldüğü üzere 11-14 yaş grubu hentbolcuların yaşam doyum ortalama puanlarının $X=22,175$ olduğu görülmektedir. Yaşam doyum ölçeğinden alınacak puanın 5 ile 35 arasında değiştiği dikkate alındığında hentbolcuların yaşam doyumlarının orta düzey (22,175) olduğu söylenebilir. Ayrıca ilköğretim kız hentbolcuların yaşam doyum puanlarının $X=22,44±8,13$ olduğu görülürken erkek hentbolcuların yaşam doyum puanlarının $X=21,91±8,81$ olduğu görülmektedir.

Ancak hentbolcuların cinsiyetlerine göre aritmetik ortalamaları arasında görülen bu fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 17: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Yaşa Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Yaş	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yaşam Doyumu	11 yaş ve altı	127	23,43±8,7	5,00-35,00	380,98	5,168 ($p=0,160$)
	12 yaş	190	21,77±8,83	5,00-35,00	340,65	
	13 yaş	238	22,25±8,38	5,00-35,00	350,02	
	14 yaş ve +	145	21,48±7,88	5,00-35,00	327,67	
	N	700				

$p>0,05$

Tablo 17’de ilköğretim hentbolcuların yaşa göre yaşam doyum puanlarına bakıldığında; 11 yaş ve altı hentbolcuların $X=23,43±8,71$, 12 yaş hentbolcuların $21,77±8,83$ iken 13 yaş hentbolcuların $X=22,25±8,38$, 14 yaş ve üzeri hentbolcuların ise $X=21,48±7,88$ olarak görülmektedir. Hentbolcuların yaşa göre aritmetik ortalamalarında görülen fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 18: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Bölgelere Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Bölge	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yaşam Doyumu	Marmara	100	23,59±8,49	5,00-35,00	383,70	54,809 ($p=0,000$)*
	Ege	100	23,45±8,71	5,00-35,00	382,23	
	Karadeniz	100	24,37±7,30	5,00-35,00	396,75	
	Akdeniz	100	20,99±9,72	5,00-35,00	326,58	
	İç Anadolu	100	24,83±7,66	5,00-35,00	411,80	
	Doğu Anadolu	100	18,32±8,60	5,00-35,00	260,48	
	Güneydoğu	100	19,62±6,26	5,00-35,00	275,02	
	N	700				

* $p<0,05$

Tablo 18’de ilköğretim hentbolcuların bölgelere yaşam doyum puanlarına bakıldığında; Marmara Bölgesi $X=23,5±8,49$, Ege Bölgesi $X=23,45±8,71$, Karadeniz Bölgesi $X=24,3±7,30$, Akdeniz Bölgesi $X=20,99±9,72$, İç Anadolu Bölgesi $X=24,83±7,66$, Doğu Anadolu Bölgesi $X=18,32±8,60$ ve Güneydoğu Bölgesi $X=19,62±6,26$ şeklinde gerçekleşmiştir.

Hentbolcuların bölgelere göre yaşam doyumları arasında anlamlı fark bulunmuş ve bu farklılığın hangi bölgeler arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak $p < 0,0055$ ($\alpha = 0,05/7$) anlamlı kabul edilmiştir.

Grupların ikili karşılaştırılmalarında Marmara-Doğu Anadolu, Marmara-Güneydoğu Anadolu, Ege-Doğu Anadolu, Ege Güneydoğu Anadolu, Karadeniz-Doğu Anadolu, Karadeniz- Güneydoğu Anadolu grupları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0055$).

Tablo 19: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Spor Yaşına Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Spor Yaşı	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yaşam Doyumu	1 yıl	157	21,15±8,39	5,00-35,00	322,70	9,696 (p=0,084)
	2 yıl	191	23,36±8,47	5,00-35,00	377,99	
	3 yıl	140	22,37±8,83	5,00-35,00	355,92	
	4 yıl	117	22,29±8,84	5,00-35,00	353,50	
	5 yıl	56	21,41±7,67	5,00-35,00	323,55	
	6 yıl ve +	39	20,65±7,02	5,00-35,00	303,21	
	N	700				

$p > 0,05$

Tablo 19’da ilköğretim hentbolcuların spor yaşlarına göre yaşam doyum puanlarına bakıldığında; 1 yıl spor yapanlar $X = 21,15 \pm 8,39$, 2 yıl spor yapanlar $X = 23,36 \pm 8,47$, 3 yıl spor yapanlar $X = 22,37 \pm 8,83$, 4 yıl spor yapanlar $X = 22,29 \pm 8,84$, 5 yıl spor yapanlar $X = 21,41 \pm 7,67$, 6 yıl ve üzeri spor yapanlar $X = 20,65 \pm 7,02$ olarak gerçekleşmiştir. Hentbolcuların spor yaşlarına göre aritmetik ortalamaları arasında görülen bu fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p > 0,05$).

Tablo 20: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Sınıflarına Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımı

	Eğitim Kademesi	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yaşam Doyumu	6. Sınıf	223	23,10±8,57	5,00-35,00	371,67	5,805 (p=0,055)
	7. Sınıf	241	21,12±9,00	5,00-35,00	326,61	
	8. Sınıf	236	22,38±7,72	5,00-35,00	348,77	
	N	700				

p>0,05

Tablo 20’de ilköğretim hentbolcuların sınıflarına göre yaşam doyum puanlarına bakıldığında; 6. sınıf öğrencilerinin X= 23,10±8,57, 7. sınıf öğrencilerinin X= 21,12±9,00, 8. sınıf öğrencilerinin X= 22,38±7,72 olduğu görülmüştür. Hentbolcuların sınıflarına göre aritmetik ortalamaları arasında görülen bu fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir (p>0,05).

Tablo 21: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Annenin Yaşama Durumuna Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Durum	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Mann-Whitney U Testi
Yaşam Doyumu	Sağ	694	22,24±8,47	5,00-35,00	350,11	961,000 (p=0,024)*
	Ölü	6	14,50±5,16	5,00-35,00	163,67	
	N	700				

*p<0,05

Tablo 21’de ilköğretim hentbolcuların anne durumlarına göre yaşam doyum puanlarına bakıldığında; Annesi sağ olanlar X=22,24±8,47, Anne sağ olmayanların ise X= 14,50±5,16 olduğu görülmüştür. Hentbolcuların annelerinin yaşama durumlarına göre aritmetik ortalamaları arasında görülen bu fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (p<0,05).

Tablo 22: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Babanın Yaşama Durumuna Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Durum	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Mann-Whitney U Testi
Yaşam Doyumu	Sağ	689	22,22±08,49	5,00-35,00	349,62	2999,500 (p=0,245)
	Ölü	11	19,54±7,64	5,00-35,00	278,68	
	N	700				

p>0,05

Tablo 22’de ilköğretim hentbolcuların baba durumlarına göre yaşam doyum puanlarına bakıldığında; babası sağ olanlar $X=22,22\pm 08,49$, babası sağ olmayanların ise $X= 19,54\pm 7,64$ olarak gerçekleşmiştir. Hentbolcuların babalarının yaşama durumlarına göre aritmetik ortalamaları arasında görülen bu fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 23: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Ebeveynlerinin Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Durum	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Mann Whitney U Testi
Yaşam Doyumu	Birlikte	647	22,33±8,55	5,00-35,00	352,71	14329,500 (p=0,054)
	Ayrı	53	20,37±7,33	5,00-35,00	297,37	
	N	700				

p>0,05

Tablo 23’te ilköğretim hentbolcuların anne-baba durumlarına göre yaşam doyum puanlarına bakıldığında; Ebeveynleri birlikte olanlar $X=22,33\pm 8,55$, Ebeveynleri ayrı olanların ise $X= 20,37\pm 7,33$ olduğu görülmüştür. Hentbolcuların ebeveynlerinin birlikte yaşama durumlarına göre aritmetik ortalamaları arasında görülen bu fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 24: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Anne Eğitim Düzeyine Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Eğitim	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yaşam Doyumu	Okuryazar	142	19,74±7,93	5,00-35,00	286,20	36,706 (p=0,000)*
	İlkokul	236	21,06±8,35	5,00-35,00	321,09	
	Ortaokul	125	23,74±8,35	5,00-35,00	387,27	
	Lise	143	24,51±8,42	5,00-35,00	407,44	
	Üniversite	54	23,66±8,56	5,00-35,00	386,05	
	N	700				

*p<0,05

Tablo 24’te ilköğretim hentbolcuların anne eğitim düzeyine göre yaşam doyum puanlarına bakıldığında; Okuryazar olanlar X=19,74±7,93, İlkokul mezunu olanlar X=21,06±8,35, ortaokul mezunu olanlar X= 23,74±8,35 Lise mezunu olanlar X= 24,51±8,42 ve Üniversite mezunu olanların X=23,66±8,56 ortalamaya sahip oldukları görülmüştür.

Hentbolcuların anne eğitim düzeylerine göre yaşam doyumları arasında anlamlı fark bulunmuş ve bu farklılığın hangi eğitim düzeyleri arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak p<0,001 ($\alpha= 0,05/5$) anlamlı kabul edilmiştir.

Grupların ikili karşılaştırılmalarında ise; Okuryazar-Ortaokul, Okuryazar-Lise, İlkokul-Lise grupları arasında anlamlı fark bulunmuştur (p<0,001).

Tablo 25: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Baba Eğitim Düzeyine Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Eğitim	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yaşam Doyumu	Okuryazar	70	19,71±7,85	5,00-35,00	284,17	35,507 (p=0,000)*
	İlkokul	212	20,98±8,54	5,00-35,00	320,03	
	Ortaokul	135	21,04±8,66	5,00-35,00	321,80	
	Lise	189	23,51±8,33	5,00-35,00	381,17	
	Üniversite	94	25,67±7,39	5,00-35,00	433,39	
	N	700				

*p<0,05

Tablo 25’te ilköğretim hentbolcuların baba eğitim düzeyine göre yaşam doyumu puanlarına bakıldığında; Okuryazar olanlar $X=19,7143\pm7,85$, İlkokul mezunu olanlar $X=20,98\pm8,54$, ortaokul mezunu olanlar $X= 21,04\pm8,66$, Lise mezunu olanlar $X= 23,51\pm8,33$ ve Üniversite mezunu olanlar $X=25,67\pm7,39$ olarak gerçekleşmiştir.

Hentbolcuların baba eğitim düzeylerine göre yaşam doyumları arasında anlamlı fark bulunmuş ve bu farklılığın hangi eğitim düzeyleri arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak $p<0,001$ ($\alpha= 0,05/5$) anlamlı kabul edilmiştir.

Grupların ikili karşılaştırılmalarında ise; Okuryazar-Lise, Okuryazar-Üniversite, İlkokul-Lise, İlkokul-Üniversite ve Ortaokul-Üniversite grupları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,001$).

Tablo 26: İlköğretim Hentbolcuların Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Gelir	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yaşam Doyumu	750TL ve altı	251	21,24±8,33	5,00-35,00	324,18	11,320 (p=0,010)*
	751-1500 TL	297	22,10±8,45	5,00-35,00	346,67	
	1501-2500 TL	102	23,67±8,32	5,00-35,00	384,75	
	2501 TL ve üzeri	50	24,36±9,09	5,00-35,00	408,44	
	N	700				

* $p<0,05$

Tablo 26’da ilköğretim hentbolcuların ailelerinin aylık gelir düzeyine göre yaşam doyumu puanlarına bakıldığında; 750 TL ve altı gelir olanlar $X=21,24\pm8,33$, 751-1500 TL gelir olanlar $X=22,10\pm8,45$, 1501-2500 TL gelir olanlar $X=23,67\pm8,32$ 2500 TL ve üzeri gelir olanlar $X=24,36\pm9,09$ olarak gerçekleşmiştir.

Hentbolcuların ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre yaşam doyumları arasında anlamlı fark bulunmuş ve bu farklılığın hangi gelir düzeyleri arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak $p<0,0125$ ($\alpha= 0,05/4$) anlamlı kabul edilmiştir.

Grupların ikili karşılaştırılmalarında 750TL ve altı- 1501-1750TL; 750TL ve altı - 2501 TL ve üzeri grupları arasında yaşam doyumu puanları açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p>0,0125$).

Tablo 27: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Kardeş Sayısına Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Kardeş	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yaşam Doyumu	Yok	48	24,64±8,90	5,00-35,00	414,52	48,413 (p=0,000)*
	1	158	24,22±8,77	5,00-35,00	402,75	
	2	158	22,91±8,12	5,00-35,00	364,76	
	3	133	22,18±8,73	5,00-35,00	349,02	
	4	83	20,81±8,28	5,00-35,00	314,04	
	5 ve +	120	18,38±6,75	5,00-35,00	249,75	
	N	700				

*p<0,05

Tablo 27’de ilköğretim hentbolcuların kardeş sayılarına göre yaşam doyum puanlarına bakıldığında; hiç kardeşi olmayanlar $X=24,64\pm 8,90$, 1 kardeşi olanlar $X=24,22\pm 8,77$, 2 kardeşi olanlar $X=22,91\pm 8,12$, 3 kardeşi olanlar $X=22,1805\pm 8,73155$, 4 kardeşi olanlar $X=20,81\pm 8,28$, 5 ve üzeri kardeşi olanlar $X=18,38\pm 6,75$ olarak gerçekleşmiştir.

Hentbolcuların kardeş sayılarına göre yaşam doyumları arasında anlamlı fark bulunmuş ve bu farklılığın hangi kardeş sayıları arasında meydana geldiğini tespit etmek için Bonferroni Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak $p<0,0083$ ($\alpha=0,05/6$) anlamlı kabul edilmiştir.

Grupların ikili karşılaştırılmalarında ise; Kardeşi olmayan-4 Kardeşi olan, Kardeşi olmayan-5 Kardeşi olan, 1 ve 4 kardeşi olan, 1 ve 5 Kardeşi olan, 2 ve 5 Kardeşi olan, 3 ve 5 Kardeşi olan gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,0083$).

Tablo 28: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Milli Takım Gelişim Kamplarına Katılımlarına Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Katılım	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yaşam Doyumu	Hayır	665	22,08±8,48	5,00-35,00	346,15	2,995 (p=0,224)
	1 kez	25	22,92±8,71	5,00-35,00	369,26	
	2 kez ve +	10	26,60±6,67	5,00-35,00	451,70	
	N	700				

p>0,05

Tablo 28’de ilköğretim hentbolcuların milli gelişim kamplarına katılımlarına göre yaşam doyum puanlarına bakıldığında; hiç katılmayan $X=22,08\pm 8,48$, 1 kez katılan $X=22,92\pm 8,71$, 2 kez ve üzerinde katılan $X=26,60\pm 6,67$ şeklinde gerçekleşmiştir. Hentbolcuların kardeş sayılarına göre aritmetik ortalamaları arasında görülen bu fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 29: 11-14 Yaş Grubu Hentbolcuların Seçmek İstedikleri Mesleklerine Göre Yaşam Doyum Puanlarının Dağılımları

	Meslek	N	X±SS	Min-Max	Sıra Ortalamaları	Kruskal Wallis H Testi
Yaşam Doyumu	Öğretmen	239	22,01 ± 8,26	5,00-35,00	343,63	8,311 (p=0,404)
	Doktor	116	22,67 ± 8,13	5,00-35,00	357,58	
	Polis	69	20,31 ± 9,54	5,00-35,00	309,30	
	Hemşire	22	21,63 ± 7,85	5,00-35,00	329,84	
	Avukat	24	23,91 ± 8,11	5,00-35,00	388,13	
	Mimar	22	24,45 ± 7,99	5,00-35,00	401,89	
	Mühendis	43	23,00 ± 9,19	5,00-35,00	374,75	
	Sporcu	102	21,40 ± 8,87	5,00-35,00	331,51	
	Diğerleri	63	23,45 ± 7,90	5,00-35,00	376,80	
	N	700				

$p>0,05$

Tablo 29’da ilköğretim hentbolcuların ilerde seçmek istedikleri mesleklere göre yaşam doyum puanlarına bakıldığında; Öğretmen olmak isteyenler $X= 22,01 \pm 8,26$, Doktor olmak isteyenler $X= 22,67 \pm 8,13$, Polis olmak isteyenler $X= 20,31 \pm 9,54$, Hemşire olmak isteyenler $X= 21,63 \pm 7,85$, Avukat olmak isteyenler $X= 23,91 \pm 8,11$, Mimar olmak isteyenler $X= 24,45 \pm 7,99$, Mühendis olmak isteyenler $X= 23,00 \pm 9,19$, Sporcu olmak isteyenler $X= 21,40 \pm 8,87$, Diğerleri (Antrenör, pilot vs.) olmak isteyenler $X=23,45 \pm 7,90$ şeklinde gerçekleşmiştir. Hentbolcuların ilerde seçmek istedikleri mesleklere göre aritmetik ortalamaları arasında görülen bu fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

4.3. Üçüncü Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Tablo 30: İlköğretim Hentbolcuların Spora Katılım Alt Boyutları ile Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki

	Başarı	Fiziksel Uygunluk	Takım Ruhu	Arkadaşlık	Eğlence	Yarışma	Beceri Gelişimi	Hareket Etme	Yaşam Doyumu
Başarı	1,000	,403*	,340*	,337*	,410*	,381*	,355*	,308*	-,130*
Fiziksel Uygunluk	,403*	1,000	,387*	,395*	,409*	,365*	,331*	,351*	-,076**
Takım Ruhu	,340*	,387*	1,000	,260*	,274*	,370*	,425*	,345*	-,129**
Arkadaşlık	,337*	,395*	,260*	1,000	,392*	,272*	,31*1	,302*	-,114**
Eğlence	,410*	,409*	,274*	,392*	1,000	,387*	,253*	,361*	-,046
Yarışma	,381*	,365*	,370*	,272*	,387*	1,000	,269*	,313*	-,091**
Beceri Gelişimi	,355*	,331*	,425*	,311*	,253*	,269*	1,000	,293*	-,057
Hareket Etme	,308	,351	,345	,302	,361	,313	,293	1,000	-,095**
Yaşam Doyumu	-,130*	-,076**	-,129*	-,114*	-,046	-,091**	-,057	-,095**	1,00

*p<0,05 **p< 0,01

Tablo 30'a göre ilköğretim hentbolcuların spora katılım alt boyutları ile yaşam doyumları arasındaki ilişki incelendiğinde;

- Başarı ile yaşam doyumuna arasında $r=-,130$ ($p<0,05$) anlamlı ters yönlü çok zayıf bir ilişkinin olduğu,
- Fiziksel Uygunluk ile yaşam doyumuna arasında $r=-,076$ ($p<0,01$) anlamlı ters yönlü çok zayıf bir ilişkinin olduğu,
- Takım Ruhu ile yaşam doyumuna arasında $r=-,129$ ($p<0,01$) anlamlı ters yönlü çok zayıf bir ilişkinin olduğu,

- Arkadaşlık ile yaşam doyumu arasında $r=-,114$ ($p<0,01$) anlamlı ters yönlü çok zayıf bir ilişkinin olduğu,
- Yarışma ile yaşam doyumu arasında $r=-,091$ ($p<0,01$) anlamlı ters yönlü çok zayıf bir ilişkinin olduğu,
- Hareket Etme ile yaşam doyumu arasında $r=-,091$ ($p<0,01$) anlamlı ters yönlü çok zayıf bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

5. TARTIŞMA

Araştırma bulguları Türkiye'nin yedi bölgesinden seçilen 14 ildeki çeşitli ilköğretim okullarında okuyan 11-14 yaş arasındaki 350 kız ve 350 erkek olmak üzere toplam 700 hentbolcunun “Yaşam Doyum Ölçeği” ve “Spora Katılım Motivasyonu Envanteri”ne ilişkin verdikleri cevaplardan elde edilmiştir. Bu bulgulara ilişkin tartışmalar kavramsal çerçevede belirtilen bilgiler ile ulusal ve uluslararası yapılmış bilimsel çalışmalar dâhilinde yapılmıştır.

Hentbolcuların cinsiyetlerine göre spora katılım alt boyutları incelendiğinde hem kızların hem de erkeklerin en yüksek puanlarının “Eğlence ” alt boyutunda olduğu görülmüştür (**Tablo 2**). Bu sonuç hem kızların hem de erkeklerin hentbola başlama nedenlerinin öncelikle eğlenme amaçlı olduğunu göstermektedir. Özellikle okul çağındaki çocukların oyun oynama, eğlenme gibi istekleri göz önünde tutulduğunda bu sonucun çıkması olağan karşılanabilir. Ayrıca hentbolcuların cinsiyetlerine göre spora katılım alt boyutları arasında “Hareket Etme” alt boyutuna ilişkin anlamlı düzeyde bir fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Bu durum erkek ve kız hentbolcuların hareket etme isteklerinin farklı olmasından kaynaklanabilir. Erkek çocukların kız çocuklarına göre daha çok hareket ettikleri düşünüldüğünde bu sonucun çıkması manidardır. Watkins ve Regmi'nin (1939) 196 erkek 202 kız, toplam 398 Nepalli 11 - 14 yaş (ortaokul) arası çocuklar üzerinde yaptığı bir araştırmada çocukların spora yönelmelerinin sadece cinsiyetle ilişkili olmadığını belirlemiştir (113). Bu sonuç ile araştırmamızın sonucu bir birini destekler nitelikte olup bu durumda cinsiyet faktörünün genç bireylerde spora katılımında bir etken olduğu sonucu çıkarılabilir.

Tablo 16'ya bakıldığında kızların yaşam doyum puanlarının ortalamasının $X=22,44$ olduğu, erkeklerin $X=21,91$ olduğu görülmektedir. Yaşam doyum puanlarının 5 ile 35 arası değiştiği göz önünde tutulduğunda hem kızların hem de erkeklerin yaşam doyumlarının orta seviyede olduğu aşikârdır. Ancak hentbolcuların cinsiyetlerine göre yaşam doyum puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı değildir ($p > 0,05$, **Tablo 16**). Bu sonuç hem kız öğrencilerin hem de erkek öğrencilerin yaşamdaki beklentileri, gereksinimleri, istekleri ve dilekleri gibi yaşam doyumlarını

etkileyecek çeşitli etkenlerin karşılama düzeylerinin bir birine çok yakın olduğunu göstermektedir.

Spora katılım alt boyutları yaş değişkeni açısından incelendiğinde bütün yaş gruplarında hentbolcuların en yüksek puanlarının “Eğlence” alt boyutunda olduğu görülmüştür. Yine Hentbolcuların yaşlarına göre spora katılım puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p < 0,05$, **Tablo 3**). Bu durum hentbolcuların spora katılımlarında yaşlarının bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Şirin (2008), spora katılım ile ilgili 12-13-14-15 yaş grubuna yaptığı çalışmada yaş gruplarında farklılıkların olmadığını saptamıştır (114). Salguero ve arkadaşları yaşın katılım motivasyonuna etki etmediğini belirtirken (115) Brodtkin, Weis, Barber ve Sukhi de (1999) araştırmalarında yaş grubu ile spora katılım arasında farklılık bulamamıştır (116, 133). Bu sonuçlar bizim bulgularımızla paralellik göstermektedir.

Yaşa göre yaşam doyum puanlarının dağılımları arasında herhangi bir fark olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$, **Tablo 17**). Bu sonuç, araştırma grubumuzdaki hentbolcuların yaşlarının bir birine yakın olmasından dolayı çıkmış olabilir. Ancak literatür incelendiğinde bazı araştırmacılar yaşam doyumunun gençlerde daha fazla olduğunu ileri sürerken bazıları ise yaşlanma ile arttığını söylemektedirler (86). Yine Diener yaşam doyumunun çok genç ve yaşlılarda farklı olmadığını bildirmekte yaş ile yaşam doyumunu arasında nedensel bir ilişki olmadığını söylemektedir (117). Ancak literatürde bahsi geçen yaş kavramının çocuk, genç, yetişkin, orta yetişkin gibi insan yaşam evrelerinden bahsedildiği görülmektedir. Araştırmamızdaki yaş kavramı ise yıllar olduğu düşünüldüğünde hentbolcuların yaşlarına göre yaşam doyumları arasında fark çıkmaması manidardır.

Hentbolcuların bölgelerine göre spora katılım alt boyutları incelendiğinde Karadeniz hariç diğer bütün bölgelerdeki hentbolcuların spora katılım puanlarının en yüksek “Eğlence” boyutunda olduğu görülürken, Karadeniz bölgesindeki hentbolcuların en yüksek puanlarının ise “Arkadaşlık” boyutunda olduğu görülmektedir (**Tablo 4**). Bu sonuç Karadeniz bölgesindeki hentbolcuların spora başlarken sosyalleşme, yeni arkadaşlar edinme veya arkadaşlık bağlarını güçlendirme gibi nedenlerle spora katılırken, diğer bölgelerdeki hentbolcuların eğlenmek için spora katılmakta olduklarını göstermektedir. Yine hentbolcuların bölgelerine göre

spora katılım alt boyutlarındaki (başarı, fiziksel uygunluk, takım ruhu, arkadaşlık, eğlence, yarışma, beceri gelişimi, hareket etme) puanlar arasında bütün alt boyutlarda anlamlı farklar bulunmuştur ($p < 0,05$, **Tablo 4**). Bu sonuç hentbolcuların spora katılımlarında bölge değişkeninin önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Özellikle ülkemizde coğrafi bölgelerin eğitim düzeyleri, ekonomik gelişmişlikleri, kültürel farklılıkları, iklimleri vs. arasında görülen büyük farklılıklar vardır. Farklı bölgelerde yaşayan ve farklı imkân ve olanaklara sahip hentbolcuların spora katılma nedenleri de farklı olabilir. Özellikle araştırmamızda tespit edilen bu farklılıkların Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri hentbolcularının spora katılım puanları ile diğer bölgelerdeki hentbolcuların puanları arasında çıkması bu görüşü destekler niteliktedir.

İlköğretim hentbolcuların bölgelerine göre yaşam doyum puanları incelendiğinde en yüksek yaşam doyumuna ($X=23,83$) sahip hentbolcular İç Anadolu bölgesinde, en düşük yaşam doyum puanına ($X=19,62$) sahip hentbolcuların Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşadıkları görülmektedir. Ayrıca hentbolcuların bölgelerine göre yaşam doyum puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklar bulunmuştur ($p > 0,05$, **Tablo 18**). Coğrafi bölgeler arasındaki gelişmişlik farklılıkları, imkân ve olanaklar hentbolcuların yaşam doyumları arasında da farklılık oluşturmuş olabilir.

Hentbolcuların spor yaşına göre spora katılım alt boyutları arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığı test edilmiş ve “Başarı”, “Fiziksel Uygunluk”, “Takım Ruhu”, “Arkadaşlık”, “Yarışma” alt boyutlarında anlamlı fark bulunmuştur ($p > 0,05$, **Tablo 5**). Spor yaptıkları yıl arttıkça spora katılma durumlarında değişim olması beklenmektedir. Çünkü yıllar geçtikçe bilinçlenen sporcunun neden spor yaptığını ve sonucunda ne fayda göreceğini bilmesinin sporcunun katılımını pozitif yönde etkilemesi beklenmektedir. Spor yaşı alt grupları arasındaki ikili karşılaştırmalarında Grupların ikili karşılaştırmalarında ise Takım Ruhu ve Yarışma boyutunda 1 yıl ve 4 yıl spor yapan, 2 ve 4 yıldır spor yapan, Arkadaşlık boyutunda 3 yıl ve 4 yıl spor yapan gruplarda anlamlılık göstermesi; birlikte hareket etme, bireysel ve grup içi iletişim becerisi kazanma, zamanın belirli bir bölümünde aynı kişilerle aynı amaç doğrultusunda vakit geçirilmesi gibi takım olabilmeye yönelik işbirlikli çalışmaların etkisinin olduğu düşünülebilir. Şirin’in 2008 yılında

“Spor yapan lise öğrencilerinin spora katılım Motivasyonlarına etki eden faktörlerin belirlenmesi” çalışmasında Takım üyeliği/ruhu güdüsü 0-2 yıl süredir sporla uğraşan öğrenciler için 6 yıl ve üstü süredir sporla uğraşan öğrencilere göre, arkadaşlık güdüsü ise; 0-2 ve 2-4 yıl süredir sporla uğraşan öğrenciler için 6 yıl ve üstü süredir sporla uğraşan öğrencilere göre daha önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Takım üyeliği/ruhu ve arkadaşlık spora yeni başlayanlarda daha önemli görülmektedir. Bu bulgu, sporla uğraşma süresi arttıkça, “takım üyeliği/ruhu” ve “arkadaşlık” alt ölçeğine ilişkin puanın arttığını göstermektedir. Bunun anlamı, sporla uğraşma süresi arttıkça arkadaş kazanmak ve bir takımın üyesi olmak için spora katılım sporcular için daha az önemli hale gelmektedir (114).

Hentbolcuların spor yaşına göre yaşam doyumu puan dağılımları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunamamıştır ($p > 0,05$, **Tablo 19**). Bu durum sporla yeni tanışılmasından kaynaklanıyor olabilir. Spor yılı arttıkça spordan alınan keyif veya bıkmama durumuna göre yaşam doyumunda farklılaşma beklenebilir ancak bu çalışmada yaşam doyumu puanlarının anlamsız çıkması sporla geçirilen sürenin azlığı veya fazlalığı gibi birtakım nedenlere bağlanabilir.

İlköğretim Hentbolcuların sınıf değişkeni açısından “Yarışma” alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$, **Tablo 6**). Ortaya çıkan bu durum spora katılımda eğitim kademelerinde öğrencilerin birbirleri ile yaşadıkları rekabetten kaynaklanmış olabilir. Çocukların birbirleri ile mücadele etmeleri, kıskanma, daha iyisini yapma, takdir edilme gibi durumlar nedeniyle sportif etkinlik ve hareket eylemi içinde bulunmak istemeleri ve bunun doğal bir sonucu olarak da sınıflara göre spora katılımda yarışma boyutunda farklılık göstermiş olabilir.

Hentbolcuların sınıf değişkeni açısından yaşam doyumu puan dağılımları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($p > 0,05$, **Tablo 20**). Ergenlik ve gençlik arasındaki geçiş dönemine denk gelen 6, 7 ve 8. sınıflarda yaşam doyumunda farklılaşma görülebilir. Ancak çalışmada yaşam doyum puanlarında herhangi bir farklılık görülmemesi öğrencilerin yaşam doyumlarının hemen hemen aynı düzeyde olduklarını göstermektedir. Altay (2009), “Huzurevinde yaşayan yaşlılarda özbakım gücü ve yaşam doyumu arasındaki ilişki” adlı çalışmasında eğitim durumları açısından yaşam doyum puanları arasında anlamlı bir farklılık saptamamıştır (118).

Pınar ve ark. (2001) çalışmalarında bireylerin eğitim durumu arttıkça yaşam doyumlarının arttığını belirlemiştir (119) Ayrıca Erdem ve ark. (2004), hemodiyaliz hastalarında yaptıkları çalışmada yaşam doyumunu ile eğitim düzeyi arasında fark saptamışlardır (120). Bakış ve Çınar'ın çalışmalarında ise eğitim durumları ile yaşam doyumları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur (121). Çalışmamız Altay'ın çalışması ile uyum gösterirken Pınar ve Bakış'ın makalelerinden elde ettiği sonuçlar ile uyum göstermemektedir.

İlköğretimde okuyan hentbolcuların anne hayatta olup olmama (**Tablo 7**) ve ebeveynlerinin birlikte veya ayrı olma durumuna (**Tablo 9**) göre spora katılım alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Ancak İlköğretim Hentbolcuların babalarının hayatta olup olmama durumuna göre spora katılımlarında “Fiziksel Uygunluk” alt boyutunda anlam görülmüştür ($p<0,05$, **Tablo 8**). Ebeveynin yönlendirmesine açık olan çocuğun anne yaşama durumunun ve ebeveynlerinin birlikte olup olmama durumlarının spora katılımını etkileyeceği beklenebilir ancak araştırmamızda durumun ters yönde gerçekleşmesi yönlendirilen çocuğun duruma duyarsız olmuş olma ihtimalinden doğmuş olabilir. Babanın hayatta olup olma durumunun spora katılımında etken olması, babanın toplumdaki rolü veya çocuktaki koşulsuz bağlılıktan kaynaklanmış olabilir.

İlköğretim hentbolcuların annelerinin yaşama durumunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$, **Tablo 21**) İlköğretim hentbolcuların babalarının yaşamda olma veya anne ve babasının birlikte olup olmaması durumlarına göre yaşam doyum puan dağılımlarında da anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p> 0,05$, **Tablo 22, 23**). Birey ailesi ile birlikteyken herhangi bir kaygı yaşamamasının yaşam doyumunu üzerinde olumlu etkiler yapıp doyumunu yükseltebilir, ayrılık durumunda ise kırgınlıklardan kaynaklı olumsuz duyguların yaşam doyumları üzerinde negatif ve ters yönlü olarak etkileyebilir. Çivitci (2009) anne-babası boşanmış olan ergenlerde yalnızlığın yaşam doyumunu üzerindeki olumsuz rolünün, anne-babası birlikte yaşayanlara göre daha fazla olduğunu belirlemiştir (122). Ancak çalışmamızda çıkan anlamsız sonuç çocuklarının aileleri ile olma veya olmama durumlarını ya da ebeveynlerinin birlikte olup-olmama durumlarını irdelememesinden kaynaklanabilir. Ayrıca ebeveynin birlikte veya ayrı olma durumlarının çocukta mutluluk ya da mutsuzluk şeklinde yaşam doyumunu etkilemesi beklenmekte iken doyumun

anlamsız çıkması soruya samimi cevap verilmediği ya da bu durumun fazla önemsenmediği ihtimallerinden de kaynaklanabilir. Sastre ve Ferriere (2000) Fransa’da yaptığı çalışmada, aileleriyle yaşayan çocukların evlerinden uzakta yaşayan akranlarından %20 oranında ortalama yaşam doyumunda üstünlük elde ettiğini bulmuştur (123). Çalışmamızda ailenin birlikteliği katılımcı üzerinde herhangi bir etki yaratmamıştır. Sastre ve Ferrier’in (2000) çalışması yaptığımız çalışma ile zıt özellik göstermiştir.

Hentbolcuların anne eğitim düzeylerine göre spora katılım alt boyutlarından Fiziksel Uygunluk, Takım Ruhu, Eğlence, Arkadaşlık, Yarışma ve Hareket etme boyutlarında anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$, **Tablo 10**). Eğitim düzeyi yükseldikçe ebeveynlerin bilinçlenme düzeyleri de buna paralel olarak artabilir ve sonuç olarak da çocuğun spora katılımına etki edebilir. Çalışmamızda ortaya çıkan farklılık annenin çocuğun üzerindeki etkisine ve yönlendirmesine bağlanabilir.

Hentbolcuların babalarının eğitim düzeyine göre spora katılım alt boyutlarından Başarı, Fiziksel Uygunluk, Takım Ruhu, Arkadaşlık ve Eğlence alt boyutlarında anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$, **Tablo 11**). Toplumumuzda babanın karar verme noktasındaki konumunun çocuğun spor etkinliklerine katılımını ve branş tercihinin etkilediği düşünülebilir. Pepe’nin 2001 yılında yapmış olduğu “Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Sosyo-Ekonomik Seviyelerinin Araştırılması” çalışmasında spora katılımın anne ve babanın eğitim düzeyinden etkilendiğini belirlemiştir (124). Bu sonuç çalışmamızda anne ve baba eğitim düzeyinde meydana gelen sonuç ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca hentbolcuların babalarının eğitim düzeyi alt grupların ikili karşılaştırılmalarında ise Başarı boyutunda; Okuryazar-Üniversite ve Okuryazar-Ortaokul, Fiziksel Uygunluk alt boyutunda; Okuryazar- Üniversite ve İlkokul-Üniversite, Arkadaşlık alt boyutunda; Okuryazar-Üniversite, Eğlence alt boyutunda; Okuryazar- Üniversite ve İlkokul-Üniversite, Hareket Etme alt boyutunda; İlkokul-Lise gruplarında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Eğitim düzeylerine göre anlamlılık görülmesi eğitim arttıkça bilinçlenme ve duyarlılaşmanın arttığını bunun da spor katılımına olumlu katkı yaptığını göstermektedir. Watkins ve Regmi'nin (1939) yaptığı çalışmada spora katılımın ailelerin eğitim düzeyiyle ilişkili olduğunu bulmuşlardır (113). Bir başka

çalışmada Anne ve baba eğitim düzeyinin yüksek olduğu ailelerde, çocukların fiziksel olarak daha aktif olmalarına ve televizyon başında daha az zaman geçirmelerine yol açtığı, bunun yanı sıra, bu ailelerdeki çocukların spor kulüplerine aktif olarak katılımına yol açtığı saptanmıştır. (126) Bu sonuçlar çalışmamızla benzerlik göstermektedir.

Hentbolcuların ebeveynlerin (anne ve babalarının) eğitim düzeyinin yaşam doyum puanları üzerindeki istatistiksel sonuçlara bakıldığında sadece anne ve baba eğitim düzeyine göre yaşam doyum puanları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$, **Tablo 24, 25**). Sonucun böyle çıkmasında anne ile daha fazla vakit geçirilmesinden, babanın ise çocukla olan diyalogu, ilgilenme durumunun çocukta farkındalık yarattığı düşünülebilir.

Hentbolcuların ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre spora katılım alt boyutları arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığı test edilmiş ve Arkadaşlık, Eğlence, Yarışma ve Hareket Etme boyutlarında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($p<0,05$, **Tablo 12**). Grupların ikili karşılaştırılmalarında ise; Eğlence ve Yarışma alt boyutunda 750 TL ve altı ile 751-1500 TL grubunda; Arkadaşlık ve Hareket alt boyutunda da 750 TL ve altı ile 1501-2500 TL gruplarında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,0125$). Arkadaşlık, Eğlence ve hareket boyutlarının anlamlı olması ekonomik gelire göre çocukta sportif etkinliğe gerek amaçlı olarak spor yapmak niyetiyle yani hareket etmek, eğlenmek ve arkadaş edinmek için gerekse de stres atmak eğlence amacıyla katıldığı bu durumun böyle anlamlandırmış olabileceği ihtimalini meydana getirmektedir.

Hentbolcuların ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre yaşam doyum puan ortalamaları arasında bulunan fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$, **Tablo 26**). Maddi gelir rahat ve mutlu bir hayatın habercisi olduğu için doyum kavramını pozitif yönde etkileyebilir çünkü gelir durumu erişmeme sorununu ortadan kaldırdığı için insanları mutlu kılabilir. Bu varsayımlardan yola çıkarak çalışma sonuçlarımızın genel varsayımlara uyumlu olduğu görülmektedir. Ayrıca grupların ikili karşılaştırılmalarında 750TL ve altı- 1501-1750TL; 750TL ve altı - 2501 TL ve üzeri grupları arasında yaşam doyum puanları açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p>0,0125$). Diener (1996) sosyo-ekonomik durumun, yaş ve

cinsiyete göre öznel iyi oluşla nispeten daha güçlü ilişkiler gösterdiğini ve iyi oluşun belki de en güçlü sosyo-yapısal yordayıcısının gelir ve sosyal statü olduğunu belirtmektedirler (125). Akandere (2009), sosyal çevre ve ekonomik durumun spora başlamada ve sporcu başarısı üzerinde etkili olduğu tespit etmiştir (126). Larsen (2000) ve Seabra (2007), toplumlarda bireylerin spora katılımı ve bunu düzenli olarak devam ettirmesi ile sosyo-ekonomik düzey arasında ilişki olduğu vurgulanmıştır. Çalışmalar, gelir düzeyi orta ve yüksek olan ailelerin çocuklarının, gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarına göre daha fazla spora aktif katılım gerçekleştirdiklerini ve bunu sürdürebildiklerini göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi sınıflandırıldığında daha çok orta düzeyde gelire sahip oldukları bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen bu bulguya göre ailenin gelir düzeyi arttıkça öğrencinin spora katılımı artmaktadır (127, 134). Kılıçgil'in (1998) araştırmasına göre ise ailenin gelir düzeyi, bireyi yönlendirdikleri branşı belirlemede etkili olmaktadır. Ekonomik gücü olan aileler çocuklarını çeşitli alanlarda daha çok desteklemektedir. Ekonomik gücü az olan ailelerin çocukları ya spor yapmaya vakti bulamamakta ya da imkânları olmamaktadır. Çünkü çocuk ailesine ekonomik anlamda destek veya yardım için uğraşmaktadır. Bu durum da çocuğun spordan uzaklaşmasına sebep olmaktadır (128). Literatürdeki çalışmalar aylık gelir değişkeni bulgumuzla paralellik göstermektedir.

Hentbolcuların kardeş sayılarına göre spora katılım alt boyutlarında Başarı, Fiziksel Uygunluk, Takım Ruhu, Arkadaşlık, Eğlence, Yarışma, Beceri Gelişimi ve Hareket Etme alt boyutlarında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,05$, **Tablo 13**). Kardeş sayılarına göre spora katılım alt boyutlarında ikili karşılaştırılmalarında da anlamlı fark bulunmuştur. Hentbolcuların kardeş sayıları bakımından spora katılım oranları arasında anlamlı fark çıkması kardeşi olan öğrencilerin paylaşma, takım ruhu, eğlence gibi duyguların farkına kardeşleri ile birlikte oyun oynadıkları zamanlarda varmış olmalarından kaynaklanmış olabilir. Bir başka ifade ile kardeşe sahip olup-olmama durumu ya da kardeş sayısının, birlikte oyun formunu yaşamaktan ve arkadaşça hareket etmeden dolayı spora katılımlarını etkileyebilir. Taylı (2007), çalışmasında kardeş sahibi olup-olmamanın birlikte ve işbirlikçi oyundaki arkadaş sayısı üzerinde sonucunu istatistiksel olarak anlamlı fark bulmamıştır (129). Taylı'nın sonuçları araştırma bulgularımızla zıtlık teşkil etmektedir.

Hentbolcuların sahip olduğu kardeş sayısına göre yaşam doyum puan dağılımları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$, **Tablo 27**). Grupların ikili karşılaştırılmalarında ise Kardeşi olmayan-4 Kardeşi olan, Kardeşi olmayan-5 Kardeşi olan, 1 ve 4 kardeşi olan, 1 ve 5 Kardeşi olan, 2 ve 5 Kardeşi olan, 3 ve 5 Kardeşi olan gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,0083$). Kardeş sayısının doyum kavramı ile paralel olduğu düşünülmektedir. Çünkü kardeşi kıskanma veya kardeşi sevme gibi durumların ister istemez yaşam doyumlarına etki edebilmektedir.

Hentbolcuların milli takım gelişim kamplarına dahil olma durumlarına göre spora katılım alt boyut puanlarının dağılımlarında “Başarı” alt boyutunda anlamlı fark görülmüştür (**Tablo 14**). Bu durumdan Türk Milli Hentbol Takımına katılmanın genel anlamda bu yaş grubu için başarılı olmak, dikkat çekmek gibi bazı ön planda olma eğilimlerinden ötürü spora katılımı etkilediği sonucu çıkarılabilir.

Milli gelişim kamplarına katılımlarına göre yaşam doyum puanlarına arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p > 0,05$, **Tablo 28**). Sonucun bu şekilde çıkması örneklem grubu içerisinde milli takım gelişim kamplarına katılmış olan sporcu sayısını azlığından kaynaklanabilir. Çünkü Milli takım ortamında yer almanın, iyi veya kötü motivasyonun yaşam doyumunu etkileyebilen bir etken olarak düşünülebilir.

İlköğretim hentbolcuların ileride seçmek istedikleri mesleklerine göre spora katılım alt boyutları arasında yalnızca “Eğlence” alt boyutunda anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($p < 0,05$ **Tablo 15**). Çalışmada katılımcıların ileride seçmeyi planladığı meslekleri incelendiğinde sporculardan seçilen çalışma grubunda grup içinde sporcu olmak isteyenlerin oldukça küçük bir orana denk geldiği görülmektedir. Sporcu olmak isteyenlerin azlığı ve spora katılma durumlarını göz önünde bulundurursak meslek seçiminin eğlence boyutunun anlamlı olmasını etkilemiş olabileceği düşünülebilir.

İlköğretim hentbolcuların mesleklere göre yaşam doyum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$, **Tablo 29**). Anlamlı fark bulunmamasının nedeni çocukların, ileride seçmeyi düşündükleri mesleklerin getirilerini ve yaşamlarına katkısını düşünmedikleri, yeteri kadar bilgiye sahip olmadıkları ihtimalinden kaynaklanabilir. Kendi mesleğinin faydasını bilen bir çocuğun daha

mutlu ve umutlu olma durumu yaşam doyumuna yansiyabilir. Mesleklere göre yaşam doyum puanlarında anlam bulunmamasının bir diğer sebebi de ailelerin yönlendirmeleri olabilir. Topkaya ve Serbes tarafından ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada ailelerin eğitim düzeylerinin ve mesleklerinin çocuğunun hangi spor branşını seçeceğini belirlemede önemli farklar bulmuşlardır (130). Araştırmalarının sonucuna göre lise ve üniversite eğitimine sahip aileler çocuğunu öncelikle yüzme sporuna yönlendirirken, ilk/ortaokul eğitimine sahip aileler öncelikli futbol branşına yönlendirmektedir. Yine Demir'in (1996) yaptığı çalışmada çocukların spora yönelmesinde ailenin birincil etken olduğu ve çocuğu yönlendirmenin de anne-babanın eğitim düzeyine paralel olduğu belirlenmiştir (131). Ortaya çıkan bu durumlar varsayımlarımızı destekler niteliktedir.

Hentbolcuların katılım motivasyonu puanları ile yaşam doyumu puanları arasındaki ilişkiyi saptamak için yapılan korelasyon sonucunda, katılım motivasyonunun "Eğlence" ve "Beceri Gelişimi" alt boyutları dışındaki bütün alt boyutları ile yaşam doyum puanları arasında çok zayıf, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür (**Tablo 30**). Bu sonuç farklı nedenlerle spora katılan hentbolcuların bu spor branşını yapmaya başladıktan sonra yaşam doyumlarında çok az bir oran da olsa düşüş meydana geldiğini göstermektedir. Aslında spora katılan hentbolcuların yaşam doyum puanlarının daha yüksek olması beklenmektedir. Ancak çalışmamızda beklenen sonucun aksi yönde bir sonuç ortaya çıkmıştır. Bu sonuç hentbolun diğer sporlara göre popüler bir spor olmaması, seyircinin az olması, tanınırlığının ve yaygınlığının az olması, amatör ve profesyonel liglerinin yetersiz olması gibi birçok olumsuz durumdan zamanla hentbola katılan öğrencilerin etkilenmesi ve bu olumsuz etkilenmelerinin hentbolcuların yaşam doyumlarına da yansımalarını göstermektedir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu araştırma ilköğretim okulları ikinci kademedeki okuyan hentbolcuların spora başlama nedenleri ve yaşam doyumlarını bazı değişkenlere göre incelemek amacıyla yapılan bu araştırmaya ilişkin sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

Birinci Düzey Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar

- 11-14 yaş grubu hentbolcular spora katılım alt boyutlarının en yüksek aritmetik ortalama puanlarının “eğlence” alt boyutunda olduğu bulunmuştur.
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların cinsiyetlerine göre spora katılım alt boyutlarından sadece “hareket” alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p < 0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların yaşlarına göre spora katılım alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p > 0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların yaşadıkları bölgelere göre spora katılım alt boyutlarından “başarı”, “fiziksel uygunluk”, “takım ruhu”, “arkadaşlık”, “eğlence”, “yarışma”, “beceri gelişimi” ve “hareket etme” alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p < 0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların spor yaşına göre spora katılım alt boyutlarından sadece “Başarı”, “Fiziksel Uygunluk”, “Takım Ruhu”, “Arkadaşlık”, “Yarışma” alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p < 0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların sınıflarına göre spora katılım alt boyut puanları arasında “Yarışma” alt boyutunda anlamlı düzeyde fark vardır ($p < 0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların ebeveynlerinin yaşama durumuna göre spora katılım alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p > 0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların ebeveynlerinin birlikte yaşama durumlarına göre spora katılım alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p > 0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların annelerinin eğitim durumlarına göre spora katılım alt boyutlarından “Fiziksel Uygunluk”, “Takım Ruhu”,

“Arkadaşlık”, “Yarışma” ve “Hareket Etme” alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).

- 11-14 yaş grubu hentbolcuların babalarının eğitim durumlarına göre spora katılım alt boyutlarından “Başarı”, “Fiziksel Uygunluk”, “Takım Ruhu”, “Arkadaşlık”, “Eğlence”, “Yarışma” ve “Hareket Etme” alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların ailelerinin aylık gelirlerine göre spora katılım alt boyutlarından “Arkadaşlık”, “Eğlence”, “Yarışma” ve “Hareket Etme” alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların kardeş sayılarına göre spora katılım alt boyutlarından “Başarı”, “Fiziksel Uygunluk”, “Takım Ruhu”, “Arkadaşlık”, “Eğlence”, “Yarışma”, “Beceri Gelişimi” ve “Hareket Etme” alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların milli takım gelişim kamplarına katılımlarına göre spora katılım alt boyut puanları arasında “Başarı” alt boyutunda anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların seçmek istedikleri mesleklere göre spora katılım alt boyutlarından sadece “eğlence” alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).

İkinci Düzey Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar

- 11-14 yaş grubu hentbolcuların yaşam doyumu ortalama puanlarına ($X=22,175$) göre hentbolcuların yaşam doyumlarının orta düzey olduğu sonucu bulunmuştur.
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların cinsiyetlerine göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p>0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların yaşlarına göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p>0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların bölgelere göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların spor yaşlarına göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p>0,05$).

- 11-14 yaş grubu hentbolcuların sınıflarına göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p>0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların annelerinin yaşama durumuna göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların babalarının yaşama durumuna göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p>0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların ebeveynlerinin birlikte yaşama durumlarına göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p>0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların annelerinin eğitim durumlarına göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların babalarının eğitim durumlarına göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların ailelerinin aylık gelirlerine yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların kardeş sayılarına göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark vardır ($p<0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların milli takım gelişim kamplarına katılımlarına göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p>0,05$).
- 11-14 yaş grubu hentbolcuların seçmek istedikleri mesleklere göre yaşam doyumları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur ($p>0,05$).

Üçüncü Düzey Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar

11-14 yaş grubu hentbolcuların spora katılım motivasyonunun alt boyutlarından “Başarı”, “Fiziksel Uygunluk”, “Takım Ruhu”, “Yarışma” ve “Hareket Etme” boyutları ile yaşam doyumları arasında çok zayıf, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak 11-14 yaş hentbolcular spora eğlenmek amacı ile katılıp, yaşam doyumları orta düzeyde olup, spora katılım amaçları ile yaşam doyumları arasında çok zayıf negatif yönlü bir ilişki mevcuttur.

6.2. Öneriler

Çalışma sonucu elde edilen veriler ışığında aşağıda çeşitli öneriler sunulmuştur:

- Spor alt yapısının oluşmasına spora başlama yaşı büyük etki etmektedir. Özellikle sporcu sayısı az olan hentbolun sporcu alt yapısının yaygınlaşması için alanları çocukların ihtiyacına cevap verecek ve çocukları hentbola çekecek şekilde düzenlenmelidir.
- Çalışma sonucu ortaya çıkan milli takımlara katılma durumunda ortaya çıkan anlamsızlık nedeniyle spor kampları tabana yayılabilir, spor tanıtımları görsel ve bilimsel argümanlarla desteklenebilir.
- Sporun rehberlik yönü ön plana çıkarılabilir sporculara meslek tercihinden önemli diğer kararlarına kadar yardımcı olunabilir bu desteğin sağlanacağı çocuğa ve ailesine hissettirilebilir.
- Spora başlama noktasında mutluluk durumunun oluşması için gerektiği yerde gerekli müdahaleyi yapabilme kapasitesine sahip olmaları gereken Beden Eğitimi Öğretmenleri veya sporun gelişmesi için çalışan diğer spor uzmanları gerek eğitim müfredatında gerekse gelişim kurslarında çocukların yaşlarına uygun detaylı pedagojik, sosyolojik ve psikolojik eğitim alabilirler.
- Çocuklara veya velilere katılım motivasyonunun alt ölçekleri ile ilgili sağlam dönütler yapılabilir arkadaşlık, başarı, hareket etme, fiziksel uygunluk v.s. olumlu sonuçları hissettirilebilir ve yaşattırılabilir.
- Yaşam Doyumu konusunda demografik bilgilerin sayısı ve çeşitliliği artırılabilir farklı değişkenlerin olası etkileri gözlemlenebilir. Böylece daha geniş bir sahaya müdahale hakimiyet sağlanmış olur.
- Yaşam Doyumu konusundaki çalışmalar özendirilerek artırılabilir. Çünkü sporun mutluluk etkisinin ve diğer alanları pozitif olarak etkilediğinin kanıtlarla gösterilmesi büyük faydalar sağlayacaktır.

Araştırmaya konu olan alanla ilgili çalışmaların sayısı arttıkça yaşam doyumu ve spora katılım ile ilgili mevcut durum geliştirilerek daha kesin ve etkili veriler elde edilebilir.

KAYNAKLAR

- 1-Rocher, G. (1968). Introduction a La Sociologie Generale Le Changement Social, Paris, Editions, HMH.
- 2- Black, C. E. (1989). (Çev. F. Gümüş), Çağdaşlaşmanın İtici Güçleri, Ankara: V Yayınları, 2.Baskı.
- 3- Zorba, E. (2001). Fiziksel Uygunluk. Muğla:Gazi Kitapevi.
- 4-Özer, D. S., Özer, M. K. (2001). Çocuklarda Motor Gelişim, Geliştirilmiş 2. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- 5-Yumuturuğ S., Sungur, T. (1980). Hijyen-Koruyucu Hekimlik. A.Ü.T.F.
- 6- Kurtoğlu, T. (2006). Halkın Yerel Yönetimlerden Spor Hizmetleri Konusunda Beklentileri. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi
- 7-Kotzamanidis, C., Papadopoulos, C., Giauroglou, A. (1989). Kinematic-Dynamic Analysis of the Support Phase in Different Throws of Handball. Biomechanics in Sport, V, p.212-225
- 8-Sevim, Y. (1997), Hentbol-Teknik-Taktik. Ankara: Beden Eğitimi ve Spor Yayınları.
- 9-Meb (1991). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği. Ankara. Erişim: http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2336_0.html Erişim Tarihi: 10.11.2011
- 10-Toplumsal Boyutlarıyla Spor. Erişim Tarihi: 10.11.2011. <http://www.sporbilim.com/?s=detay&id=138>
- 11-Yılmaz V. Çocuk Sporlarında Katılım Motivasyonu. Erişim tarihi: 10.11.2011. <http://www.atletik.org/ABTD-makaleler/makale-abtd0343-sayi46-sayfa26cocuk%20sporlarında%20katilim.htm>.
- 12-JH, Penny M. Cultural influence in youth's motivation on physical activity. J Sport Behav. 2004; 27: Issue 4.
- 13-Hausenblas H.A., Brewer B.W., Van Raalte J.L. Self-presentation and exercise. J Appl Soc Psychol 2004; 16 (3): 1-12.
- 14- Aksayan, S., Yıldız, A., Ergün, A. (1998). Huzurevinde ve Evde Yaşayan Yaşlıların Umutsuzluk Düzeyleri. I.Ulusal Evde Bakım Kongresi.

- 15-** Tutkun, E. (2002). Samsun İli İlköğretim Çağı Çocuklarının Yetenek Seçim Yönteminin Geliştirilmesi. Doktora Tezi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- 16-**Neurgarten, B. L., Havinghurt R. J., Tobin, S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of Gerontology*.
- 17-**Diener, E., Suh, E., Oishi, S., Lucas, R., Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*.
- 18-**Hong, S. M., Giannakopoulos, E. (1994). The Relationship Of Satisfaction With Life To Personality Characteristics. *Journal of Psychology Interdisciplinary*. Sep 94, Vol. 128 Issue 5,s.547
- 19-**Triandis, H.C. (2000). Culturel Syndroms and Subjective Well-being. In. Ed Deiner and Eunkook M. Suh, eds. *Culture And Subjective Well-being*. A Bradford Book.
- 20-**Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*.
- 21-**Diener, E., Sukhi, E., Oishi, S. (1997). Recent findings on subjective well-being. *Indian Journal of Clinical Psychology*
- 22-**Bıçakçı, U. (2001). *Paradigma ve Yaşam Kalitesi*. İstanbul. Sistem Yayıncılık.
- 23-**Türk Dil Kurumu. Erişim: 11.04.2011, <http://tdkterim.gov.tr/bts/>.
- 24-**Gökçe, B., (1996). *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kuramlar*. Ankara.
- 25-**Fitcher, J., (1996). *Sosyoloji Nedir?* (Nilgün Çelebi, çev.). Ankara.
- 26-**Aslatürk, Z., Amman, T., (1999) *Sosyoloji*. İstanbul.
- 27-**Yıldız, D. (1979). *Türk Futbol Tarihi*. İstanbul: Eko Matbaası.
- 28-**Şahin, M. (1998). *Spor Ahlakı ve Sorunları*. Ankara: Evrensel Basımevi.
- 29-**Güven, Ö., (1999). *Türklerde Spor Kültürü*. Ankara: AKM Başkanlığı Yayınları
- 30-**Konter, E., (2004) *Antrenörlük ve Takım Psikolojisi*. Ankara: Palme Yayıncılık.
- 31-**THF. Uluslararası Hentbol Oyun Kuralları Erişim: 13.04.2011 <http://www.thf.gov.tr/Dosyalar/file/uluslararasıhentboloyunkurallari.PDF>.
- 32-**Fişek N. (1985). *Halk Sağlığına Giriş*. Ankara: Çağ matbaası
- 33-**Fişek, K. (1980). *Spor Yönetimi-Dünya'da-Türkiye'de*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. S. 9-34-35

- 34-**Amman T.M., (2000). Spor Sosyolojisi. Sporda Sosyal Bilimler Der. İstanbul: Alfa Yayınları
- 35-**Keten, M. (1993). Türkiye’de Spor. Ankara: Polat Yayınları.
- 36-**Alpman, C. (1972). Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyu Gelişimi. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi
- 37-**Gümüş, A. (1990). Kırkpınar Güreşleri. Ankara: GSGM Yayını
- 38-**Bilge, N. (1988). Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları No:1095, 17-36
- 39-**Fişek, K. (1983). Spor Yönetimi. Ankara: A.Ü. SBF Yayınları
- 40-**Akyüz, Y. (1994). Türk Eğitim Tarihi. İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.
- 41-**Atabeyoğlu, C. (1985). Spor Tanzimattan Önce Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi. İletişim yayınları, 1474-1479
- 42-**Kahraman, A. (1995). Osmanlı Devleti’ de Spor. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları No:1697, 638, 640, 641
- 43-**Hentbol nedir? Erişim: thf.gov.tr. Erişim Tarihi:13.04.2011
- 44-**Gsb-Kastamonu. Erişim Tarihi: 17.10.2011
http://kastamonu.gsb.gov.tr/IlMudurluguDokumanlari/osf_brans_yas_gruplari.pdf,
- 45-**Uluslararası Okul Sporları Federasyonu. Dereceler. Erişim: 15 Ekim 2011, (<http://www.isfsports.net/sports/default.asp?id=213>)
- 46-**Kocaekşi, S. (2005). Başarılı ve Başarısız Hentbol Takımlarında Grup Saldırganlığı Ve Etki Eden Değişkenler İle Başarı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi Yüksek Lisans Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- 47-** Guillet, E., Sarrazin, P., Carpenter, P. J., D. Trouilloud & F. Cury Predicting persistence or withdrawal in female handballers with social exchange theory International Journal of Psychology Volume 37, Issue 2, 2002.
- 48-** Stornes, T., Edvin, B. (2010). Sportspersonship and Perceptions of Leadership: An Investigation of Adolescent Handball Players' Perceptions of Sportspersonship and Associations With Perceived Leadership European Journal of Sport Science Volume 2, Issue 6, 2002
- 49-**Kocaekşi S. (2010). Hentbol Bayan Milli Takımında Zaman Değişimi ve Performansın Grup Saldırganlığı, Sportif Kendine Güven, Öz-Yeterlik, Hedef

Yönelimi Ve Yarışma Kaygısı Üzerine Etkisi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara

- 50-**Wang Bin (2003). Experimental Research on Cognitive and Intuitive Decision-making of Female Players in Simulated Handball Situation. Journal of Shanghai Physical Education Institute
- 51-**Çağlar E. (1999). Spor Bilimleri Dergisi. Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri ve teknolojisi Yüksekokulu Ankara
- 52-**Öztürk, F., Efe, M., Koparan Ş. (2007). 14-16 Yaş Grubu Kızlarda Hentbol Çalışmalarının Sosyal Yetkinlik Beklentisi Ve Atılganlık Üzerine Etkisi Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences 2007, 18 (4),
- 53-**Veenhoven, R. (1996). The Study of Life Satisfaction. In: W. E. Saris, R. Veenhoven, A. C. Scherpenzel, B. Butting (Eds). A Comparative Study Of Satisfaction With Life in Europe P. P. 11-48. Eötvös University Press.)
- 54-**Budak, S. (2000). Psikoloji Sözcüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- 55-**Onur, B. (1997). Gelişim Psikolojisi. Yetişkinlik Yaşlılık Ölüm. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları
- 56-**Yetim, Ü. (1991). Kişisel Projelerin Organizasyonu ve Örüntüsü Açısından Yaşam Doyumu. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- 57-**Positive Psychology Center. (2007). Well Being & Satisfaction. Erişim: 15 Ağustos 2011 <http://www.ppc.sas.upenn.edu/teachingwellbeing.htm>
- 58-**Allain, T.J., Matenga, J. A. (1996). Determinants of Happiness and Life Satisfaction in Elderly Zimbabweans. Cent Afr J Med 1996; 42 (11)
- 59-**Peterson, C., Park, N., Seligman, M.E.P. (2005). Orientations to happiness and life satisfaction. Journal of Happiness Studies.
- 60-**Keser, A. (2003). Çalışmanın Anlamı, İnsan Yaşamındaki Yeri ve Yaşam Doyumu Üzerine Bir Uygulama. Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- 61-**Rask, K., Kurki, P., Laippala, P. (2002). Adolescent subjective well-being and realized values. J Adv Nurs, 38: 254-263.
- 62-**Myers, J. E., Sweneey, T.J., Witmer, J.M. (2004). İyi Hali Çalışma Kitabı. (F. Korkut, çev.). Ankara: Anı Yayıncılık

- 63-**Dorahy, M.J., Lewis, C.A., Schumaker, J.F., ve diğ erleri. (2000). Depression and life satisfaction among Australian, Ghanaian, Nigerian, Northern Irish, and Swazi University Students. *J Soc Behav Pers*, 15:569-580.
- 64-**Diener, E., Seligman, M.E.P. (2004). Beyond money: Toward an economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest*, 5:1-31.).
- 65-**Gündoğ ar, D., Gül, S.S., Uskun, E., Demirci, S., Keçeci, D. (2007) Üniversite Öğrencilerinde Yaş am Doyumunu Yordayan Etkenlerin İncelenmesi. *Klinik Psikiyatri*.
- 66-**Khakoo, I. G., (2004). *Quality of Life: Satisfaction & Its Subjective Determinants*. University of Michigan.
- 67-**Dockery, A., (2004). *Happiness, Life Satisfaction and The Role of Work: Evidence from Two Australian Surveys*, Unpublished Mimeo).
- 68-**Judge, T. A., Boudreau, J. W., Bretz, R. D. (1994). Job and life attitudes of male executives. *Journal of Applied Psychology*, 79, 767-7
- 69-**Dastmalchian, A. B., Adamson, R. (1991). *The Climate of Workplace Relations*. London.
- 70-**Iverson, R. D., Roy, P. (1994). A Causal Model of Behavioural Commitment: Evidence from a Study of Australian Blue-Collar Employees”, *Journal of Management*, 20 (1).
- 71-**Erwin, P. J., Iverson, R. D. (1994). “Strategies in Absence Management”, *Asia Pacific Journal of Human Resources*.
- 72-**Nadkarni, S., Stening, B.W. (1989). “Human Resource Management in Remote Communities”. *Asia Pasific Human Resource Management*.
- 73-**Martin, T.N., (1979). “A Contextual Model of Employee Turnover Intentions”. *Academy of Management Journal*, 22, ss.313-324).
- 74-**Schmitter, C. (2003). *Life Satisfaction in Centenarians Residing in Long-Term Care*. Erişim: 21.02.2003
<http://www.mmhc.com/articles/NHM9912/cutillo.html>.
- 75-**Andrews, F. M., Withey, S. B. (1974). Developing measures of perceived life quality. *Social Indicators Research*. 1974, /, 1-26.
- 76-**Andrews, F. M., & Crandall, R. (1976). The validity of measures of self-reported well-being. *Social Indicators Research*. 1976, 3. 1-19.

- 77-**Flanagan, J.C. (1978). A research approach to improving our quality of life. *American Psychologist* 1978, 33:138-147.
- 78-**Aydın, K. (2004). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri Ve Tükenmişliği Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi Aksaray İl Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- 79-**Köker, S. (1991). *Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- 80-**Özdevecioğlu, M. (2003). *İş Tatmini ve Yaşam Tatmini Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*. 11. Ulusal Yönetim Organizasyon Kongresi: 22-24 Mayıs 2003, Afyon.
- 81-**Özmete, E. (2004). *Ailelerin Öznel Refah Düzeylerine İlişkin Bir Değerlendirme*. Ankara: Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. *Aile ve Toplum Dergisi*. Sayı:7, Cilt:2, Yıl:6, Nisan-Haziran.
- 82-**Doruk, Ç. N. (2008). *Organizasyonlarda İş-Aile ve Aile-İş Çatışmalarının Bireylerin Performansları Üzerine Etkisinde İş ve Yaşam Tatmininin Rolü*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- 83-**Iverson, R.D., Maguire, C. (2000). The Relationship Between Job and Life Satisfaction. *Human Relations*, 53(6), 807-839.
- 84-**Wilensky, H. L.,(1960). Work, careers and social itegration. *International Social Science Journal*, 12, 543-560
- 85-**Tait, M., Padgett, M.Y., Baldwin, T.T. (1989). A Reevaluation of the Strengt of the Relatiionship of the Gender Effects as a Function of the date of the Study. *Journal of Applied Pyschology*, 45, 168-175.
- 86-**Carlson, D. S., Kacmar, K. M., Williams, L. J. (2000). Construction and initial validation of a multidimensional measure of work–family conflict. *Journal of Vocational Behavior*. 249–276.
- 87-**Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., Griffen, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-
- 88-**Yetim, Ü. (2001). *Toplumdan Bireye Mutluluk Resimleri*. İstanbul: Bağlam Yayınları.

- 89-Kozma, A. ve Stones, M.J (1980).** The measurement of happiness. Development of the memorial University of Newfoundland Scale of Happiness. *Journal of Gerontology*.
- 90-Braun, P.M.W. (1977) .** Psychological well being a n d location in t h e social structure. Doctoral dissertation University of Southern California.
- 91-Bower, G.H. (1981).** Mood and Memory. *American Psychologist*. 36,
- 92-Yiğit, H. (2010).** Ergenlerin Benlik Saygılarının Yaşam Doyumu Ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- 93-Dönmez, M. (2007).**Meslek Lisesi Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerine Göre Yaşam Doyumu Ve Duyguları İfade Etme Eğilimlerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans
- 94-Hilooğlu, Ş. (2009).** İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Zorbaca Davranışlarını Yordamada Sosyal Beceri Ve Yaşam Doyumunun Rolü. Yüksek Lisans Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana
- 95-Oktan, V. (2008).** Üniversite Sınavına Hazırlanan Ergenlerin Psikolojik Sağlamlıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- 96-Aydemir, D. (2009).** Görme Engelli Türk Ergenlerde Yaşam Doyumunu Yordayan Etmenler. Yüksek Lisans, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- 97-Kırtıl, S. (2009).** İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeyleri İle Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Dokuz Eylül Üniversitesi • Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- 98-Yıldız, M., A.(2010).** Sokakta Çalışan Ve Çalışmayan İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Benlik Saygısı, Yaşam Doyumu Ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi (Diyarbakır ili örneği), Yüksek Lisans. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- 99-Eryılmaz, A. (2009).** Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Güz.

- 100-**Eryılmaz, A. (2011). Ergen Öznel İyi Oluşunun, Öznel İyi Oluşu Arttırma Stratejilerini Kullanma ile Yaşam Amaçlarını Belirleme Açısından İncelenmesi, *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*
- 101-**Gould, D. (1980). Sport psychology in the 1980s: Status, direction and challenge in youth sport research. *J Sport Psychol* 1982; 4: 126-40.
- 102-**Sit, C.H., Lindner K.J. (2006). Situational state balances and participation motivation in youth sport: A reversal theory perspective. *Br J Educ Psychol* 2006; 76: 369-84
- 103-**Harter, S. (1978).Effectance motivation reconsidered. *Human Development* 1978; 21: 34-64.
- 104-**Weiss, M.R., Chaumeton N. (1992).Motivational Orientations in Sport. In: Horn TS, ed. *Advances in Sport Psychology*. Champaign: Human Kinetics Publishers; 1992. p. 61-91.
- 105-**Bakker, F.C., Whiting H.T., Van Der B.H. (1980). *Sport Psychology: Concepts and Applications*. New York: John Wiley and Sons; 1990.
- 106-**Gill, D.L., Gross, J.B., Huddleston, S. (1983). Participation motivation in youth sports. *Int J Sport Psychol* 1983; 14: 1-14.
- 107-**Sapp, M., Haubenstricker, J. (1978). Motivation for joining and reasons for not continuing in youth sports programs in Michigan. The American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance National Conference, Kansas City, Missouri. April 7; 1978.
- 108-**Kolt, G.S., Kikby, R.J., Bar-Eli, M., Blumenstein, B., Chadha, N.K., Liu J, et al. (1999). A Cross-cultural investigation of reason for participation in Gymnastics. *Int J Sport Psychol* 1999; 30: 381-98
- 109-**Karasar, N. (1984). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd.
- 110-**Çelebi, M. (1993). ODTÜ Fiziksel Aktivite Kulüplerinde Bulunan Lider Tipleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- 111-**Oyar, B. Z., Aşçı F. H., Çelebi M., Mülazımoğlu, Ö. (2001). Spora Katılım Güdüsü Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*

- 112-Köker, S. (1991).** Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- 113-Kazak, O. (2007).** 9-14 Yaş Arasındaki Çocukların Spora Katılım Nedenlerinin Değerlendirilmesi- Kütahya İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- 114-Şirin, F., Çağlayan H. Çetin, M. İnce A. (2008).** Spor yapan lise öğrencilerinin spora katılım Motivasyonlarına etki eden faktörlerin belirlenmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt2, Sayı2, 2008
- 115-Salguero, A., Gonzalez-Boto, R., Tuero, C., Marquez, S., (2004).** “Relationship between perceived physical ability and sport participation motives in young competitive swimmers”. Journal of Sports Medicine and Physical Fitness.
- 116-Brodkin, P., Weis, M.R., (1990).** “Developmental differences in motivation for participating in competitive swimming. Journal of Sport and Exercise Psychology
- 117-Demirel, S. (2004).** Kendini Yaralama Davranışı İle Yaşam Doyumu, Depresyon Ve İntihar Olasılığı Arasındaki İlişkinin Sosyal Ve Psikiyatrik Açından Değerlendirildiği Bir Çalışma. Etik Yayınları: Ankara
- 118-Altay, B., Aydın, İ., Avcı. (2009).** Huzurevinde Yaşayan Yaşlılarda Özbakım Gücü Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki” Dicle Tıp Dergisi 2009 Cilt 36.
- 119-Pınar, R., Çınar, S. (2001)** Huzurevi ve huzurevi dışında yaşayan yaşlıların yaşam doyumları farklı mı? Türk Hemşireler Dergisi.
- 120-Erdem. N., Karabulutlu, E., Okanlı, A, Tan M. (2004).** Hemodiyaliz hastalarında umutsuzluk ve yaşam doyumu. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi.
- 121-Bakış, E., Çınar, S. (2007).** Huzur evlerinde yaşayan bireylerde özbakım gücü ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. Hemşirelik Forumu.
- 122-Çivitci, N., Çivitci, A. ve Fiyakalı, N.C. (2009).** Anne-babası boşanmış ve Boşanmamış Olan Ergenlerde Yalnızlık ve Yaşam Doyumu. Kuram ve uygulamada Eğitim Bilimleri
- 123-Sastre, M.T.M., Ferriere, G. (2000).** Family “decline” and the subjective well-being of adolescents. Soc Indicators Res 49:6982.

- 124-**Pepe, K. (2001). Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Sosyo-Ekonomik Seviyelerinin Araştırılması. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 21.
- 125-** Diener, E., Diener, C. (1996). Most people are happy. Psychological Science.
- 126-**Akandere, M. (2009). Erkek Maratoncularda Sosyal Çevre ve Ekonomik Durumun Spora Yönelmeye Etkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
- 127-**Larsen, P.G., McMurray, R.G., Popkin, B.M., (2000). Determinants of Adolescent Physical Activity and Inactivity Patterns, Pediatrics,105:6,
- 128-** Kılıçgil, E. (1998). Sosyal Çevre-Spor İlişkileri (Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama), Bağırhan Yayın Evi Ankara, 1998.
- 129-**Taylı, A. (2007). Kardeş Sahibi Olup Olmama Durumunun Okul Öncesi Dönemdeki Sosyal Oyuna Etkisi. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 7, Sayı 1
- 130-**Özdiñç, Ö. (2005). “Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri”, Spormetre Dergisi, 3 (2), Ankara.
- 131-**Demir, A. (1996). 7-14 Yaş Grubu Çocuklarının Spora Yönlendirilmesinde Etki Eden Faktörler. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- 132-**Scanlan, T.K., Stein, G.L., and Ravizza, K., (1989). “An in-depth Study of Former Elite Figure Skaters: II. Sources of Enjoyment”, Journal of Sport and Exercise Psychology”.
- 133-**Barber, H., Sukhi, H., (1999). “The influence of parent-coaches on participant motivation and competitive anxiety in youth sport participants”. Journal of Sport Behavior, 22 (2), pp. 162-180, 1999.
- 134-**Seabra, A.F., Mendonc, D.M., Thomis, M.A., Peters, T.J., Maia, J.A., (2007). Associations between sport participation,demographic and socio-cultural factors in Portuguese children and adolescents, The European Journal of Public Health

EKLER

EK 1

Sayın Katılımcı, Bu araştırma, yüksek lisans bitirme çalışmam kapsamında yapılmaktadır. Sorulara içten cevap vermeniz araştırma güvenirliliği açısından önemlidir. Lütfen tüm soruları yanıtlayınız. Yardımlarınız ve içtenliğinizden dolayı teşekkür ederim.

İlyas GÖRGÜT

İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor A.B.D.

Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz: K ( ) E ( )
2. Yaşınız: .....
3. Yaşadığınız İl: .....
4. Kaç yıldır Spor yapıyorsunuz? .....yıldır.
5. Eğitim Gördüğünüz Sınıf 6 ( ) 7 ( ) 8 ( )
6. İlerde hangi mesleği seçmek istiyorsunuz?.....
7. Annenizin Durumu: Sağ ( ) Ölü ( )
8. Babanızın Durumu: Sağ ( ) Ölü ( )
9. Annenizin ve Babanızın Durumu: Birlikte yaşıyorlar ( ) Ayrı yaşıyorlar ( )
10. Babanızın eğitim düzeyi nedir?Okuryazar()İlkokul()Ortaokul()Lise()Üniversite()
11. Annenizin eğitim düzeyi nedir?Okuryazar()İlkokul()Ortaokul()Lise()Üniversite()
12. Ailenizin aylık geliri nedir? 750 ve altı ( ) 750 -1500 ( ) 1500-2500 ( ) 2500 +( )
13. Kardeş Sayısı : Yok ( ) 1( ) 2( ) 3( ) 4 ( ) Daha Fazla ise .....
14. Milli Takım gelişim kamplarına katıldınız mı? Kaç kez?.....

EK 2

Aşağıda verilmiş olan cümleler, kişilerin spora katılımlarını sağlayan sebepler ile ilgili ifadelerdir. Lütfen cümlelerin karşısında yazan; Çok Önemli 1, Az Önemli 2, Hiç Önemli Değil 3 ifadelerinden size uygun olanı işaretleyiniz.

		Çok Önemli	Az Önemli	Hiç Önemli Değil
1.	Becerilerimi geliştirmek istiyorum	1	2	3
2.	Arkadaşlarımla olmak istiyorum	1	2	3
3.	Kazanmayı severim	1	2	3
4.	Enerjimi tüketmek istiyorum	1	2	3
5.	Seyahati severim	1	2	3
6.	Formumu korumak istiyorum	1	2	3
7.	Heyecanı severim	1	2	3
8.	Takım çalışmasını severim	1	2	3
9.	Ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor	1	2	3
10.	Yeni beceriler öğrenmek istiyorum	1	2	3
11.	Yeni arkadaşlarla tanışmak istiyorum	1	2	3
12.	İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim	1	2	3
13.	Stresimi atmak istiyorum	1	2	3
14.	Ödül kazanmayı severim	1	2	3
15.	Egzersiz yapmayı severim	1	2	3
16.	Bir şeylerle uğraşmak hoşuma gider	1	2	3
17.	Hareketi severim	1	2	3
18.	Takım ruhunu severim	1	2	3
19.	Evden çıkmayı severim	1	2	3
20.	Rekabeti severim	1	2	3
21.	Önemli olduğumu hissetmek hoşuma gider	1	2	3
22.	Takımda olmayı severim	1	2	3
23.	Branşımda yükselmeyi isterim	1	2	3
24.	Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum	1	2	3
25.	Popüler olmak isterim	1	2	3
26.	Meydan okumayı severim	1	2	3
27.	Liderleri, antrenörleri veya eğitimcileri severim	1	2	3
28.	Statü ve saygınlık kazanmak isterim	1	2	3
29.	Eğlenceyi severim	1	2	3
30.	Malzeme ve tesislerden faydalanmak isterim	1	2	3

EK 3

Aşağıda 5 cümle ve her bir cümlenin yanında da cevaplarınızı işaretlemeniz için 1'den 7'ye kadar rakamlar verilmiştir. Her cümlede söylenenin sizin için ne kadar çok doğru olduğunu veya olmadığını belirtmek için o cümlenin yanındaki rakamlardan yalnız bir tanesini daire içine alarak işaretleyiniz. Bu şekilde 5 cümlenin her birine bir işaret koyarak cevaplarınızı veriniz. Sizce doğruya en yakın olan rakamı işaretleyiniz.

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Hayatım birçok yönden idealimdekine yakın.	1	2	3	4	5	6	7
2	Hayat Şartlarım mükemmel.	1	2	3	4	5	6	7
3	Hayatımdan memnunum.	1	2	3	4	5	6	7
4	Hayattan şimdiye kadar istediğim önemli şeyleri elde ettim.	1	2	3	4	5	6	7
5	Eğer hayata yeniden başlasaydım hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim.	1	2	3	4	5	6	7

EK: 4

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.08.0.YET.0.00.00.00.605.99- / 2 8 2 8 9
Konu : Araştırma İzni

9./12/2011

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

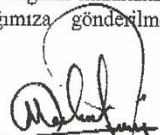
- İlgi : a) 28.11.2011 tarih ve B.30.2.İNÜ.070.72.00/500-5083-5267 sayılı yazı,
b) 28.02.2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulamaya Konulan "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans öğrencisi İlyas GÖRGÜT'ün "Hentbolcuların Spora Başlama Nedenleri ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi" isimli tezinde kullanılacak veri toplama araçlarını Elazığ, Diyarbakır, Van, Batman, Mersin, Kayseri, İzmir, Manisa, Samsun, Trabzon, Bursa, İstanbul, Ankara ve Antalya illerindeki ilköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere uygulama izin talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilerek onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen 3 sayfa 47 sorudan oluşan veri toplama araçlarının, gönüllülük esas olmak kaydıyla, belirtilen illerdeki ilköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

İlgi (c) Yönergenin 5. Maddesinin (o) bendi uyarınca teslim tutanağının imzalanarak araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mahmut TÜNCCEL
Bakan a.
Genel Müdür

EK :

- 1- Veri Toplama Aracı (1 Adet-3 Sayfa)

Tel : (0 312) 296 96 95
Faks : (0 312) 213 67 18
İnt. adresi : <http://egitek.meb.gov.tr>
Eğitim Portalı : <http://www.egitim.gov.tr>
06500 Teknikokullar ANKARA

ÖZGEÇMİŞ

İLYAS GÖRGÜT

Doğum Tarihi : 10 Eylül 1986

Doğum Yeri : Elazığ

İş Adresi : Kastamonu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Unvanı : Araştırma Görevlisi

Eğitim Durumu

Lisans : Elazığ Fırat Üniversitesi-BESYO 2005–2009

Lise : Elazığ Karşiyaka Yabancı Dil Ağırlıklı Lise-Dil Bölüm 2000–2004

İlköğretim : Elazığ Karşiyaka İlköğretim Okulu 1992–2000

Yabancı Dil : İngilizce

Spor Geçmişi

Spora Başlama : Eylül 1995

Uzmanlık Alanı : Hentbol

Durum : Aktif Antrenör, Hakem ve Sporcu

Elektronik Posta

ilyasgorgut@hotmail.com

ilyasgorgut@gmail.com

igorgut@kastamonu.edu.tr